

A cabalo regalado non se lle mira o dente. Compilación da fraseoloxía equina galega actual

Fernando Groba Bouza¹

Edición de 1951 unidades fraseolóxicas do actual caudal paremiolóxico galego referido aos équidos, extraído de diversas fontes. Así, usáronse tanto compilacións escritas (Cadernos de Fraseoloxía Galega, diferentes dicionarios fraseolóxicos e refraneiros varios – algúns dos cales se poden atopar na rede) como tamén recolleitas *in situ* da oralidade da zona do Condado (Pontevedra). Esta recadádiva súmase ás que vén exhumando *Cadernos de Fraseoloxía Galega*.

Palabras clave: équidos, fraseoloxía, locucións, refráns.

Publication of 1951 phraseological units of the present Galician paroemiological wealth about the equidae, extracted from several sources. Written compilations (Cadernos de Fraseoloxía Galega, phraseological dictionaries and collections of proverbs -some of which can be found on the Internet) and the orality collected in the area of O Condado, Pontevedra, Spain, were used. This compilation joins those disinterred by Cadernos de Fraseoloxía Galega.

Keywords: equidae, Galician phraseology, Galician paroemiology, phrases, expressions, proverbs.

1. Introducción

Segundo os censos equinos, Galicia é, despois de Andalucía, a comunidade autónoma do Estado español con maior cantidade de équidos. Para exemplificar isto, mostramos os datos que o *Censo de Ganado Equino en España y Otros Países*² de *El sector equino en cifras. Principales indicadores económicos en 2005* recolle para Galicia:

<i>TIPO</i>	CABALAR	MULAR	ASNAL	TOTAL
<i>CANTIDADE</i>	29 293	4038	14 676	48 007

Data de recepción 22/07/2010 Data de aceptación 03/11/2010

¹ Ex-bolseiro do Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.

² O censo traballa con datos do ano 1999.

Logo de observar estes datos, non nos pode estrañar que en Galicia anualmente superemos o centenar de “certames ecuestres”: feiras, curros, festas, rutas, concentracións, concursos morfolóxicos, concursos de salto, concursos de andadura, concursos de doma, campionatos de *raid*, carreiras, *horseball* etc., todo un repertorio de accións que trata de dinamizar un sector moi activo que gozou e goza dunha vital importancia na nosa sociedade.

Cómpre, xa que logo, que sinalemos a gran transcendencia que teñen estes animais na nosa cultura económica e lingüística. Esa importancia reflíctese nos fraseoloxismos que recollemos nesta colectánea a través dunha serie de valores que nos transmiten experiencia e sabedoría. Entre estas apreciacións, podemos destacar: a importancia que tiñan -agora menos- estes animais como forza motriz e como medio de transporte; as diferentes calidades que os seres humanos establecen entre os distintos équidos (de peor a mellor: burro, rocín, caballo, mula); anotacións sobre o aspecto, comportamento e alimentación dos equinos; e o enriquecemento do noso acervo paremiolóxico e fraseolóxico con expresións que nos valen tanto para falar deles mesmos como para explicarmos metaforicamente comportamentos e actitudes das persoas.

O propósito principal deste traballo é recompilar e recoller toda a fraseoloxía actual da lingua galega que ten como referente os équidos. Con tal motivo, seleccionamos e subtraemos todas as unidades fraseolóxicas que teñen que ver con estes animais a partir dunha serie de compilacións electrónicas e impresas. Engadimos tamén fraseoloxismos que escoitamos na zona do Condado porque non aparecían nas fontes escritas e cremos que é importante recollelos.

En canto ao contido do compendio, a persoa que o consulte vai atopar todos os fraseoloxismos ordenados alfabeticamente e clasificados en locucións, fórmulas, dialoxismos, wellerismos, frases proverbiais, refráns, refráns con topónimo e ditos tópicos. Asemade, a carón de cada unha das unidades, achará as abreviaturas das fontes das que foron extraídas xunto co número de orde ou referencia que lles correspondía no orixinal. Por último, nas notas a pé de páxina, deixamos toda a información léxico-gramatical dos orixinais porque consideramos que pode ser de grande importancia para entender o seu significado.

2. Advertencia sobre as notas a rodapé

As notas a rodapé reproducen ordinariamente os comentarios ou explicacións que a ese fraseoloxismo dá a fonte que citamos. Iso explica, primeiro, que unhas notas estean en galego (e non sempre coa grafía actual) e que outras estean en castelán; que a segunda forma do artigo e a contracción de preposicións se realice unhas veces e outras non dando lugar deste xeito a dobretes coma 156-157, 174-175 ou o caso da grafía da semiconsoante [j] (*hai* 205 – *hay* 1157). E, segundo, explica tamén as manipulacións da toponimia percibirá o lector que, aínda que no corpo dos fraseoloxismos os topónimos aparecen na súa forma galega correcta, nas notas a rodapé máis dunha vez aparecen deformados (*Puenteferreira*, *San Jorge de Aguas Santas*), porque nesas notas nós reproducimos as explicacións que dan as fontes citadas. Para un lector de 2010 será sorprendente; pero debe comprender que esa práctica deformadora dos nomes dos

lugares habitados (non así os da toponimia menor) era case obrigada na época anterior á Constitución de 1978 e á autonomía de Galicia: daquela a forma galega corría na linguaxe informal (da que forma parte a fraseoloxía por ser galega) pero nos actos oficiais e en todo canto era escrito a castelanización dos nomes dos lugares habitados era obrigada ou admitíase calquera intervención espontánea nesa dirección.

3. Fraseoloxía equina

3.1. Locucións

1. *a cabaleiro* (AFG: 2139)³, (DC: 0184)⁴, (LGC)⁵
2. *a cabaleirogas* (AFG: 2138)⁶
3. *a cabaleirolas* (AFG: 2138)⁷
4. *a cabaliño* (LGC)
5. *a cabalo* (DC: 0183⁸, 0184⁹), (DFS21)¹⁰, (FM: 2)¹¹, (LGC)¹²
6. *a cabalo de* (DFS21)
7. *a pé ou a cabalo* (DFS21)
8. *a renda solta* (DFS21), (DFGX)¹³
9. *a unlla de cabalo* (DFS21)¹⁴, (AFG: 2207)¹⁵
10. *a uña de cabalo* (LGC)¹⁶
11. *achega-la albarda* (AFG: 1967)¹⁷
12. *achegar a albarda* (DFS21)¹⁸
13. *achegar a albarda adiante* [a alguén] (DFG: 0020)¹⁹
14. *achegarlle a albarda adiante* (DFS21)
15. *afrouxar as rendas* (DFS21)
16. *agarrar o burro* (DC: 0912)²⁰
17. *agarrar un burro* (DC: 0912)²¹, (DFS21)
18. *albarda sobre albarda* (DFGX)²²
19. *alma de cabalo* (LGC)²³
20. *amosar as ferraduras* (DFGX)²⁴, (AFG: 1971)²⁵
21. *andar a cabalo* (LGC)²⁶
22. *andar a couces* (DFS21)²⁷
23. *andar a couces* [con algo/alguén] (DFGX)²⁸

³ Montado nas costas doutro.

⁴ Montar [alguén] encol do lombo dunha persoa coas pernas abertas de xeito que rodeen a zona dos cadrís desta, ó tempo que se agarra cos brazos á zona dos ombreiros e a *cabalgadura* o suxeita polas pernas. Utilízase máis ca nada cando unha persoa monta sobre outra que a leva no lombo, do xeito que se explica, durante un traxecto non moi longo. Ex.: *As veces, nos adestramentos faciamos carreiras por parellas montando a cabaleiro.*

⁵ Ver a nota 2. Tamén se di *o cabaleiro*.

⁶ Coas pernas abertas, ó xeito de quen monta un cabalo.

⁷ Ver a nota 5.

⁸ Montado ou sentado [alguén] encol dunha cabalería, nomeadamente coas pernas abertas sobre o seu lombo; e, por extensión, encol dunha persoa ou cousa. Ex.: *Abriu a portiña do púlpito, escorregou a cabalo polo pasamáns, e ó aterrar sobre a alfombra de nós, dixo.*

⁹ Ver a nota 3.

¹⁰ Montado nun cuadrúpede ou ao lombo dunha persoa.

¹¹ Loc. adv.

¹² Montando sobre un cabalo.

¹³ Librementemente. *Quería camiñar a renda solta por mor de liberarse mellor da compañía.*

¹⁴ A toda a velocidade dun cabalo.

¹⁵ A todo correr.

¹⁶ Fuxir a todo correr.

¹⁷ Zoupar.

¹⁸ Maltratar fisicamente ou de palabra.

¹⁹ 1. Dar golpes [a alguén]: *Botárono da policía porque era moi dado a achegarlle a albarda adiante á xente* 2. Dominar a situación nunha discusión: *Púxose farruco pero achegámoslle a albarda adiante.*

²⁰ Ver a nota 20.

²¹ Anoxarse, enfadarse, atufarse [alguén] Ex.: *Como lle dicen que non saíse, agarrou un burro de tres pares de collóns e non falou máis en todo o día.*

²² Dise cando unha persoa leva varias pezas de roupa sobrepostas sen que sexa necesario: *Non te abrigues tanto, non é preciso levar albarda sobre albarda, que aínda non veu o inverno.*

²³ Sen escrúpulos.

²⁴ Mostrarse desagradecido, devolver mal por ben, rebelarse: *Despois de tanto desvelo e preocupación, agora non ten reparo en amosar as ferraduras a quen tanto mirou por todos eles.*

²⁵ Dar couces.

²⁶ Ir montado nunha cabalería.

²⁷ Discutiren varias persoas entre si e de forma irada.

²⁸ Tratar de mala maneira, sen consideración: *En realidade, don Peregrino, coa súa voz de capón de Vilalba, tamén andaba a couces co roman paladino, para el un híbrido entre a fala do imperio e a fala ancestral.*

24. *andar a couces con un ou con algo* (AFG: 1972)²⁹
25. *andar a paso* (AFG: 2230)³⁰
26. *andar ao arrieiro* (DFS21)³¹
27. *andar buscando a besta e ir d'acabalo dela* (VS: 65)
28. *andar buscando a besta i-andar a cabalo dela* (VS: 66)
29. *andar co burro (enriba/encima)* (DC: 0913)³²
30. *andar cun burro (enriba/encima)* (DC: 0913)³³
31. *andar de arrieiro* (DFS21)³⁴
32. *andar enriba da besta* (DFS21)³⁵, (AFG: 3388)³⁶
33. *andar na mula* (DFG: 0763)³⁷
34. *andar no cabalo de San Fernando* (AFG: 2303)³⁸
35. *andar no cabalo de san Francisco* (LGC)³⁹, (AFG: 2303)⁴⁰
36. *andar ó arrieiro* (DC: 1242)⁴¹
37. *andar polos pés dos cabalos* (LGC)⁴²
38. *andar quente coma un burro* (DC: 0294)⁴³
39. *andar quente coma unha burra* (DC: 0294)⁴⁴
40. *andar un todo o día na mula* (DFS21)
41. *andaren a couces* (DFS21)⁴⁵
42. *andarlle coa albarda [a alguén]* (DFGX)⁴⁶
43. *ao cabaleiro* (DFS21)⁴⁷
44. *ao cabaleta* (DFS21)⁴⁸, (DFGX)⁴⁹
45. *ao cabaliño* (DFS21)⁵⁰, (DFGX)⁵¹
46. *ao trote* (DFS21)
47. *arco de ferradura* (DFS21)
48. *arrancada de cabalo e parada de burro* (LGC)⁵², (NVS: 6)⁵³
49. *arre aquí xo, torna alí peor* (AFG: 4305)⁵⁴
50. *ás cabaleirolas* (DFS21)⁵⁵, (DFGX)⁵⁶, (DC: 0689)⁵⁷
51. *ás cabaliñas* (DFS21)⁵⁸, (DFGX)⁵⁹, (AFG: 2330)⁶⁰, (DC: 0689)⁶¹
52. *asentarlle a albarda (nas nádegas) [a alguén]* (DFGX)⁶²
-
- ²⁹ Maltrato.
- ³⁰ Con xeito, ó xeito.
- ³¹ Ter a menstruación.
- ³² Ver a nota 32.
- ³³ Estar [alguén] enfadado, anoxado ou atufado. Ex.: *Eu de min a ti non lle iría pedir ningún favor, porque anda cun burro enriba que mete medo.*
- ³⁴ Ter a menstruación.
- ³⁵ Úsase para censurar a quen se gaba moito.
- ³⁶ Gabarse.
- ³⁷ Estar borracho: *Mira para aí, anda todo o día na mula, non ten vergonza ningunha.*
- ³⁸ Andar a pé.
- ³⁹ Ver a nota 37; Eladio Rodríguez.
- ⁴⁰ Ver a nota 37.
- ⁴¹ Estar [a muller] no período de menstruación, no período cíclico –aproximadamente unha vez cada mes– que abrangue uns días e durante o cal expulsa unha certa cantidade de sangue pola vaxina.
- ⁴² Dise das cousas que son tan baratas que ninguén as aprecia.
- ⁴³ Estar [unha persoa] sexualmente excitada, ter moitas ganas de practicar sexo.
- ⁴⁴ Ver a nota 42.
- ⁴⁵ Discutiren violentamente dúas ou tres persoas.
- ⁴⁶ Darlle castigo físico, zorregarlle; fig. sometelo: *Foi para a casa con idea de facer na esterqueira unha morea de bosta para que a vira o pai cando viñera, e non lle andara coa albarda.*
- ⁴⁷ Montado nun cuadrúpede ou ao lombo dunha persoa.
- ⁴⁸ Ver a nota 46.
- ⁴⁹ Ver a nota 50.
- ⁵⁰ Ver a nota 46.
- ⁵¹ Montado coas pernas abertas sobre os ombros: *Ao mellor un tomaba medo; comezaba a chorar e había que agarralo ao cabaliño.*
- ⁵² Dise dos que acometen un traballo con moito ímpetu para abandonalo ó pouco.
- ⁵³ Se dice de los que se entusiasman al empezar un asunto y lo abandonan después.
- ⁵⁴ Indicar que non hai elección posible.
- ⁵⁵ Ver a nota 46.
- ⁵⁶ Montado coas pernas abertas sobre os ombros: *O pai non parecía cansar e o rapaz ía feliz ás cabaleirolas.*
- ⁵⁷ Montado ou sentado [alguén] encol dos ombreiros dunha persoa coas pernas abertas. Ex.: *Os tres toureiros saíron ás cabaleirolas. ¡ Déixame que te suba e te poña ás cabaleirolas, porque se non, non vas ver nada da actuación.*
- ⁵⁸ Montado nun cuadrúpede ou ao lombo dunha persoa.
- ⁵⁹ Montado coas pernas abertas sobre os ombros: *Ben me podías dar un bocado, que tamén te levei onte ás cabaliñas.*
- ⁶⁰ Coas pernas abertas, ó xeito de quen monta un cabalo.
- ⁶¹ Montado ou sentado [alguén] encol dos ombreiros dunha persoa coas pernas abertas. Ex.: *Os tres toureiros saíron ás cabaliñas. ¡ Déixame que te suba e te poña ás cabaliñas, porque se non, non vas ver nada da actuación.*

53. *bailar como un cabalo* (LGC)⁶³
 54. *baixar da burra* (DFGX)⁶⁴
 55. *baixar do ceo a couces* (DFGX)⁶⁵
 56. *bate-lo cabalo* (DC: 0542)⁶⁶, (LGC)⁶⁷
 57. *bater o cabalo* (DFS21)
 58. *besta brava* (DFS21)⁶⁸
 59. *besta de arrieiro* (DFGX)⁶⁹
 60. *besta de carga* (DFGX)⁷⁰
 61. *besta moura* (DFS21)⁷¹
 62. *besta negra* (DFS21)⁷²
 63. *bota-la mula* (DC: 1019)⁷³
 64. *bota-lo burro* (DC: 0615)⁷⁴
 65. *botar [a alguén] a couces* (DFGX)⁷⁵
 66. *botar a mula* (DFS21)⁷⁶
-
- 62 Darlle castigo físico, zorregarlle; fig. sometelo:
Por nos deixar asentar ben a albarda nas nádegas.
- 63 Dise da muller que brinca máis do debido ó bailar.
- 64 Decatarse do erro en que estaba; caer na conta, por fin, de algo que non se daba entendido: *Baixa da burra, a razón tena quen manda, quen ten a forza Manuel.*
- 65 Ter mal carácter, ser de condición rabuda:
Coiñézome. Se cadra baixei do ceo a couces. Okay. Podo ser unha acabación.
- 66 Crávalle [o xinete] as esporas ó cabalo para que se bote a correr ou para que corra máis. Ex.: *Bateu o cabalo e galopando saíu con dirección a Santaella.*
- 67 Ferilo coas esporas para que apure máis.
- 68 Persoa que provoca odio ou rexeitamento.
- 69 (Persoa) moi castigada, moi sufrida: *Comezaron a mallarme a paus (...) non parecía se non que me volvera besta de arrieiro. ¡¿Como xuncras habedes andar lixeiros na tentación, indo como bestas de arrieiros?*
- 70 (Persoa) moi castigada, moi sufrida: *Fai falla que os tales saiban o que traballan os seus escravos, estas bestas de carga que neste libro vou pintar.*
- 71 Persoa que provoca odio ou rexeitamento.
- 72 Ver a nota 70.
- 73 Vomitar [alguén], devolve-lo que comeu.
- 74 Ser [unha persoa] a que consegue facerse con algo ó que están optando varias, ou se-la primeira que consegue facer algo o que aspiran varias. Ex.: *Con quince anos a todos os do grupo nos laiqueaba Ana e todos queriamos se-lo seu mozo, pero foi Anxo o que botou o burro.*
- 75 (Tratalo) con moi malos modos, sen respecto nin consideración: *Eu son da opinión que agora mesmo debemos de ir á súa procura e botalo a couces do lugar. ¡ Ese goberno se tiveramos vergonza debiamos botalo a couces no cenzo.*
67. *botar o burro* (DFS21)⁷⁷
 68. *botarlle o burro a alguén* (AFG: 3618)⁷⁸
 69. *bourar en alguén coma nun faco* (DC: 1001)⁷⁹
 70. *burra fateira* (FFA: 20)⁸⁰
 71. *burro cansado* (DFG: 0131)⁸¹
 72. *burro cego* (DFG: 0132)⁸²
 73. *burro como unha porta* (FMO: 256)
 74. *burro de carga* (DFGX)⁸³
 75. *burro fariñeiro* (DFS21)
 76. *buscar a burra e ir a cabalo dela* (DFG: 0133)⁸⁴
 77. *cabalaría andante* (DFS21)
 78. *cabalaría lixeira* (DFS21)
 79. *cabaliño do demo* (DFS21), (DFGX)⁸⁵
 80. *cabalo bravo* (DFS21)
 81. *cabalo cubridor* (DFS21)
 82. *cabalo de batalla* (DFS21), (DFGX)⁸⁶
 83. *cabalo de mar* (DFS21)
 84. *cabalo de parada* (DFS21)
 85. *cabalo de semente* (DFS21)
 86. *cabalo de Troia* (DFGX)⁸⁷
-
- 76 Trouzar.
- 77 Safr vitorioso nun enfrontamento.
- 78 Rematar algo o primeiro de todos.
- 79 Darlle [unha persoa] a outra moitos golpes, pegarlle ou baterlle moito.
- 80 Loc. sub. COL. PEX. Persoa falsa e maliciosa.
Ten cuidado con ela, que é unha burra fateira. Unha burra fateira é unha burra falsa, pouco segura, que tira coa persoa que a monta ou que cando a vai montar foxe.
- 81 Persoa con pouco ánimo para emprender algo:
Non creo que o faga ese burro cansado do Emilio.
- 82 Persoa moi pouco intelixente, moi torpe ou parva:
É un burro cego, non te mates a explicarllo que non vai entender.
- 83 Persoa que traballa moito e moi duramente: *Sen ter en conta que os señores din que nós non somos máis que burros de carga.*
- 84 Non darse conta de algo evidente: *Que parvo son que buscaba a burra e ía a cabalo dela.*
- 85 Libélula: *A muller tamén lle pareceu máis antiga e máis atractiva que a primeira vez, con esas unllas pintadas e movéndose como cabaliños do demo.*
- 86 Factor principal nunha controversia ou á hora de determinar a mestría de alguén: *O novo plano de Infraestruturas do Estado, o cabalo de batalla ao que se terá que enfrontar...*
- 87 Recurso enganoso co que se pretende conseguir algo de maneira indirecta: *Boa parte deses novos*

87. *cabalo de vapor* (DFS21)
 88. *cabalo do demo* (DFS21), (DFGX)⁸⁸
 89. *cabalo enteiro* (DFS21)
 90. *cabalo pai* (DFS21)
 91. *cabalo semental* (DFS21)
 92. *caer da burra* (DFS21)⁸⁹, (DFGX)⁹⁰, (AFG: 0785)⁹¹
 93. *caer da burra (abaixo)* (DFG: 0134)⁹², (FM: 53)⁹³
 94. *caer do burro* (AFG: 0785)⁹⁴, (DFS21)⁹⁵
 95. *caer do burro (embaixo)* (DFGX)⁹⁶
 96. *caír da burra abaixo* (FMO: 41)
 97. *caír do burro* (VS: 256)
 98. *camiño de ferradura* (LGC)⁹⁷
 99. *cargadola coma un burro* (DFG: 0136)⁹⁸
 100. *cargar coma unha burra* (DFGX)⁹⁹
 101. *chega-lo burro ó pesebre* (AFG: 4134)¹⁰⁰
 102. *chegarlle a albarda adiante a un* (AFG: 2024)¹⁰¹
 103. *choverlle no pesebre ó faco* (AFG: 0215)¹⁰²
-
- membros de número non cumpriron, desde logo, ningunha das hipotéticas funcións benfeitoras polas que foron designados e actuaron máis ben como un auténtico «cabalo de Troia» na Academia. ¡ Foi quen inventou a maior argucia que se coñece, a do cabalo de Troia.*
- ⁸⁸ Libélula: *Os cabalos do demo ruxían ao acoplarse.*
⁸⁹ Recoñecer que non se ten razón.
⁹⁰ Decatarse do erro en que estaba; caer na conta, por fin, de algo que non se daba entendido: *-¡Ah...! – dixemos nós caendo da burra.*
⁹¹ Recoñecer un erro. Desistir.
⁹² Recoñecer estar equivocado/a; rectificar: *Despois de moito insistirlles e explicárllelo por fin caeron da burra abaixo e recoñeceron que eu tiña razón*
⁹³ Loc. ver.
⁹⁴ Recoñecer un erro. Desistir.
⁹⁵ Recoñecer que non se ten razón.
⁹⁶ Decatarse do erro en que estaba; caer na conta, por fin, de algo que non se daba entendido: *Ao fin vin tantas señas e tantas probas, que tiven que caer do burro maldicindo, con perdón da miña burremia. ¡ Se queren saír do erro monten e caerán do burro embaixo.*
⁹⁷ Apto para andar a cabalo pero non para carros.
⁹⁸ Moi cargado/a: *Fanlles levar tantos libros ao colexio que andan sempre cargados coma burros.*
⁹⁹ Moito e moi duramente.
¹⁰⁰ Ir gastando mentres se teña para vivir.
¹⁰¹ Mallar nel.
104. *coas esporas ben postas* (DFS21)¹⁰³
 105. *cola de cabalo* (DFS21)
 106. *coller máis ca unha burra peidos* (DFG: 0140)¹⁰⁴
 107. *coller o burro* (DC: 0912)¹⁰⁵, (DFG: 0138)¹⁰⁶
 108. *coller un burro* (DC: 0912)¹⁰⁷
 109. *coma o cabalo do mesquiño, farto de auga, mal mantido e ben corrido* (LGC)¹⁰⁸
 110. *coma unha burra vella* (DFS21)¹⁰⁹
 111. *comer coma mulos* (AFG: 0205)¹¹⁰
 112. *comer coma un burro* (DFS21), (AFG: 0211)¹¹¹
 113. *comer coma un mulo* (DFS21)
 114. *como poldros* (LGC)¹¹²
 115. *comprar unha mula* (AFG: 0214)¹¹³
 116. *correrlle a albarda a un* (AFG: 2017)¹¹⁴
 117. *dacabalo* (DC: 0183)¹¹⁵, 0184¹¹⁶
-
- ¹⁰² Estar morto de fame.
¹⁰³ Preparado para acometer unha acción , e precavido sobre algún perigo.
¹⁰⁴ Coller/Ter algo en cantidade: *Este ano collemos pexegos máis ca unha burra peidos.*
¹⁰⁵ Anoxarse, enfadarse, atufarse [alguén]. Ex.: *Como lle dicen que non saíse, colleu o burro e non falou máis en todo o día.*
¹⁰⁶ Incomodarse: *Como lle dixeran que non saíse, colleu o burro e non falou máis en todo o día.*
¹⁰⁷ Anoxarse, enfadarse, atufarse [alguén].
¹⁰⁸ Dise de quen é tratado mal, que non se lle dá nada pero que se lle esixe moito.
¹⁰⁹ Con falsidade, sen verdadeiro propósito de cumprir o que se promete.
¹¹⁰ Comer moito.
¹¹¹ Ver a nota 109.
¹¹² Dise das persoas inquietas, nada xuízosas, especialmente dos rapaces.
¹¹³ Embebedarse.
¹¹⁴ Pegar.
¹¹⁵ Montado ou sentado [alguén] encol dunha cabalería, nomeadamente coas pernas abertas sobre o seu lombo; e, por extensión, encol dunha persoa ou cousa. Ex.: *Abriu a portiña do púlpito, escorregou dacabalo polo pasamáns, e ó aterrar sobre a alfombra de nós, dixo.*
¹¹⁶ Montar [alguén] encol do lombo dunha persoa coas pernas abertas de xeito que rodeen a zona dos cadrís desta, ó tempo que se agarra cos brazos á zona dos ombreiros e a *cabalgadura* o suxeita polas pernas. Utilízase máis ca nada cando unha persoa monta sobre outra que a leva no lombo, do xeito que se explica, durante un traxecto non moi longo. Ex.: *As veces, nos*

118. *dar couces contra a(s) parede(s)* (DC: 1063)¹¹⁷, (DFS21)¹¹⁸, (AFG: 0523)¹¹⁹
119. *dar couces contra o aguillón* (DFGX), (VS: 30)
120. *dar couces contra un aguillón* (AFG: 0524)
121. *dar sopas de mel a un burro* (DFGX)¹²⁰
122. *dar sopas de mel o'n burro* (VS: 152)
123. *dar un couce* (DFS21)
124. *dar un couce coma unha burra (a alguén)* (DFG: 0349)¹²¹
125. *dar unha no clavo i-outra na ferradura* (VS: 6443)¹²²
126. *dar unha no cravo e cento na ferradura* (DD)
127. *dar unha no cravo e outra na ferradura* (LGC), (AFG: 1207)¹²³, (DC: 0018 suplemento)¹²⁴, (DFGX)¹²⁵
128. *darlle un (bo) couce* (DC: 0728)¹²⁶
129. *darlle un couce* (DFS21)
130. *darlle un couce (no cu)* [a alguén] (DFGX)¹²⁷
131. *darlle un couce coma unha burra* (DC: 0728)¹²⁸
132. *darse como á burra os peidos* (DFGX)¹²⁹
133. *darse de couces [con algo]* (DFGX)¹³⁰
134. *dás no clavo e outras na ferradura* (VS: 6436)
135. *de (todo) trote* (DC: 1456)¹³¹
136. *de burro* (FFN)¹³²
137. *de caballo* (LGC)¹³³
138. *de caballo regalado a caballo barrufeiro* (VS: 46)¹³⁴, (DFGX)¹³⁵, (AFG: 0351)¹³⁶
139. *de sete en besta* (DFGX)¹³⁷
140. *de todo trote* (DFS21)
141. *deixar beber a besta* (VS: 153)
142. *dentes de burro* (FFN)¹³⁸

adestramentos faciamos carreiras por parellas montando dacabalo un no outro.

¹¹⁷ Estar ou amosarse [alguén] desesperado ou arrepiado por mor de algunha cousa. Ex.: *A Axencia Central de Intelixencia .. é sinónimo de omnipresencia e case de omnipotencia, polo que a ninguén se lle ocorre dar couces contra a parede ó saber que, entre os seus obxectivos figuran 10 000 cidadáns americanos.*

¹¹⁸ Amosar unha grande irritación por despeito ou por unha contrariedade sufrida.

¹¹⁹ Desesperarse ante o imposible.

¹²⁰ Dar algo valioso a quen non o sabe apreciar: *Xa o di o Evanxeo: non lle botes margaridas aos porcos, ou como din alí, non lle deas sopas de mel a un burro.*

¹²¹ Dise cando unha persoa fai algo mau a outra que non o esperaba: *Tanto como confiabas nel e tantos anos xuntos e deuche un couce coma unha burra.*

¹²² Var.: *Dar unha no cravo e outra na ferradura.*

¹²³ Acertar por veces.

¹²⁴ Alternancia de algo positivo ou agradable con algo negativo ou desagradable. Ex.: *O Badaxoz segue a dar unha no cravo e outra na ferradura.*

¹²⁵ Acertar unhas veces e errar outras: *A vida é así, ás veces dás unha no cravo e outra na ferradura, pero é preciso arriscar mentres hai unhas mínimas posibilidades.*

¹²⁶ Comportarse [unha persoa] con outra de xeito desleal, enganándoa e facéndolle sufrir algún prexuízo. Ex.: *Tocóulle-lo premio gordo nun décimo comprado a medias, pero o sogro deulle un bo couce e marchoulle cos cartos, sen lle dar nin un patacón.*

¹²⁷ Desprezalo, agravialo: *Aquel señorito (...) ía roubar a galega do tren (...) e despois, cando se cansara dela, daríalle con perdón un couce no cu...*

¹²⁸ Comportarse [unha persoa] con outra de xeito desleal, enganándoa e facéndolle sufrir algún prexuízo. Ex.: *Tocóulle-lo premio gordo nun décimo comprado a medias, pero o sogro deulle un couce coma unha burra ó xenro e marchoulle cos cartos, sen lle dar nin un patacón.*

¹²⁹ Darse algo abundante e facilmente: *A Pura dánselle as escobas -no xogo de cartas- como á burra os peidos.*

¹³⁰ Sufrilo mal; resultar amolada por ese algo: *Do que, en cambio, segue contenta, pese a que se dá de couces co cheirume a macho do seu fillo, é do recendo do seu perfume.*

¹³¹ Para uso diario e continuado [peza de vestir].

¹³² Loc. adx. COL. Incomodado, de mal humor. [Úsase con verbos como andar, estar e vir]: *Esa non fala ás dereitas, está de burro, mais xa lle pasará.*

¹³³ Montando sobre un caballo.

¹³⁴ Dícese del que pasa de la prosperidad a la desgracia.

¹³⁵ Dise de quen pasa da prosperidade á desgracia; que baixa de categoría social: *De caballo regalado a caballo barrufeiro só hai un paso: caer en desgracia diante dos seus xerifaltes políticos.*

¹³⁶ Dise do que pasa da prosperidade á desgracia.

¹³⁷ (Ser) de pouco rango; pouco de fiar: *Porque o tal señorito era de Beade, dos de sete en besta, e deles non se pode agardar nada bo.*

¹³⁸ Loc. sub. COL. Dentes moi grandes: *Cando ri mostra eses dentes de burro que ten.*

143. *despois de burro, apaleado* (AFG: 0534)¹³⁹
 144. *despois de burro, apalexado*. (RG)
 145. *dispois de burro, apaleado*. (VS: 14300)
 146. *do trote* (DFS21)
 147. *é coma o burro do gitano que cando estaba acostumbrado a non comer morreu*. (OR)
 148. *é como as bestas do arreeiro que levan viño e beben auga* (FMO: 270)
 149. *é com'os burros da Limia, qu'apañan viño e beben auga* (NVS: 13)¹⁴⁰
 150. *éche un herdeiro fresco: ten tres vacas i-un besto* (NVS: 17)¹⁴¹
 151. *en greas* (AFG: 0412)¹⁴²
 152. *encherlle a albarda de palla* [a alguén] (DFGX)¹⁴³
 153. *encima de burro, apaleado*. (OR)
 154. *ergue-los candeeiros* (LGC)¹⁴⁴
 155. *erguerse aos couces* (DFGX)¹⁴⁵
 156. *esporea-lo cabalo* (DC: 0542)¹⁴⁶
 157. *esporear o cabalo* (DFS21)
 158. *estar a dente como egua galega* (LGC)¹⁴⁷
 159. *[estar] aos pés dos cabalos* (DFGX)¹⁴⁸
 160. *estar coas esporas postas* (DFS21)
 161. *estar na mula* (DFG: 0764)¹⁴⁹
 162. *estar para cabalgar a pelo* (DFS21)¹⁵⁰
 163. *estar pensando na morte da burra* (DFS21)¹⁵¹
 164. *estar que nin arre nin xo* (DFS21)¹⁵²
 165. *estar quente coma un burro* (DC: 0294)¹⁵³
 166. *estar quente coma unha burra* (DC: 0294)¹⁵⁴, 0569¹⁵⁵)
 167. *facelas os burros e pagalas os arrieiros* (DC: 0732)¹⁵⁶, (DFS21)
 168. *facer como a besta do arreeiro que leva viño e bebe auga* (FMO: 274)
 169. *facer de un argueiro un Cabaleiro* (FMO: 192)
 170. *facer dun arqueiro un cabaleiro* (DFS21)
 171. *fai como os burros de arreeiro que carretan o viño e beben auga* (VS: 16738)
 172. *fai como os burros dos arrieiros que carrean u viño e beben a auga* (VS: 16739)
 173. *fanas os burros e páganos os arrieiros* (RG)
 174. *ferrar ou deixa-lo banco*. (FMO: 196)
 175. *ferrar ou deixar o banco*. (VS: 6287)
 176. *ferrarlla ben (ferrada)* [a alguén] (DFGX)¹⁵⁷
 177. *ferrarlle un couce* (AFG: 2063)¹⁵⁸
 178. *ferrarse con alguén* (DFGX)¹⁵⁹
 179. *foi por burro e volveu por asno* (VS: 209)
 180. *fuches de burro e viñeches d'albarda*. (NVS: 26)
 181. *fuches por besta e viñeches por burro; fixeche así un viaxe papudo* (VS: 11135)
 182. *fuches por besta, volviches por burro, quen fai así é un testarudo* (RG)
 183. *gaña-lo que gañou a burra en maño* (AFG: 3308)¹⁶⁰
-
- 139 Dise cando a unha contrariedade lle sucede outra.
 140 Se dice de las personas excesivamente económicas.
 141 Para encarecer la conveniencia de un chico.
 142 Formando multitude.
 143 Aproveitarse de alguén mediante enganos: *Aos labregos échelles a albarda de palla e despois aínda lles queren cobrar máis impostos*.
 144 Bota-las cabalerías as patas traseiras por alto para dar couces.
 145 Volverse intratable: *Vós os homes sodes moi aloumiñeiros e moi compracentes ao comezo, pero logo vos erguedes aos couces*.
 146 Crávalle [o xinete] as esporas ó cabalo para que se bote a correr ou para que corra máis. Ex.: *Esporeou o cabalo e galopando saú con dirección a Santaella*.
 147 Pasar fame e penalidades.
 148 (Estar) en perigo, (estar) ao borde do desastre; ser desprezada: *A Palestina que deixou Arafat volve estar aos pés dos cabalos*.
 149 Insistir nun tema: *-¿Por que non me compras aquel xogo que che dixen? -Xa estamos na mula outra vez, coidado que es teimoso*.
 150 Ser desexable sexualmente.
-
- 151 Estar distraído ou alleo ao que sucede.
 152 Estar ante dúas opcións semellantes ou iguais.
 153 Estar [unha persoa] sexualmente excitada, ter moitas ganas de practicar sexo.
 154 Ver a nota 152.
 155 Estar/Vir... [unha persoa] con moita carraxe, anoxo, rabia ou enfado.
 156 Pagaren os inocentes, ou aqueles que non fixeron nada malo, as culpas que outros cometeron. Ex.: *Inda non se sabe nin cómo nin cando se producirán as represalias israelís. Se se centran sobre esta pequena República, acabarán pagando os arrieiros as que fixeron os burros*.
 157 Enganalo: *-¿E ti non estabas aquí para o saber? - Eu durmín un pouco e puidéste-me ferrar ben*.
 158 Darlle unha patada.
 159 Conxeniar: *Quere ir á casa do outro fillo porque non se ferra coa nora*.

184. *gañar a cebada* (DFG: 0270)¹⁶¹
 185. *gañar o que gañou a burra en maio* (DFGX)¹⁶²
 186. *gardar o aparello* (DFS21)¹⁶³
 187. *herba da ferradura* (DFS21)
 188. *ida sen volta, coma os poldros á feira* (LGC), (AFG: 2543)¹⁶⁴
 189. *ir a cabalo do burro e andar ó seu precurso* (VS: 59), (DD)
 190. *ir cabaleiro no burro, e andar ó seu precurso* (DD)
 191. *ir coa egua á venta* (AFG: 0952)¹⁶⁵
 192. *ir de burra e volver de albarda* (DFG: 0139)¹⁶⁶
 193. *ir de cabalo e vir de burro* (FMO: 51)
 194. *ir de cabalo regalado a cabalo barrufeiro* (DC: 0427)¹⁶⁷, (DFS21)
 195. *ir e vir como os poldros á feira* (VS: 259)
 196. *ir no cabalo de san Fernando: un pouco a pé i-un pouco andando.* (FMO: 142)
 197. *ir o burro a ferrar* (DFGX)¹⁶⁸
 198. *ir por besta e volver por burro* (FMO: 52), (VS: 225)
 199. *ir por besta e volver por burro é un viaxe papudo* (DD), (RGC)
 200. *írselle a burra [a alguén]* (DFGX)¹⁶⁹
 201. *ise non é besta cega* (LGC)¹⁷⁰
 202. *levar a alforxa ao lombo* (DFGX)¹⁷¹

203. *levar ás cabaliñas* (LGC)¹⁷²
 204. *levar ó cabaleta* (LGC)¹⁷³
 205. *medrar como rabo de cabalo* (FMO: 291, 292)¹⁷⁴
 206. *meterse nunha mula rabena* (DFGX)¹⁷⁵
 207. *mosca burriqueira* (DFS21)
 208. *mosca das bestas* (DFS21)
 209. *mozo dos cabalos* (DFS21)
 210. *mula criada ao pan* (DFG: 0766)¹⁷⁶
 211. *nin arre nin xo* (DFS21), (DFGX)¹⁷⁷, (DFG: 0055)¹⁷⁸, (AFG: 3367)¹⁷⁹, (FFA: 73)¹⁸⁰
 212. *nin ferrar nin deixar o banco.* (VS: 6288)
 213. *non (querer) baixar da burra* (DC: 1448)¹⁸¹
 214. *non (querer) caer da burra* (DC: 1448)¹⁸²
 215. *non baixar da burra* (DFS21), (AFG: 2861)¹⁸³
 216. *non bote-lo cabalo ó monte* (DC: 0024)¹⁸⁴

¹⁶⁰ Non gañar nada.

¹⁶¹ Envorcallarse [as cabalarías polo chan (humoristicamente tamén as persoas)]: *Vinde ver como gaña a cebada a besta.*

¹⁶² Non gañar absolutamente nada: *Pensaba facer un negocio nunca visto, pero, ao fin, acabou gañando o que gañou a burra en maio.*

¹⁶³ Retirarse da actividade que se estea exercendo.

¹⁶⁴ Non regresar.

¹⁶⁵ Ir ó cabalo a que a cubra.

¹⁶⁶ Non aprender nada: *-Ese parece que non aprendeu nada nestes anos. -Non, ese foi de burra e volveu de albarda.*

¹⁶⁷ Quedar [alguén] na maior das pobrezaas despois de ter bens abondos, nomeadamente por estragalo ou desbaldilo todo. Ex.: *Non soubo administra-lo capital que herdara e en dous anos foi de cabalo regalado a cabalo barrufeiro.*

¹⁶⁸ Realizar o acto sexual: *Ponlle unhas bragas de certa cor (...) Púxollas verdes a ver se tá o burro a ferrar, e nada.*

¹⁶⁹ Dicir algo inconveniente: *Perdeuse polas propias palabras, fôiselle a burra sen querer.*

¹⁷⁰ Dise de quen non ten un pelo de parvo.

¹⁷¹ Proverse do necesario: *Non teñas medo que pase fame ou frío por alá. Leva a alforxa ao lombo.*

¹⁷² Levar a ombros.

¹⁷³ Ver a nota 171

¹⁷⁴ Forma irónica de espricar o caimento económico de alguén.

¹⁷⁵ Peñorar os bens ou pedir un empréstito: *Porque ¡malpocados! Tivemos que meternos na mula rabena para chegar a esta América case en coiros e coas mans metidas nos petos.*

¹⁷⁶ Persoa ignorante e bondadosa: *Ese é unha mula criada ao pan.*

¹⁷⁷ Expresa indiferenza ante algo/alguén. *Os poemas de Saramago, que a Inés, en fin, nin arre nin xo. / Para os que queren mudar os nomes: rúa dos Irmandiños, en Compostela. Para os que non queren: rúa do Olvido, en Ourense. Para os que nin arre nin xo: rúa das Adormideiras, na Coruña.*

¹⁷⁸ Expresión coa que se comenta a indefinición dunha persoa ou unha cousa. Equivale a “nin unha cousa nin outra”: *Esa película nin é unha comedia nin un drama, non é nin arre nin xo.*

¹⁷⁹ Nin unha cousa nin outra.

¹⁸⁰ Fór. COL. [Dise cando alguén non dá escollido entre dúas opcións opostas]: *A ver, cómpralo ou non o compras?, que xa levamos aquí media hora. Nin arre nin xo!*

¹⁸¹ Manter de xeito teimoso [alguén] unha actitude ou opinión xa manifestada, mesmo tendo practicamente a evidencia de que é errada.

¹⁸² Ver a nota 180.

¹⁸³ Teimar. Turrar.

¹⁸⁴ Expresións con que se dá a entender que o futuro é imprevisible e que as vindeiras circunstancias non poden forzar a facer cousas que nunca pensaríamos. Ex.: *Teño claro coma o día que*

217. *non botes o cabalo ao monte* (DFS21), (DFG: 0147)¹⁸⁵
218. *non deixarse ferrar sen aceal* (LGC)¹⁸⁶
219. *non dicir nin arre nin xo* (AFG: 3374)¹⁸⁷
220. *non estar a pé nin a cabalo* (DFGX)
221. *non estar a pé nin dacabalo* (AFG: 3375)¹⁸⁸
222. *non estar para estes trotes* (DFS21)
223. *non facer falta tantas alforxas* [para algo] (DFGX)¹⁸⁹
224. *non ha morrer da cornada de burro* (AFG: 3099)¹⁹⁰
225. *non ha morrer da cornada dun burro* (AFG: 3099)¹⁹¹
226. *non levar dous a cabalo* (DC: 0051)¹⁹²
227. *non mirar un burro a catro pasos* (OR)
228. *non poder dar no burro e dar na albarda* (AFG: 2083)¹⁹³
229. *non se deixar ferrar sen aceal* (DFS21), (AFG: 1154)¹⁹⁴
230. *non se deixar ferrar sen arreal* (DFS21)
231. *non ser besta cega* (DC: 1062)¹⁹⁵
232. *non ser nin arre nin xo* (DFS21)
233. *non te acabas de apea da burra* (NVS: 38)
234. *non ver a tres montados nun burro* (VS: 184)
235. *non ver a tres nun burro* (DFGX)¹⁹⁶
-
- nunca me hei vender por cartos: a miña ética non mo permitiría. Non bóte-lo cabalo ó monte que nunca se sabe.*
- ¹⁸⁵ Expresión coa que se indica que nunca se pode dicir que non se fará unha determinada cousa: - *¿Fuches a que che fixesen esa operación? ¡Que horror, eu non iría nin anque me pagasen! ¡Nin tola deixaba que me cortasen!* -Filla, *non botes o cabalo ao monte que nunca se sabe.*
- ¹⁸⁶ Dise do que non obedece, ou das mozas que non se deixan meter man.
- ¹⁸⁷ Ser indeciso.
- ¹⁸⁸ Estar na incerteza; estar indeciso.
- ¹⁸⁹ Non ser preciso un esforzo especial para facer iso: *Cómpre axustarse ao marco histórico porque para desvirtuar a historia non fan falta tantas alforxas.*
- ¹⁹⁰ Dise de quen tola as debidas precaucións.
- ¹⁹¹ Ver a nota 189.
- ¹⁹² Non aturar [alguén] chanzas ou bromas pesadas, nin tampouco ladrases. Ex.: *Procura non buscarlle o xenio, que este éche dos que non leva dous a cabalo.*
- ¹⁹³ Castigar ó inocente por non atreverse co culpable.
- ¹⁹⁴ Non se someter facilmente á obediencia.
- ¹⁹⁵ Non ser [alguén] nada parvo.
- ¹⁹⁶ Ver a nota 201.
236. *non ver un burro a catro pasos* (DC: 1451¹⁹⁷, 1452¹⁹⁸), (DFS21), (DFGX)¹⁹⁹
237. *non ver un burro a tres pasos* (DC: 1451²⁰⁰, 1452²⁰¹), (DFS21), (DFGX)²⁰², (AFG: 3351)²⁰³
238. *novela de cabalarías* (DFS21)
239. *ó cabaleiro* (DC: 0184²⁰⁴), (LGC), (AFG: 2139)²⁰⁵
240. *ó cabalete* (AFG: 2613)²⁰⁶
241. *ó cabalín* (AFG: 2613)²⁰⁷
242. *ó cabaliño* (DC: 0184²⁰⁸, 0689²⁰⁹), (LGC), (AFG: 2613)²¹⁰
243. *ollos de cabalo* (DFS21), (LGC)²¹¹
244. *onde perderon as ferraduras os cabalos dos mouros* (DFGX)²¹²
-
- ¹⁹⁷ Ser [alguén] moi pitoño, ter moi mala vista.
- ¹⁹⁸ Non ter [alguén] capacidade para desenvolverse nunha determinada actividade por falta de aptitude e coñecementos. Ex.: *No teu, no ramo da mercería, onde ti te perdas xa se quixera atopar calquera, pero sácante de aí e non ves un burro a catro pasos.*
- ¹⁹⁹ Haber moi pouca ou nula visibilidade.
- ²⁰⁰ Ver a nota 196.
- ²⁰¹ Ver a nota 197.
- ²⁰² Haber moi pouca ou nula visibilidade: *Non se vía un burro a tres pasos.*
- ²⁰³ Non se decatar de nada; ver ou entender mal.
- ²⁰⁴ Montar [alguén] encol do lombo dunha persoa coas pernas abertas de xeito que rodeen a zona dos cadrís desta, ó tempo que se agarra cos brazos á zona dos ombreiros e a “cabalgadura” o suxeita polas pernas. Utilízase máis ca nada cando unha persoa monta sobre outra que a leva no lombo, do xeito que se explica, durante un traxecto non moi longo. Ex.: *Ás veces, nos adestramentos faciamos carreiras por parellas montando ó cabaleiro.*
- ²⁰⁵ Montado nas costas doutro.
- ²⁰⁶ Coas pernas abertas, ó xeito de quen monta un cabalo.
- ²⁰⁷ Ver a nota 205.
- ²⁰⁸ Ver a nota 203. Ex.: *Ás veces, nos adestramentos faciamos carreiras por parellas montando ó cabaliño.*
- ²⁰⁹ Montado ou sentado [alguén] encol dos ombreiros dunha persoa coas pernas abertas. Ex.: *Os tres toureiros saíron ó cabaliño. ¡ Déixame que te suba e te poña ó cabaliño, porque se non, non vas ver nada da actuación.*
- ²¹⁰ Coas pernas abertas, ó xeito de quen monta un cabalo.
- ²¹¹ Ollos saíntes e abombados.
- ²¹² Moi lonxe: *Alá non sei onde, onde, onde perderon as ferraduras os cabalos dos mouros.*

245. *orellas de burro* (DFS21)
246. *(ou) arre ou xo* (DFG: 0054)²¹³, (VS: 6289), (DFS21)
247. *ou ferrar ou quitar o banco*. (VS: 6291)
248. *palla para o burro* (FM: 183)²¹⁴
249. *para (todo) trote* (DC: 1456)²¹⁵
250. *parecer un cabalo montado* (FM: 188)²¹⁶
251. *pasar [a alguén] coma ao burro dos xitanos (que cando xa se acostumara a non comer, morreu)* (FFA: 94)²¹⁷
252. *pasar de cabalo regalado a cabalo barrufeiro* (LGC)²¹⁸
253. *pegar do burro pra qu'outro o monte* (NVS: 44)²¹⁹
254. *pensar na morte da burra* (DFG: 0756)²²⁰
255. *perder os estribos* (DFS21), (DFGX)²²¹, (DC: 0554)²²²
256. *perder as estribeiras* (DFS21), (DC: 0554)²²³, (FMO: 62)
257. *pesada coma unha mosca de cabalo* (DFGX)²²⁴
258. *pesado coma unha mosca burriqueira* (DFGX)²²⁵
259. *picar de burro para besta* (DFGX)²²⁶
260. *picar de esporas* (DC: 0542)²²⁷, (DFS21)
261. *picar esporas* (DC: 0542)²²⁸
262. *pillar o burro* (DC: 0912)²²⁹
263. *pillar un burro* (DC: 0912)²³⁰
264. *poñer a caer dun burro* (DFS21)²³¹, (DC: 0311)²³², (DFGX), (AFG: 2097)²³³
265. *poñer a caer dunha burra* (DC: 0311)²³⁴
266. *poñer pexa* (DFS21)
267. *poñer pexas* (DFS21)²³⁵
268. *pór a caer dun burro [alguén]* (DFG: 0142)²³⁶
269. *por riba de burro, apaleado* (DFS21)²³⁷
270. *por riba de burro, aparellado* (DFGX)
271. *por riba de burro, mazado* (AFG: 0676)²³⁸
272. *pórlle os aparellos [a alguén]* (DFGX)²³⁹
273. *primeiro a albarda e despois a besta* (DFS21)
274. *quitar os pés das alforxas* (DFGX)²⁴⁰
-
- ²¹³ Dise a alguén para que tome unha decisión: *¿Quedas aí ou ves comigo? Non sabes o que queres. Pois decide: ou arre ou xo.*
- ²¹⁴ Loc. subst.
- ²¹⁵ Para uso diario e continuado [peza de vestir].
- ²¹⁶ Loc. ver.
- ²¹⁷ Loc. ver. COL. [Dise de quen come pouco]: *Si, ti non comas, a ver se che vai pasar coma ao burro dos xitanos.*
- ²¹⁸ Dise cando se cae da prosperidade á desgraza.
- ²¹⁹ Hacer una cosa en provecho de otra: *Sujetar el burro para que otro lo monte.*
- ²²⁰ Estar abstraído/a: *Sempre estás a pensar na morte da burra e despois non me sabes contar nada do que pasa.*
- ²²¹ Perder a paciencia e o autodomínio, obrar sen xuízo nin razón: *Fíxolle tanta graza ver o moína perder os estribos, que se botou a rir.*
- ²²² Perder [alguén] a paciencia e o dominio de si mesmo, o cal o leva a obrar ou falar sen tino. Ex.: *Agora, prudencia, ¿eh?, e non perde-los estribos se a sorte se dá mal.*
- ²²³ Perder [alguén] a paciencia e o dominio de si mesmo, o cal o leva a obrar ou falar sen tino. Ex.: *Agora, prudencia, ¿eh?, e non perde-las estribeiras se a sorte se dá mal.*
- ²²⁴ Ser moi pesada: *Entre eles había un molexa, terco e pesado coma unha mosca de cabalo, que non saía de enriba de José, pedíndolle a todas as horas do día que lle dera unha navalliña.*
- ²²⁵ Ser moi pesada.
- ²²⁶ Úsase para ponderar a ignorancia de alguén: *O tesoureiro Rafael Nogueira Codesido era un ignorante e que os que andaban detrás del picaban todos de burros para bestas.*
- ²²⁷ Crávalle [o xinete] as esporas ó cabalo para que se bote a correr ou para que corra máis. Ex.: *Picou de esporas e galopando saíu con dirección a Santaella.*
- ²²⁸ Ver a nota 226. Ex.: *Picou esporas e galopando saíu con dirección a Santaella.*
- ²²⁹ Ver a nota 229.
- ²³⁰ Anoxarse, enfadarse, atufarse [alguén]. Ex.: *Como lle dicen que non saíse, pillou un burro de tres pares de collóns e non falou máis en todo o día.*
- ²³¹ Crítico/asperamente.
- ²³² Criticar [unha persoa] a alguén moi duramente, falar mal del.
- ²³³ Insultalo, maltratalo.
- ²³⁴ Ver a nota 231.
- ²³⁵ Impedir ou poñer atrancos.
- ²³⁶ Reprender, criticar con acritude [alguén]: *Estivemos falando de política, pero como non teño as mesmas ideas ca el, comezamos a discutir e púxome a caer dun burro.*
- ²³⁷ Expresión que indica a volta dunha penuria despois de sufrir outra.
- ²³⁸ Dise cando unha situación empeora.
- ²³⁹ Administrarlle o sacramento da unción de enfermos: *Un cólico tan enrabechado, que fixo andar ao abade máis de presa para lle pór os aparellos (como soe dicirse) para marchar para o outro mundo.*

275. *sacar os pés das alforxas* (DFGX)²⁴¹
 276. *saírlle a burra capada* (DC: 1410)²⁴²
 277. *¡Sempre foi un besta!* (LGC)²⁴³
 278. *ser (burra) coma un arado de pau* (DFGX)
 279. *ser (testán) coma unha mula* (DFGX)²⁴⁴
 280. *ser (un) bo poldro* (DFGX)²⁴⁵
 281. *ser coma a mula do arrieiro* (AFG: 1169)²⁴⁶
 282. *ser coma o burro do arrieiro* (AFG: 1169)²⁴⁷
 283. *ser coma sacar pallas dunha albarda* (DFS21)²⁴⁸
 284. *ser falso coma unha besta* (DC: 0929)²⁴⁹
 285. *ser falso coma unha burra vella* (AFG: 1921)²⁵⁰
 286. *ser falso coma unha burra* (DFG: 0765)²⁵¹
 287. *ser falso coma unha mula* (DC: 0929)²⁵²
-
- 240 Actuar con decisión, con ousadía; moverse diligentemente para obter resultados favorables; mostrar unha actitude arrogante ou desprezativa: *Daba gloria, afellas, ver como aquela xente... quitaba os pés das alforxas.*
- 241 Actuar con decisión, con ousadía; moverse diligentemente para obter resultados favorables; mostrar unha actitude arrogante ou desprezativa: *Desenganémonos: non sacando os pés das alforxas como se di entre nosoutros, (...) seremos o que fumos sempre, esquecidos por todos. / Si, Elixio si, que dun tempo a ista parte andas con présa por sacar os pés das alforxas... e amosarnos a cada paso que sabes máis que nós...*
- 242 Saírenlle a alguén as cousas mal e á avesas de como esperaba ou de como tiña planeado. Ex.: *Acudiron os outros e á minuta se desfixo a loita. Agora Tito e Fernando mirábanse esgotados .. – Viñan meténdose comigo –dixo Mely-; pero saúlle-la burra capada.*
- 243 Dise de quen é un groseiro, burrán.
- 244 Ser moi testán: *Manuel Fernández, por exemplo (...), testán coma unha mula e leal coma un mastín leboreiro.*
- 245 Ser moi traveso, falcatrueiro: *Pero un día collérono alí en Muimenta nunha cantina entre uns cinco ou seis, que eran bos poldros, e dixeron: (...) hoxe ha de levar un susto.*
- 246 Dise daquel de quen todos abusan.
- 247 Ver a nota 245.
- 248 Ser moi fácil.
- 249 Ser [alguén] unha persoa moi falsa, ser unha persoa que non é nada de fiar. Ex.: *Non te fíes de ningún dos dous, que son máis falsos cás bestas.*
- 250 Moi hipócrita.
- 251 Moi falso/a, traidor/a: *Non fiedes nel que é falso coma unha burra.*
288. *ser máis besta que un burro* (LGC)²⁵³
 289. *ser máis burro ca feito de encarga* (AFG: 3554)²⁵⁴
 290. *ser máis burro cós que andan aparelados* (AFG: 3555)²⁵⁵
 291. *ser máis duro ca un cabalo* (AFG: 3557)²⁵⁶
 292. *ser máis falso cá burra dun panadeiro* (OR)
 293. *ser máis falso cás bestas* (DC: 0929 Nota)²⁵⁷
 294. *ser máis lento có cabalo da paciencia* (DC: 1431)²⁵⁸
 295. *ser máis lento có cabalo do malo* (DC: 1431)²⁵⁹
 296. *ser mula do arrieiro* (AFG: 1169)²⁶⁰
 297. *ser peor ca unha besta* (DFGX)²⁶¹
 298. *ser teimoso coma unha mula* (DC: 1391)²⁶²
 299. *ser terco coma unha mula* (DFGX Nota)²⁶³
 300. *ser testudo coma unha burra* (DFGX)²⁶⁴
-
- 252 Ser [alguén] unha persoa moi falsa, ser unha persoa que non é nada de fiar. Obviamente, todas estas expresións tamén se poden usar empregando a comparativa de superioridade: máis falso ca unha mula, máis falso cás cobras, máis falso cá cascarilla... Ex.: *Non te fíes de ningún dos dous, que son máis falsos cás mulas.*
- 253 Indica a máxima ignorancia.
- 254 Ser moi parvo.
- 255 Ver a nota 253.
- 256 Ter boa saúde, ser rexo.
- 257 Ser [alguén] unha persoa moi falsa, ser unha persoa que non é nada de fiar. Ex.: *Non te fíes de ningún dos dous, que son máis falsos cás bestas.*
- 258 Ser [alguén] moi lento facendo as cousas, tardar en facelas máis do que é normal, obrar con moita lentitude. Ex.: *A ver se andamos un pouquiño máis lixeiros, home, que non hai outro coma ti que es máis lento có cabalo da paciencia.*
- 259 Ver a nota 257. Ex.: *A ver se andamos un pouquiño máis lixeiros, home, que non hai outro coma ti que es máis lento có cabalo do malo.*
- 260 Dise daquel de quen todos abusan.
- 261 Ser moi parva, moi animal: *O home que se bota de noite, fóra da súa casa, sen levar unha defensa consigo... é peor ca unha besta, fora a alma que Deus lle deu.*
- 262 Ser [alguén] unha persoa que ten paciencia a persistir nas súas ideas ou actitudes, mesmo sabendo que está errado ou que está obrando mal.
- 263 Ser moi testán: *Pero ademais é terca coma unha mula.*
- 264 Ser moi testudo: *-¿Que me dis? -¿Que es testudo coma unha burra.*

301. *ser un burro fariñeiro* (DFS21)
 302. *ser un desbocado* (DC: 0757)²⁶⁵
 303. *ser un parto coma o dunha burra* (DFG: 0866)²⁶⁶
 304. *ser un santo baixado do ceo a couces* (AFG: 3005)²⁶⁷
 305. *ser unha (mala) besta* (DFGX)²⁶⁸
 306. *ser unha besta* (DFS21)²⁶⁹
 307. *ser unha besta brava* (DFS21)²⁷⁰, (LGC)²⁷¹
 308. *ser unha besta do monte* (LGC)²⁷²
 309. *ser unha besta negra* (DFS21)²⁷³, (DFGX)²⁷⁴
 310. *ser unha besta parda* (DFS21)²⁷⁵, (DFGX)²⁷⁶
 311. *ser unha moza como unha potra* (LGC)
 312. *soltar un couce* (AFG: 2110)²⁷⁷, (DFS21)
 313. *soltar unha patada* (DFG: 0876)²⁷⁸
 314. *soña o burro co farelo* (DFGX)²⁷⁹, (AFG: 4420)²⁸⁰
 315. *sopas de burro cansado* (FM: 230)²⁸¹
 316. *sopas de burro canso* (DFS21)
 317. *sopas de cabalo canso* (DFS21)
-
- 265 Ter [unha persoa] o costume de falar dicindo groserías ou blasfemias.
 266 Ser un asunto lento en resolverse ou facerse: *Pois prepárate a esperar que ese creo que vai ser un parto coma o da burra.*
 267 Ironicamente dise da persoa mala.
 268 Ser moi bruta; ser unha persoa desapiadada e cruel: *O poeta di que o filántropo foi unha besta. / Agora que aquela mala besta (...) enviara a Antípato. / E engadira tamén que non lle sería difícil, porque o pai era un besta.*
 269 Ser moi ignorante.
 270 Ver a nota 268.
 271 Dise da persoa zafia e ruda.
 272 Ver a nota 270.
 273 Ser moi ignorante.
 274 Ser moi bruta; ser unha persoa desapiadada e cruel: *E que, agora que morreu aquela besta negra abusadora chamada Herodes (...)*
 275 Ser moi ignorante.
 276 Ver a nota 273.
 277 Contestar iradamente, ofender.
 278 Dicar unha indirecta; contestar ofensivamente ou de má maneira; sacar un conto gracioso: *Nunca che pensei que Manuel, tan bo como parece, me soltase aquela patada cando lle preguntei pola saúde da muller.*
 279 Dise cando alguén soña ou pretende un imposible: *Si fillo si, soña o burro co farelo... eu tamén quería volver ser moza.*
 280 Soñar con imposibles, soñar co que se desexa.
 281 Loc. subst.
318. *tan bo é o burro coma quen o tangué* (DC: 1370)²⁸², (DFG: 0143)²⁸³
 319. *tanto ten ir a pé coma a cabalo* (DFG: 0904)²⁸⁴
 320. *teimoso/a coma unha mula* (DFG: 0767)²⁸⁵
 321. *te-la alforxa chea* (AFG: 4206)²⁸⁶
 322. *te-las ferraduras da morte* (AFG: 1552)²⁸⁷
 323. *ter a alforxa chea* (DFS21)
 324. *ter a burra no pau* (FFN)²⁸⁸
 325. *ter a vara e a besta* (DFS21)²⁸⁹, (DFGX)²⁹⁰
 326. *ter a vara e máis a besta* (DFS21)
 327. *ter arreo* (DFGX)²⁹¹
 328. *ter forza coma un cabalo* (LGC)
 329. *ter máis ca unha burra peidos* (DFG: 0140)²⁹²
 330. *ter moitos aparellos* (DFS21)
 331. *ter o burro (enriba/encima)* (DC: 0913)²⁹³
 332. *ter o burro á porta* (DFGX)²⁹⁴
-
- 282 Expresións que se lles aplica a dúas persoas que presentan gran semellanza en algo, nomeadamente cando ese algo non se considera precisamente unha calidade positiva. Ex.: - *¿Sabes que Pepe o Becho fala con María a Chita? -Non che me estraña nada: tan bo é o burro coma quen o tangué.*
 283 Expresa que dúas persoas son iguais, do mesmo estilo, normalmente en sentido negativo: *Chora porque o irmao tiroulle polos pelos, pero antes déralle el unha patada. Tan bo é o burro coma quen o tangué.*
 284 Expresa que dúas opcións son igualmente más: - *¿Queres que cha mande por Luís ou vela buscar ti? -Tanto ten ir a pé coma a cabalo. O meu problema é que a necesita agora mesmiño.*
 285 Moi teimoso/a: *Xa levo insistido moito nel, pero ¿pensas que vén ao rego?, ¡non ho!, se é teimoso como unha mula.*
 286 Ser rico.
 287 Ter moi mala cara.
 288 Loc. ver. COL. Non saber que facer, estar indeciso: *Quero ir á feira, máis agora téñoche a burra no pau, se vén a miña filla queda de porta a fóra.*
 289 Mandar ou decidir nun asunto.
 290 Ter poder, ter capacidade de influír: *Vaillou pedir a el, que ten a vara e a besta, e é ademais, unha persoa receptiva, afable.*
 291 Ter valor, determinación: *Non tivo arreo para ir facelo.*
 292 Colle/Ter algo en cantidade: *Este ano collemos pexegos máis ca unha burra peidos.*
 293 Estar [alguén] enfadado, anoxado ou atufado.

333. *ter o burro* (DFG: 0138)²⁹⁵
 334. *ter un burro (enribalencima)* (DC: 0913)²⁹⁶
 335. *ter un cabaleiro* (AFG: 1560)²⁹⁷
 336. *ter un cabalo no pescozo* (LGC)²⁹⁸, (AFG: 1561)²⁹⁹
 337. *ter unha mula* (DFS21)
 338. *terse as crinas* (AFG: 1178)³⁰⁰
 339. *tirado aos sete cabalos* (FFN)³⁰¹
 340. *tirar unha patada* (DFG: 0876)³⁰²
 341. *tirarlle couces* [a alguén] (DFGX)³⁰³
 342. *traballar coma un burro* (DFS21), (DFGX)³⁰⁴, (DFG: 0144)³⁰⁵
 343. *traballar coma unha besta* (DC: 0017 suplemento)³⁰⁶, (DFGX)³⁰⁷
 344. *traballar coma unha burra* (DC: 0017 suplemento)³⁰⁸, (DFGX)³⁰⁹
 345. *traballar coma unha burra de carga* (DC: 0017 suplemento)³¹⁰
 346. *traballar coma unha mula* (DFGX)
 347. *traballar coma unha mula de carga* (DC: 0017 suplemento)³¹¹
 348. *traballar máis ca unha besta* (DC: 0017 suplemento)³¹²
 349. *traballar máis ca unha burra* (DC: 0017 suplemento)³¹³
 350. *traballar máis ca unha burra de carga* (DC: 0017 suplemento)³¹⁴
 351. *traballar máis ca unha mula de carga* (DC: 0017 suplemento)³¹⁵
 352. *tratar* [a alguén] *a couces* (DFGX)³¹⁶, (DC: 0102)³¹⁷, (DFS21)
 353. *verse na pel da burra* (DFS21), (AFG: 1428)³¹⁸
 354. *vir quente coma unha burra* (DC: 0569)³¹⁹
 355. *vólvense as bestas ós arrieiros* (VS: 13³²⁰, 202)

²⁹⁴ Ser obxecto de burla: *Cando a alguén lle sucede unha cousa pola que poida facerse burla, dinlle que ten o burro á porta.*

²⁹⁵ Incomodarse.

²⁹⁶ Estar [alguén] enfadado, anoxado ou atufado. Ex.: *Eu de min a ti non lle iría pedir ningún favor, porque ten un burro enriba que mete medo.*

²⁹⁷ Ter unha postura.

²⁹⁸ Sufrir unha contractura no pescozo.

²⁹⁹ Ter unha tortícolle.

³⁰⁰ Vencer a un inimigo superior en forzas.

³⁰¹ Loc. adx. COL. De moito nivel, de moito luxo. [Úsase con substantivos como casamento]. Este si que foi un casamento tirado aos sete cabalos. Non faltou de nada, había fartura de todo.

³⁰² Dicir unha indirecta; contestar ofensivamente ou de má maneira; sacar un conto gracioso.

³⁰³ Dicir despropósitos; dar malas contestacións: *Educouno con exceso de mimo e agora é un déspota que de cando en vez lle tira un par de couces.*

³⁰⁴ Moito e moi duramente: *¿Ti traballaches coma un burro vinte horas das vinte e catro que ten o día?*

³⁰⁵ Traballar moito: *Traballa coma un burro, eu non sei como resiste eses dous choios. Dígoche que iso non é vida.*

³⁰⁶ Traballar [alguén] moito, matarse a traballar, ou ter que cargar co traballo máis duro.

³⁰⁷ Moito: *Para el non había outra que erguerse cedoño, traballar todo o día coma unha besta.*

³⁰⁸ Ver a nota 305.

³⁰⁹ Moito e moi duramente: *Deitándome tarde, traballando todo o día coma unha burra -¿ti ben o sabes!-*.

3.2. Fórmulas

1. *A á é a primeira letra qu' o burro dá.* (RGP: 1)
2. *A burra non é chosca* (FM: 1)
3. *A carne de burro non é transparente.* (VS: 1)³²¹

³¹⁰ Ver a nota 305. Ex.: *Xa van tres anos que estou aquí* [no xornal], *facendo de burra de carga unhas veces e pasando desapercibido outras.*

³¹¹ Ver a nota 305. Ex.: *Xa van tres anos que estou aquí* [no xornal], *facendo de mula de carga unhas veces e pasando desapercibido outras.*

³¹² Ver a nota 305. Ex.: *Xa van tres anos que estou aquí* [no xornal], *traballando máis ca unha besta unhas veces e pasando desapercibido outras.*

³¹³ Ver a nota 305. Ex.: *Xa van tres anos que estou aquí* [no xornal], *traballando máis ca unha burra unhas veces e pasando desapercibido outras.*

³¹⁴ Ver a nota 305. Ex.: *Xa van tres anos que estou aquí* [no xornal], *facendo de burra de carga unhas veces e pasando desapercibido outras.*

³¹⁵ Ver a nota 305. Ex.: *Xa van tres anos que estou aquí* [no xornal], *facendo de mula de carga unhas veces e pasando desapercibido outras.*

³¹⁶ (Tratalo) con moi malos modos, sen respecto nin consideración.

³¹⁷ Tratar [unha persoa] a outra con excesiva dureza ou severidade, e mesmo con desprezo.

³¹⁸ Verse nun aperto.

³¹⁹ Estar/Vir... [unha persoa] con moita carraxe, anoxo, rabia ou enfado.

³²⁰ Contra los que se vuelven contra sus superiores.

4. *A carne de burro non é transparente.* (RSS: 63)
5. *¡A lúa está no couce!* (AFG: 1222)³²²
6. *Aguanta (d)os cabalos* (DC: 0529)³²³
7. *Aguanta dos cabalos* (DFS21)³²⁴
8. *¡Ah! A primeira orneada que o burro dá* (VS: 11)
9. *¡Alá vai o burro coas nocés!* (DFS21)³²⁵, (DFGX)³²⁶
10. *Alá vai o burro tras da nai.* (VS: 3)
11. *Alá vai, alá vai o burro detrás da nai.* (DD)
12. *Alá vai, alá vai o burro tras da nai.* (RG)
13. *Alá vai, alá vai o burro tras de súa nai.* (DD)
14. *Alá vai, alá vai, o burro atrás da nai.* (RSS: 311)
15. *Alá vai, alá vai, o burro tras d'a nai.* (RGP: 46)
16. *Alá vai, alá vai, o burro tras da nai.* (RG), (VS: 4)³²⁷, (FMO: 1723)
17. *Amigos si, pero a burra ao linde.* (DFS21)
18. *Amigos, amigos, pero a burra á linde.* (AFG: 1200)³²⁸
19. *Anda, burro animal, que non estamos no tempo do Carnaval.* (VS: 236)
20. *Baixa os cabalos Toniño.* (DFGX)³²⁹
21. *Ben vale a besta unha cabezada nova.* (DFGX)³³⁰
22. *¡Boa burra mercamos!* (AFG: 4309)³³¹, (DFGX)³³²
23. *¡Cantos burros mantén a fariña!* (VS: 56)
24. *¡Chámalle burro ao cabalo!* (DFG: 0137)³³³, (DFGX)³³⁴
25. *Chámalle burro ó cabalo.* (DC: 0025)³³⁵, (AFG: 0039)³³⁶
26. *Con unha burra e un rabo xa van dacabalo.* (VS: 6)
27. *De aquí a alá ou morre a burra ou quen a tangué* (OR)
28. *Eu como (o) cabalar, ou comer ou andar.* (VS: 1)
29. *Non é nada unha copa pra unha mula.* (FMO: 8b)
30. *Non sei se chegará a burra ó pesebre.* (VS: 138)
31. *Nunca tal burra albardei.* (APRG)
32. *O burro deb'ir detrás.* (NVS: 47)
33. *O burro diante pa que non se espante.* (VS: 7)
34. *O burro diante para que a recua non se te espante.* (VS: 711)
35. *O burro diante pra que non se espante.* (VS: 712), (FMO: 21)

³²¹ Se dice cuando uno se pone a curiosear, estorbando la vista de los demás.

³²² Dise cando alguén está esaxerando.

³²³ Expresións con que se lle di a alguén que acougue ou se calme, que depoña a cólera ou o enfado, nomeadamente cando se considera que o dito enfado está fóra de lugar ou non ten motivo de ser. Ex.: *¡¡¿Pero como te atrevides a publicar isto sen me consultares?! -Aguanta os cabalos, que eu non tiven nada que ver no asunto.*

³²⁴ Expresión que exhorta á calma.

³²⁵ Estragarse.

³²⁶ Expresión de forte contrariedade cando algo é desbaratado: *Agora si que a foi, ¡alá vai o burro coas nocés!, o coche sen gasolina e eu sen carteira.*

³²⁷ Para motejar a los que siguen los consejos de los poco avisados.

³²⁸ *Amigos si, pero a cada un o seu.*

³²⁹ Díselo a alguén que manifesta unha actitude ou comportamento soberbio: *¡Baixa os cabalos Toniño, que se non hanchos de baixar os demais!*

³³⁰ Dise cando o beneficio obtido vale con creces o que se sacrifica: *Suprimindo as deputacións aforraremos máis de sesenta millóns; ben vale a besta unha cabezada nova.*

³³¹ Dise cando se fai mal negocio.

³³² Dise cando se fai un mal negocio ou non safu algo como se esperaba: *¡Boa burra mercamos!, ás veces querer aforrar non é ningún negocio, mira que mal resultado nos deu este coche.*

³³³ Dise de alguén que nos parecía pouco esperto mais que demostrou con algún feito ou dito ser persoa aguda: *Crías que era parvo, ¡chámalle burro ao cabalo!*

³³⁴ Dise ironicamente para se referir a alguén que aparenta ser máis parvo do que é: *¡Érache boa! Cortou a muller carraxenta. ¡Chámalle burro ao cabalo! Casar non quere pero arrimarse...*

³³⁵ Expresións que se usan cando se descobre de súpeto que unha persoa que parecía ser curta coma o rabo dunha boina, ou moi sinxela e limitada, ten talento ou malicia, ou que fai algo que supera as expectativas de dela podía te-la xente que a coñecía. Ex.: *-¿Sabedes que a Cándido lle deron o primeiro premio no concurso de inventos con máis proxeción de futuro? -¡Chámalle burro ó cabalo!*

³³⁶ *Non é tan parvo como parece.*

36. *O burro diante, pra que a recua non se espante.* (DD)
37. *¡Outra besta no trigo!* (FFA: 90)³³⁷
38. *P'o burro que é, ben chegha a albarda.* (VS: 143)
39. *Pensando morreu un burro.* (DFGX)³³⁸
40. *Por algo Dios [non] lle deu cornos ós burros.* (NVS: 42)³³⁹
41. *Pra ese viaxe non fan falla alforxas.* (FMO: 137)
42. *Que pare a burra!* (FG: 79)³⁴⁰
43. *¡Quen fora rei, pra andar a cabalo!* (DD), (VS: 59)
44. *Sebo de burro que é manteigudo.* (FMO: 25)
45. *Van dous burros nun animal, á moda de Portugal.* (FMO: 56)
46. *¡Volta a burra ao millo!* (FG: 104)³⁴¹

3.3. Dialoxismos

1. *-Non son reló de repetición. -Pero eres burra de contestación.* (VS: 171)
2. *A egua: xear, xear, hastr'a o coiro regañar.* (VS: 6)
3. *A egua xear xear hastr'o coiro regañar.* (RSS: 90)
4. *A vaca: chover hasta o corno amolecer; a egua: xear hasta o lombo regañar.* (VS: 7)
5. *A vaca, chover, chover, ata o corno amolecer; a besta, secar, secar, ata o beizo regañar.* (BF)

³³⁷ *Fór.* COL. [Utilízase cando alguén fai ou di algo mal que xa fixera ou dixerá outra persoa mal]: *Si home sí, así tamén o facía eu. Outra besta no trigo!*

³³⁸ Dise cando convén actuar e non seguir perdendo o tempo en pensamentos varios: *Reflexionar, reflexionar... Pensando morreu un burro, ¿sabíalo?*

³³⁹ Se dice de las personas mal intencionadas, pero impotentes.

³⁴⁰ COL. [Expresa aborrecemento e a necesidade de acabar con algo excesivo. Equivale a “¡basta xa!”]. *Este home non nos sae da casa nunca, e aínda quere que lle sirva máis! Que pare a burra! // Caldeliñas, Verín; inf: e ex. de Marcos Lago Álvarez.*

³⁴¹ COL. [Dise cando alguén teima nunha cousa]. *Volta a burra ao millo! Que non, que che digo que non é así! // Vilamel, Pantón; inf.: Clara de la Torre Buxán.*

6. *Boi: “chover, chover hasta o corno torcer”. Cabalo: “xear, xear hasta o beizo regañar”.* (VS: 9)
7. *-O cabalo branco está tumbado no campo; éntranlle as moscas pola boca e sátenlle por baixo do rabo. -¿Logo morreu?* (VS: 172)³⁴²
8. *-¿Por onde pasa o tren? -Pola vía. - Cálate, burra, que eu xa o sabía.* (VS: 174)

3.4. Wellerismos

1. *Decían as ovellas cuando falaban: “Sácam'a marzo, verás cómo pazo; sácam'abril, xa me verás fuxir; sácam'a maio, qu'hei correr com'un cabalo”.* (VS: 10)
2. *Dice la yegua: Costa arriba, non me afrontes³⁴³; costa abaixo non me montes, e polo chan non me aforres.* (RG)
3. *Dixo a besta ó montador: Pra riba non m'afrontes, pra baixo non me montes e polo chan non me perdones.* (NVS: 3)
4. *Dixo a besta ó montador: -Pra riba non me afrontes, pra baixo non me montes e polo chan non me perdones.* (FMO: 883)
5. *Dixo a besta: “Abaixo non me montes, arriba non me afrontes, e diante non me perdones”.* (VS: 13)
6. *Dixo a besta: “Líbrame do vento, e venteo; xear e nevar hastra o fuciño regañar; xear, xear, hastra o fuciño encarambelar”.* (VS: 14)
7. *Dixo a besta: “Non teño medo á morte hastra que o aire veña do norte”.* (VS: 15)
8. *Dixo o burro ás coles: pax vobis.* (DD)
9. *Dixo o burro ó mulo: arre alá, orelludo.* (DD)
10. *Dixo o que caíu do burro: “Xa me quería baixar”.* (VS: 202)
11. *Díxolle o burro ás coles: pax vobis.* (DD), (NVS: 6)
12. *Díxolle o burro ó mulo: “Títrate alá, orelludo”.* (VS: 204), (DD)

³⁴² Ridiculiza los rodeos que se dan para decir las cosas de frente. / Los obstáculos se salvan con rodeos.

³⁴³ Apures.

13. *Díxolle san Froilán ó lobo: “Xa que me comiche o burro, lévame os libros a Lugo”.* (VS: 624, 180)³⁴⁴

3.5. Frases proverbiais

1. *Eu cunha cabezada de palla, o Chiquito a cabalo de min, i-o Mariano chamando, ¡canto rimos!* (VS: 27)

3.6. Refrás

2. *A albarda debe ser conforme ó burro.* (DD), (RGE)
3. *A albarda non cansa a besta.* (VS: 113)
4. *A albarda non cansa á besta.* (APRG)
5. *A albarda non carga a besta.* (VS: 114)
6. *A albarda segundo é o burro* (VS: 20226 Nota)³⁴⁵
7. *Á albarda ponlle carga.* (RG)
8. *A albarda, á medida do burro.* (VS: 20226)³⁴⁶
9. *A alforxa do probe con todo pode.* (RSS: 17)
10. *A alforxa do probe con todo pode.* (BF), (RSS: 18)
11. *A besta amatada de lonxe ve vir albarda ou de lonxe ve vir as pegas.* (RG)
12. *A besta amatada, de lonxe ve vir a albarda.* (DD), (RGC)
13. *Á besta axionllada ponlle máis carga.* (DD), (RGC)
14. *Á besta boa, dalle vara i espora.* (DD), (RGC)
15. *A besta brava, monte longo.* (CLC)
16. *Á besta cargada, a cincha mátaa.* (DD), (RGC)
17. *Á besta comedora, pedras na cebada.* (DD), (RGC)
18. *Á besta dada non se lle mira a cara.* (VS: 115)
19. *Á besta dada non se lle mira prá cara.* (VS: 116)
20. *A besta de amatada, de lonxe ve vi-las pegas.* (APRG)
21. *A besta de todos cómena os lobos.* (VS: 20197)

22. *A besta e a muller, que a preste quen quixer.* (DD), (RC), (RGC)
23. *A besta falsa, corda larga.* (VS: 117)
24. *A besta golosa, talega de area.* (RG)
25. *A besta golosa, talega de area.* (VS: 118)³⁴⁷
26. *Á besta golosa, talega de area.* (DD), (RGC)
27. *A besta golosa, taleigo de area.* (FMO: 830)
28. *A besta i-a pistola nunca se deixa andar sola.* (VS: 20310)
29. *A besta i-a porca, pola máis descomposta.* (NVS: 10)
30. *A besta i-o señor, todo dun color.* (NVS: 11)
31. *A besta leva ben a carga, mais non a sobrecarga.* (DD), (RC), (RGC)
32. *A besta mala, espora e vara.* (DD), (RGC)
33. *A besta no carro, fidalgo en zocos i-o tempo arreglado de noite, malo.* (VS: 119)
34. *A besta non pregunta quen a monta.* (DD), (RGC), (VS: 120)
35. *A besta pola carga, e o home pola palabra.* (DD), (RGC)
36. *A besta pola cebada non he paga.* (MPM), (DD)
37. *A besta porca, a máis torta.* (VS: 121)
38. *A besta preñada cargala ata que para; e dispois de parida, cargala cada día.* (RGC)
39. *A besta preñada cargala hastra que para; e dispois de parida, cargala cada día.* (DD)
40. *A besta que xeme, a carga non teme.* (RSS: 34), (VS: 122)
41. *A besta tonta, arrieiro louco.* (VS: 16572)
42. *A besta vella non entra en varas.* (VS: 123)³⁴⁸
43. *Á besta vella nunca lle faltan esparavás.* (NVS: 12)
44. *A besta vella que non come, osma.* (VS: 124)
45. *A besta, de amatada, de lonxe ve vir a albarda.* (FMO: 831)
46. *A besta, de amatada, de lonxe ve vir as pegas.* (VS: 125)³⁴⁹
47. *A besta, o dono dela (enténdea).* (VS: 126)

³⁴⁷ Var.: *Besta golosa, talego de m...* Dice que a los demasiados se les dé sofrenada y se les ponga límite. / Aconseja sofrenar el apetito.

³⁴⁸ Por lo difícil que es renunciar a costumbres inveteradas.

³⁴⁹ Var.: *A besta de amatada, de lonxe ve vir a albarda.* Es uno de los casos en que de los escarmentados salen los avisados.

³⁴⁴ Se funda en el conocido milagro que se atribuye a San Froilán, en el que se basa también la iconografía del Santo Patrón de Lugo.

³⁴⁵ Var.: *A albarda segundo é o burro.*

³⁴⁶ Ver a nota 344..

48. *A besta, pola cebada, non é cara.* (VS: 127), (FMO: 979), (APRG)
49. *A besta, polo medo, i-o boi, polo meimo.* (VS: 128)
50. *A bestas vellas, todo se lle volven esparavás.* (RG)
51. *A boa man, de rocín fai cabalo, e a ruín, de cabalo fai rocín.* (VS: 129)
52. *A boa vida bon cabalo (che) cría.* (VS: 16512)
53. *A boa vida bon cabalo cría.* (VS: 16511)
54. *Á burra axionllada, dobrarlle a carga.* (DD)
55. *A burra co pollino non vai dereita ó muíño.* (DD)
56. *A burra do noso xués non ten máis ca cinco pés.* (NVS: 13)³⁵⁰
57. *A burra e a muller a paus hainas que tanguer.* (APRG)
58. *Á burra e á muller, a paus hainas que tanguer.* (DD)
59. *A burra i-a muller, a paus hainas que tanguer.* (VS: 14954)
60. *A burra i-a ovella pola xeada medra.* (VS: 137)
61. *A burra preñada cargala hastra que para; e dispois de parida, cargala cada día.* (DD)
62. *Á burra que é tarda ponlle a pior albarda.* (DD)
63. *A burra que ten pollino non vai dereita ó muíño.* (VS: 138)³⁵¹
64. *Á burra vella non lle falta picatela.* (RG)
65. *Á burra vella, albarda nova.* (DD)
66. *A burro froxo arrieiro tolo que lle malle o lombo.* (VS: 20231), (DD)
67. *A burro morto cebada ó rabo.* (RGP: 12)
68. *A burro morto, cebada ó rabo.* (DD), (VS: 19755)³⁵²
69. *A burro novo, aparello vello.* (DD)
70. *A burro pardo, arrieiro arroutado.* (DD)
71. *A burro vello, albarda nova.* (DD)
72. *A burro vello, múdalle o alimento e darache o pelexo.* (DD)
73. *A burro vello, pouco verde.* (DD)
74. *A cabaleiro novo, cabalo vello.* (DD), (RGC)
75. *A cabaleiro vello, cabalo novo.* (DD), (RGC)
76. *A cabalo alleo, espóra propia.* (DD), (RC), (RGC),
77. *A cabalo cansado, mudarlle o prado.* (DD), (RGC)
78. *A cabalo comedor, ronzal curto.* (DD), (RGC)
79. *A cabalo dado non lle mírelo dente.* (DD)
80. *A cabalo dado non lle mires o dente.* (DD), (RGC)
81. *A cabalo dado non se lle olla a boca.* (FMO: 1953)
82. *A cabalo dado non se lle ollan os dentes.* (FMO: 834)
83. *A cabalo dado, non se lle mira o dente.* (RG), (BF), (DC: 0185)³⁵³
84. *A cabalo grande, esporas grandes.* (DD), (RGC)
85. *A cabalo morto... chourizos no matadeiro.* (VS: 139)
86. *A cabalo morto, cebada ó rabo.* (DD), (RGC)
87. *A cabalo novo, cabaleiro vello.* (DD), (RGC)
88. *A cabalo regalado non lle miran o dente.* (RGC)
89. *A cabalo regalado non lle mire-lo dente.* (REG)
90. *A cabalo regalado non lle mire-los dentes.* (REG)
91. *A cabalo ragalado non lle mires o dentado.* (REG)
92. *A cabalo regalado non lle mires o dente.* (REG), (VS: 140)³⁵⁴, (REG), (RGE), (RCC)
93. *A cabalo regalado non lle mires os dentes.* (REG)
94. *A cabalo regalado non mires a ferramenta.* (VS: 140 Nota)³⁵⁵

³⁵⁰ Quizais axuden a entender este enigmático refrán algún destes outros: *Catro pes ten o gato e cinco ten co rabo*; ou ben *Ó cura i-ó xues hai que pagarlles cos pés*, é dicir, indo á casa deles.

³⁵¹ Aplícase a los que un cuidado o preocupación distrae de lo que van a hacer. La aplicación es que la moza con enamorado, y otro cualquiera con otro cuidado, se divierte con el de lo que va a hacer.

³⁵² Reprende la necedad de buscar remedio a las cosas que ya no lo tienen.

³⁵³ Refráns con que se dá a entender que o que sae de balde o hai que aceptar sen pórille tachas ou pégas.

³⁵⁴ Ver a nota 154.

³⁵⁵ Var.: *A cabalo regalado non mires a ferramenta. / A cabalo regalado non se lle mira o dente. / A cabalo regalado non se lle mira o rabo.*

95. *A cabalo regalado non se lle levanta o rabo.* (NVS: 14)
96. *A cabalo regalado non se lle mira o dente.* (RG), (DRV: 158), (REG), (BF), (RGC), (DC: 0185)³⁵⁶
97. *A cabalo regalado non se lle mira o ollo.* (APRG)
98. *A cabalo regalado non se lle mira o rabo.* (BF), (DC: 0185)³⁵⁷, (REG), (RG)
99. *A cabalo regalado non se lle miran os dentes.* (REG)
100. *A cabalo regalado, non lle mires o dente.* (RGP: 13)
101. *A cabalo regalao non se lle mira o dente.* (REG)
102. *A cabalo reghalado non se lle mira dente.* (RSS: 44), (VS: 141)
103. *A cabalo vello pouco verde.* (DD)
104. *A cabalo vello, cabezadas novas.* (VS: 142)³⁵⁸
105. *A cabalo vello, pouca ferraia e moita cebada.* (DD), (RGC)
106. *A cabalo vello, pouco verde.* (DD), (RGC)
107. *A cabra, a muller e a mula teñen a testa dura.* (REG)
108. *A concencia é verde e comeuna un burro.* (RG)
109. *A concencia é verde, i-o verde cómeno os burros.* (VS: 12011)
110. *A conta de burros viven os agudos.* (VS: 15788)
111. *Á conta do chao calquera burro ten mao: a silva no muro, i-o muro no chao; como é duro, de todo ten mao.* (VS: 14155)
112. *Á conta dos burros viven os agudos.* (VS: 15789)
113. *A culpa do burro botáronlla á albarda.* (DD)
114. *A empresa dos tres: o burro, o amiguíño i-o portugués.* (VS: 20354)
115. *A esquina coma un puño, e o trascanto coma un burro.* (DD)
116. *A home parlanchín e faco relinchón, pouca cebada e moito albardón.* (VS: 11081), (RGC)
117. *A ida de Paio Gomes, fora a cabalo e veu nas alforxas.* (RGC)
118. *A mala besta no bo camiño entropeza.* (DD), (RGC)
119. *A medida do burro ten que ser a albarda.* (VS: 20236)
120. *A mellor besta dá coa carga no chan.* (DC: 0532)³⁵⁹, (RG)
121. *A millor besta dá coa carga no chan.* (DD), (RGC)
122. *A millor besta, quer aguillón, e a millor muller, quer varón.* (DD), (RGC)
123. *A mosca está no cabalo, se non na cabeza, no rabo.* (REG)
124. *A moza prá festa e prá casa a besta.* (VS: 7912, 14792)
125. *A moza, pra festa; e pra casa, a besta.* (DD)
126. *A moza, prá festa; prá casa, a besta.* (FMO: 1614)
127. *Á mula comedora, reata corta.* (RG)
128. *Á mula con matadura, nin cebada nin ferradura.* (VS: 15503)
129. *A mula de alquiler, se non leva dous, leva tres.* (VS: 15504)
130. *A mula e a muller ten doce ideas no día.* (VS: 14969)
131. *A mula moiña³⁶⁰ o demo a trasquila.* (FMO: 841)
132. *A mula que ha ir á guerra non morre no ventre da égoa.* (RG)
133. *A mula roedora, talega ó fuciño.* (VS: 191)
134. *Á mula vella, cabezada nova.* (DD)
135. *Á mula, con matadura, nin cebada nin ferradura.* (DD)
136. *A muller beilar e ao burro ornear, o diaño debeullo ensinar.* (APRG)
137. *Á muller beilar, e ao burro ornear, o diaño debéullo ensinar.* (DD)
138. *Á muller beilar, e ó burro ornear, o diaño debeullo ensinar.* (DD)

³⁵⁶ Refróns con que se dá a entender que o que sae de balde o hai que aceptar sen pórle tachas ou pégas.

³⁵⁷ Refróns con que se dá a entender que o que sae de balde o hai que aceptar sen pórle tachas ou pégas.

³⁵⁸ Ridiculiza a los que, habiendo logrado una responsable edad, intentan disimularla con atavíos impropios de su edad, presumiendo de joven.

³⁵⁹ Refróns con que se indica que ata a persoa mellor preparada nunha determinada actividade comete algún erro nela.

³⁶⁰ De remoiño.

139. *A muller e a besta a nadie s'empresta.* (RSS: 137)
140. *A muller e a besta a naide se empresta.* (VS: 19848)
141. *A muller e a besta a ninguén as emprestes que chas poden foder.* (REG)
142. *A muller e a besta a ninguén se empresta.* (DD)
143. *A muller e a besta a ninguén se empresta.* (DD)
144. *A muller e a besta que a empreste quen queira.* (DD)
145. *A muller e a besta seu amo a teña.* (RG)
146. *A muller e a besta, a ninguén se presta.* (APRG)
147. *A muller e a burra, cada día a súa.* (RG)
148. *A muller e a burra, con paus se cura.* (VS: 15077 Nota)
149. *Á muller e á burra, cada día unha zurra.* (REG)
150. *Á muller e á mula pola boca lle entra a fermosura.* (VS: 15031)
151. *Á muller e á mula vara dura.* (APRG)
152. *A muller e a mula, cada día súa tunda; e o que así non fixere, nin terá boa mula nin boa mullere.* (VS: 15029)
153. *A muller e a mula, pola boca a hermosura.* (VS: 15030)
154. *Á muller e á mula, pola boca éntralle a fermosura.* (DD)
155. *Á muller e á mula, pola boca lles entra a fermosura.* (APRG)
156. *A muller falar i-a burra ornear o demo llo debeu de ensinar.* (VS: 15062)
157. *A muller i-a besta a naide se empresta.* (FMO: 1617)
158. *A muller i-a mula, cada día unha tunda.* (VS: 15077)³⁶¹
159. *A muller i-a mula pola boca ll'entra a hermosura.* (VS: 15076), (RGP: 89)
160. *Á muller i-á mula pola boca lle entra a formosura.* (FMO: 14)
161. *A muller que asubía e as mulas que fan "gi" do[u]chas pra ti.* (RSS: 162)
162. *A muller que asubía i-as mulas que fan "gin" douchas pra ti.* (VS: 15116)
163. *A muller y-a besta, a nadie se empresta.* (RGP: 86)
164. *Á muller, á cabala e á mula, pola boca lles entra a fermosura.* (RGC), (APRG)
165. *A muller, a cabra i-a burra, a máis cabezuda.* (VS: 15160)
166. *A muller, a escopeta e o cabalo, non prestalo.* (RG)
167. *A muller, o cabalo e a espada a nadie se debe ceder.* (RSS: 169), (VS: 19839)
168. *Á muller, ó cabalo e á mula, pola boca lles entra a fermosura.* (DD), (VS: 15168)
169. *A oración da burra nunca chega ó ceu.* (RSS: 176), (VS: 20701)
170. *A patada da besta non lle fai mal ó potro.* (VS: 194)³⁶²
171. *A regra do labrador: ser burro, sementar basto e arar menudo.* (RSS: 203), (VS: 1224, 1225)
172. *A vaca, que sea longha e a éghua que sea corta.* (NVS: 21)
173. *A ventura corre máis que o cabalo i a mula.* (DD), (VS: 22484)
174. *A vergonza era verde e comeuna un burro* (FG: 3)³⁶³
175. *A viña i o poldro que os críen outros.* (DD), (RGC)
176. *A viña i-o poldro que o críen outros.* (VS: 22847)
177. *A vista do amo engorda o cabalo.* (DD), (FMO: 849), (RGC)
178. *A'lforxa adorn'a besta.* (VS: 187)
179. *Abril chove para as xentes e maio para as bestas.* (RGE)
180. *Abril chove prá xente e maio prá bestas.* (VS: 2813)
181. *Abril chove prá xente e mayo prá bestas.* (RSS: 253)
182. *Abriles e mulos engañan a todos.* (VS: 2846)³⁶⁴

³⁶² Los castigos justos y dados con amor, no hacen daño a nadie.

³⁶³ COL. [Úsase para criticar, con humor, a falta de pudor de alguén para facer algo pouco aceptábel]. -*Olla que putada lle fixo. -A vergonza era verde e comeuna un burro. // Vereá; inf. e ex. de Miguel Rubinos Conde. Outra variante é a que recolle Maitte Veiga en Castro de Rei: A vergonza era verde e comeuna unha vaca.* [VEIGA DÍAZ (1996)].

³⁶⁴ La traición de abril, si niega las lluvias mansas, que, con mayo le convierten en la llave de todo

³⁶¹ Más exigente aún que *A muller e a burra, con paus se cura.*

183. *Abrís e cabaleiros, son ás veces traizoeiros.* (RGE)
184. *Afiador e paragüeiro, canto máis burro máis parrandeiro.* (VS: 16590)
185. *Afilador e paragüeiro, canto máis burro, máis parrandeiro; paragüeiro afilador, canto máis burro, millor.* (VS: 16592)
186. *Afixose o burro ás berzas, e non deixou verdes nin secas.* (DD)
187. *Agora que vai no xo, ¡xo, burro, xo!* (VS: 19767 Nota)
188. *Agora que ten poldro parece outro.* (VS: 19582), (RGC), (DD)
189. *Albarda non carga a bestia.* (VS: 229)
190. *Alégrate, albardeiro, que se queima a pallia.* (DD)
191. *Almorzar con cazador, xantar con carpinteiro e cear con arreiro.* (FMO: 30)
192. *Alza, anda burrico, o que naceu para probe non val para rico.* (BF)
193. *Amigo de verba, cabalo de herba e casa de terra, todo é merda.* (REG), (DD), (RGC)
194. *Amigo e mulas fallan ás duras.* (VS: 4881 Nota)
195. *Amigos e mulas, ás maduras.* (VS: 4881)
196. *Amor de asno, couce e bocado.* (VS: 4895)
197. *Amor de burro, couce e bocado.* (VS: 4896)
198. *Ande a récoa, que xa está cargada.* (VS: 20663)
199. *Ande non ande, besta grande.* (RGP: 93)
200. *Ande ou non ande, bestia grande.* (RSS: 345), (VS: 233)
201. *Ande, non ande, besta grande.* (RSS: 346), (VS: 234)
202. *Anseas alleas matan os asnos.* (RG)
203. *Ánseas alleas matan ós asnos.* (RGP: 101)
204. *Ansias alleas matan os asnos.* (RSS: 372), (VS: 18296), (FMO: 1727)
205. *Ao amigo e ao cabalo non hai que cansalo.* (VS: 4921)³⁶⁵
206. *Ao burro e ao mulo, a carga no cu.* (VS: 238)
207. *Ao cabalo e á muller, a ningún has de ofender.* (VS: 15193)
208. *Ao home parlanchín e ao faco relinchón, pouca cebada e moito albardón.* (APRG)
209. *Arrédate dos pés da besta, así da grande como da pequena.* (VS: 19626)³⁶⁶, (RGC), (DD)
210. *Arrédate dos pés das bestas.* (VS: 19626 Nota)
211. *Arreeiro d'unha besta, cesteiro d'unha cesta e pescador de cana, mais perde d'o que gana.* (DD)
212. *Arreeiro de unha besta, cesteiro de unha cesta e pescador de cana, máis perde do que gana.* (RSS: 408)
213. *Arreeiro de unha besta, canto gana, canto pesca.* (FMO: 1007)
214. *Arriba non me afrontes, abaixo non me montes, e no chan non mas perdoes.* (BF)
215. *Arrieiriño dunha besta, cesteiriño dunha cesta, troiteiriño dunha cana vale máis do que gana.* (VS: 16600)
216. *Arrieiriños somos e no camiño nos encontramos.* (FMO: 2209)
217. *Arreeiro d'unha besta, cesteiro d'unha cesta, e pescador de cana, mais perde d'o que gana.* (RGP: 130)
218. *Arreeiro de unha besta, cesteiro de unha cesta e pescador de cana, perde máis do que gana.* (DD)
219. *Arreeiro de unha besta, cesteiro de unha cesta e pescador de cana, máis perde do que gana.* (CLC), (VS: 16599)
220. *Arreeiro de unha besta, cesteiro de unha cesta e pescador de cana mais perde ca gana.* (FMO: 2120)
221. *Arreeiro dun[ha] besta e troiteiro dunha cana, perde mas que do que gana.* (RSS: 410)
222. *Arreeiro dunha besta e troiteiro dunha cana, perde mas do que gana.* (VS: 16604)
223. *Arreeiro dunha besta, canto gana, canto pesca.* (VS: 16601)
224. *Arreeiro dunha besta, cesteiro de unha cesta, e pescador de cana, máis perde do que gana.* (RG)
225. *Arreeiro dunha besta, cesteiro dunha cesta e pescador de cana, máis perde do que gana.* (VS: 16602)
226. *Arreeiro dunha besta, cesteiro dunha cesta e pescador de caña máis perden do que ganan.* (VS: 16603)

---

el año, se comparan con las traiciones de los mulos.

³⁶⁵ No se debe abusar de la amistad.

---

³⁶⁶ Var.: *Arrédate dos pés das bestas.*

227. *Arrieiro dunha besta, cesteiro dunha cesta, e pescador de cana, máis perde que gana.* (RG)
228. *Arrieiro dunha besta, tendeiro dunha cesta e pescador de caña, comen máis que ganan.* (NVS: 879)
229. *Arrieiro perdido, atares de seda.* (RG)
230. *Arrieiro que come conexo, adios candalexo.* (VS: 16605)
231. *Arrieiro rabudo, malla na albarda e malla no burro.* (DD)
232. *Arrieiro tonto, se non entendes de viño, busca a terra.* (VS: 16606)
233. *Arrieiros no porto, tempo revolto.* (VS: 16608)
234. *Arrieiros somos e no camiño da feira nos atoparemos.* (VS: 192)³⁶⁷
235. *Arrieiros somos e no camiño nos encontraremos.* (RG)
236. *Arrieiros somos, e no camiño andamos, e moitos días nos atopamos.* (DD)
237. *Arrieiros somos, e no camiño nos tropeizamos.* (DD)
238. *Arrieiros somos e no camiño encontraremos.* (REG)
239. *As amatas do meu burro fixeron de min albéitar.* (VS: 242)
240. *As bestas queren frío hasta que lle regaña o fuciño. As vacas queren aughoa, hasta que ll'amolecen os cornos.* (VS: 244)
241. *As bestas queren frío hasta que lles regañe o fuciño.* (VS: 243)
242. *As bestas vellas son as que máis apañan.* (VS: 245)
243. *As dez, muller, si tes, e si non te deitas, máis burro es.* (VS: 13404)
244. *As mulleres a bailar i-os burros a ornear, o demo lles debeu ensinar.* (VS: 15197)
245. *As mulleres i-ós burros, paus.* (VS: 15199)
246. *As mulleres prá romería e as burras prá casa, todas andan.* (VS: 7913)
247. *As mulleres son testarudas como as ovellas i-as burras.* (VS: 15205)
248. *As oracións do burro non chegan ó ceo.* (VS: 227)³⁶⁸
249. *As penas son pra os homes e non prá bestas.* (NVS: 916)
250. *As veces manca máis a patada dun burro que a dunha besta grande.* (VS: 257)
251. *As veces manca máis a patada dun burro que dunha besta grande.* (NVS: 24)
252. *Asegún é o burro fáiselle a albarda.* (RG)
253. *Asegún sea o burro tèn que ser a albarda.* (DD)
254. *Asegún sexa o burro, ten que ser a albarda.* (FMO: 853)
255. *Así que a burra está no po, ¡xo, burra, xo!* (DC: 0737)³⁶⁹, (DFG: 0130)³⁷⁰
256. *Ata que morre o arrieiro non se sabe de quen son as bestas.* (FMO: 1014)
257. *Ata xaneiro, calquera burro avanta o regueiro, pero de xaneiro para diante non hai can nin burro que o avante.* (BF)
258. *Auga de abril vale cabalos mil.* (RG)
259. *Auga de maio vale o cabalo dun ano.* (RG)
260. *Augas por san Mateo, porcas vendimias e gordos burros.* (REG)
261. *Ave de albarda, anque non voe ben se garda.* (DD)
262. *Ave de pico non fai o seu dono rico, i-o que o dice é un gran borrico.* (VS: 262)
263. *Avezouse o burro ás berzas, e non deixou verdes nin secas.* (DD)
264. *Azadós moi relocentes, escaleiras dos xuzgados, auintamentos con musgo, o panadeiro a cabalo, o médico de pé: o universo ben gobernado.* (RGC)
265. *Azadós relucientes, escaleiras dos xuzgados e aun[taj]mientos cheos de musgo, o médico a pé i-o panadeiro a cabalo, maneira d'andar o universo ben gobernado.* (VS: 11697)

³⁶⁷ Amezana de represalia por parte de aquel que non recibe el favor o justicia que merece.

³⁶⁸ Se dice al que pide males con imprecaciones y maldiciones contra el prójimo.

³⁶⁹ Expresión con que se indica que, unha vez feito algo mal, nada serve pensar que era mellor facelas doutro xeito, pois xa non te remedio. Ex.: *-Se eu tocase o ouro no canto de arrastrar, fáctalle o monte. -Pois fixéralo, amigo: así que a burra está no po, ¡xo, burra, xo!*

³⁷⁰ Expresa que feitas as cousas, de nada serve pensar se se fixesen doutra maneira pois xa no teñen remedio: *Non gardaches a distancia de seguridade e ao frear o de diante décheslle un golpe, pero non te lamentes que xa non ten remedio: así que a burra está no po ¡xo burra xo!*

266. *Azadós relucientes, escaleiras dos xuzgados e auintamentos cheas de musgo, o médico a pé i-o panadeiro a cabalo, maneira de andar o inverno gobernado.* (VS: 11696)
267. *Bachiller en artes, burro en todas partes.* (VS: 15795)
268. *Ben burro é o home que ten besta e anda a pé.* (VS: 15796)³⁷¹
269. *Ben burro é o que padece por culpas que outro merece.* (VS: 17334)
270. *Ben burro é o que pensa que outro non pensa.* (VS: 18359)
271. *Ben burro é quen burro ten; pero inda é máis burro quen, podendo, non o ten.* (VS: 15797), (DD)
272. *Ben burro é quen tendo burro viaxa a pé.* (DD), (BF)
273. *Ben sabe a besta a quen leva, i o demo a quen atenta.* (DD), (RGC)
274. *Ben sabe o burro cando é día de misa.* (VS: 280)
275. *Ben sabe o burro en qué cara rebuzna.* (VS: 281)
276. *Ben sabe o burro en que casa ornea.* (VS: 282)³⁷²
277. *Ben sabe o burro onde ornea.* (DD)
278. *Ben sabe o burro onde ornea cando quer el ornear.* (VS: 20609), (DD)
279. *Ben sabe o demo a quen atenta, e a besta a quen leva.* (DD)
280. *Ben sabe o demo a quen precura, e a besta a quen derruba.* (DD)
281. *Ben sabe o diaño a quen tenta, e a besta a quen derruba.* (DD)
282. *Ben vai a vella na burra cando é súa.* (APRG), (DD), (VS: 20184)
283. *Besta alegre, deitada apasta.* (DD), (RGC)
284. *Besta allea, anda que rabea.* (APRG), (NVS: 564)
285. *Besta amarrada, se non come, paga.* (RG)
286. *Besta andadora, nunca a vella chega.* (VS: 285)
287. *Besta atada, se non come, paga.* (VS: 286)³⁷³
288. *Besta branca non a come o lobo.* (VS: 287)
289. *Besta brava, corda larga.* (RSS: 495), (VS: 288)
290. *Besta cega ben a ves.* (VS: 289)
291. *Besta comedora, ramal corto.* (RG)
292. *Besta de andadura pouco dura.* (VS: 290)
293. *Besta de arrieiro vai sempre en recua e nunca sabe o que leva.* (DD), (RGC)
294. *Besta de herba, besta de m... .* (RGP: 175)
295. *Besta de herba, besta de merda.* (DD), (RG), (VS: 292), (REG), (RGC)
296. *Besta de herba, besta de merda; besta de toxo, besta que dá noxo; besta de pan e cebada, besta prá xornada.* (VS: 291)
297. *Besta de herba, besta de perda.* (DD), (RGP: 176), (VS: 293), (RGC)
298. *Besta de herva, besta de merda.* (FMO: 1403)
299. *Besta de herva, besta de perda.* (FMO: 343)
300. *Besta de moitos, cómena os lobos.* (RG), (APRG)
301. *Besta de monte, a orella cortada.* (VS: 294)
302. *Besta do demo: ¿vas baleira e déitaste?* (RGC)
303. *Besta do demo: ¿vas valeira e déitaste?* (DD)
304. *Besta golosa, talega d'area.* (VS: 295)
305. *Besta golosa, talego de m....* (VS: 118 Nota)
306. *Besta grande, ande non ande.* (RSS: 497), (FMO: 855), (VS: 297)
307. *Besta grande, ande ou non ande.* (DD), (RG), (RGP: 177), (RSS: 498), (VS: 296)³⁷⁴, (FRG: 79), (DRV: 190), (REG), (RGC), (RG), (REG)
308. *Besta moína, falsa ou fina.* (RSS: 499), (VS: 298)
309. *Besta mular, ben comer, ben andar.* (RG)
310. *Besta mular, comer e andar.* (VS: 299)
311. *Besta mular, ou comer ou andar.* (RG), (DD), (CLC), (RGP: 178), (RSS: 500), (VS: 300), (FMO: 856), (REG), (RGC)
312. *Besta na coadra, se non come paga.* (APRG)
313. *Besta na corte, non gana e come.* (REG), (DD), (RGC)
314. *Besta na cuadro, se non come, paga.* (VS: 5983)
315. *Besta ougada, reata curta.* (RG)
316. *Besta parada non fai jornada.* (DD), (RSS: 501)

³⁷¹ Var.: *Ben burro é quen tendo burro viaxa a pé.*

³⁷² Reprende la excesiva familiaridad, que ocasiona serios inconvenientes.

³⁷³ Besta atada para comer, aunque non come, paga lo mismo, por ej. en un mesón, etc. A eso se aplica el refrán, que se acomoda también a las personas.

³⁷⁴ Censura a los que prefieren la cantidad a la calidad.

317. *Besta parada non fai xornada.* (DD), (RG), (RGP: 179), (VS: 16479)³⁷⁵, (REG), (RGC), (CLC)
318. *Besta peluda, enganñ'a tres.* (VS: 301)
319. *Besta qu' é parada non fai jornada.* (RSS: 502)
320. *Besta que anda por calquera chan, pra min a quero, non pra meu irmán.* (DD), (RGC)
321. *Besta que anda por mal camiño, quéroa pra min e non pró meu veciño.* (RGC), (DD)
322. *Besta que fai "jiu!" é porque é falsa.* (VS: 302)
323. *Besta que gème à carga non teme.* (DD)
324. *Besta que non caga non dorme na corte.* (RG)
325. *Besta que non dá esterco fóra coela da estrabería.* (RG)
326. *Besta que non fai esterco fóra da cuadra.* (RG)
327. *Besta que non fai esterco, fóra da corte.* (APRG)
328. *Besta que non poidas manter débela vender.* (DD), (RGC)
329. *Besta que non poidas manter, levala a vender.* (VS: 303)
330. *Besta que non poidas pagar, deixala apastar.* (VS: 304)
331. *Besta que pouco anda, nunca falta quen a tanga.* (DD), (RGC)
332. *Besta que vai a tódalas feiras algún defeuto ten.* (VS: 22730)
333. *Besta que xeme, a carga non teme.* (RGP: 180), (CLC), (RG)
334. *Besta que xeme, á carga non teme.* (DD), (VS: 305)³⁷⁶, (RGC)
335. *Besta roán, ou pobre ou san.* (VS: 306)
336. *Besta sen cebada, nunca fixo boa cabalgada.* (BF), (DD), (RGC)
337. *Besta sin rabo, o demo a aparella.* (VS: 307)
338. *Besta vella botala ó toxo.* (RG)
339. *Besta vella n'entra en paso.* (VS: 309)
340. *Besta vella n'entra en paso, pero a leña i-a muller, cantas máis tomas alcance, tanto millor son de arder.* (VS: 308)
341. *Besta vella na feira andaba, aunque non via, toutiriñaba.* (FMO: 857)
342. *Besta vella non colle andadura e, se a colle, pouco lhe dura.* (FRG: 80)
343. *Besta vella non colle enseño.* (VS: 310)
344. *Besta vella non dá paso.* (VS: 311)
345. *Besta vella non entra en paso.* (DD), (FMO: 858), (APRG), (RGC)
346. *Besta vella non entra ó paso.* (RG)
347. *Besta vella non fai capital.* (RG)
348. *Besta vella non muda de paso.* (RG), (NVS: 27)
349. *Besta vella non sigue paso.* (VS: 312)
350. *Besta vella non toma andadura e, se a toma, pouco lle dura.* (FMO: 859)
351. *Besta vella todo é callos.* (VS: 313)
352. *Besta vella, botala ós toxos.* (DD), (REG), (RGC), (VS: 314)³⁷⁷, (FMO: 860)
353. *Besta vella, cómena os lobos.* (VS: 315)
354. *Besta vella, ó toxo.* (RG)
355. *Besta vella, ós toxos.* (RSS: 503), (VS: 317), (REG), (MPM)
356. *Besta vella, ós toxos co'ela.* (FRG: 81)
357. *Besta vella, ós toxos, e home vello, ós arredores.* (VS: 316)
358. *Besta vella, pouco verde.* (VS: 318)
359. *Bestas no monte e barcos no mar nunca faltan.* (VS: 319), (BF)
360. *Bestia de moitos cómena os lobos.* (VS: 20199)
361. *Bestias do monte non comen cebada.* (VS: 320)
362. *Bico de burro e couce d'home, han d'ir dar sempre ó probe.* (DD)
363. *Boa pata e boa orella son sinal de boa besta.* (VS: 322)
364. *Boa pata e boa orella, señal de boa besta.* (DRV: 191), (RGP: 183)
365. *Boa pata e boa orella, señal é de boa besta.* (VS: 323)
366. *Boi corvo, burro combo e cabalo fondo.* (DD), (RGC)
367. *Boi de palla, besta de herba e home de moita verba, todo é merda.* (VS: 328)
368. *Boi de palla, besta de herba e home de verba, todo é merda.* (APRG)
369. *Boi frontudo e cabalo cascudo.* (RGC)
370. *Boi longo, cabalo redondo.* (DD)
371. *Boi, frontudo; e cabalo, cascudo.* (DD)
372. *Bordar e facer albardas, todo é dar puntadas.* (VS: 21966)

³⁷⁵ Contra la pereza.

³⁷⁶ Entiéndela en alegoría que el que rezonga y gruñe, quiere carga de palos.

³⁷⁷ Por inservible.

373. *Brincos de homes, patadas de burros.* (NVS: 811)
374. *Burra de moitos, cómea o lobo.* (VS: 20200), (RGP: 198)
375. *Burra prestada, ou coxa ou amatada.* (DRV: 193)
376. *Burra vella tamén quer a súa cebada.* (DD)
377. *Burras de herba, burras de m[erda].* (DRV: 194)
378. *Burro cargado de ouro conségueo todo.* (DD)
379. *Burro con fame cardos come.* (FMO: 863)
380. *Burro con ouro conségueo todo.* (VS: 7608)
381. *Burro de moitos lobos cómeno todos.* (VS: 20202)
382. *Burro de moitos, cómeno os lobos.* (VS: 20201), (DD)
383. *Burro grande ande ou non ande.* (RG)
384. *Burro grande, ande ou non ande.* (RG), (RCC), (REG)
385. *Burro grande, ande, non ande.* (VS: 349)
386. *Burro lavado, xabazón perdido.* (DD)
387. *Burro morto, cebada ó rabo.* (RG), (VS: 350)
388. *Burro pexado non salta valado.* (DD), (APRG)
389. *Burro que entra na devesa allea, volverá cargado de leña.* (VS: 351)
390. *Burro que entra na leira allea, sairá dela carregado de leña.* (DD)
391. *Burro sea quen a burro protexa.* (VS: 15800)
392. *Burro sea quen con burro leitea.* (VS: 15801)
393. *Burro sea que ser burro queira.* (VS: 15802)
394. *Burro son, patas teño, máis burro é quen me está lendo.* (REG)
395. *Burro valente leva a carga e non a sente.* (RCC)
396. *Burro vello non colle andadura, e se a colle pouco lle dura.* (APRG)
397. *Burro vello tamén quer a súa cebada.* (DD)
398. *Burro vello, albarda nova.* (VS: 352)
399. *Buscas un bo cabalo pra túa égoa, e dás a túa filla ó primeiro que chega.* (DD), (RGC)
400. *Cabaleiro, en bo cabalo; en ruín, nin bo nin malo.* (DD)
401. *Cabalo á carreira, sepultura aberta.* (DD), (RGC)
402. *Cabalo alazán non o teñas contigo en San Xoán.* (RGC)
403. *Cabalo alazán nono teñas contigo en San Xoan.* (DD)
404. *Cabalo alleo non come nin se cansa; e se se cansa moito, alá o seu dono.* (DD), (RGC), (RC)
405. *Cabalo corredor, home rifador, vaso de vidro e tinalla de viño, sempre están en perigo.* (RGC), (DD)
406. *Cabalo dado non se lle mira a boca.* (FRG: 84)
407. *Cabalo de andadura, pouco dura.* (DD), (RGC)
408. *Cabalo de bamba, que non come, nin bebe nin anda.* (DD), (RGC)
409. *Cabalo farto, non ten fame.* (RGC), (DD)
410. *Cabalo grande, ande non ande.* (RSS: 525)
411. *Cabalo grande, ande ou non ande.* (BF), (RG), (DD), (CLC), (RSS: 526), (VS: 355), (FMO: 864), (REG), (BF), (RCC), (RG)
412. *Cabalo grande, ande, non ande.* (VS: 356)
413. *Cabalo grande, besta de pau.* (FMO: 865)
414. *Cabalo morto, chourizos no matadeiro.* (VS: 357)
415. *Cabalo que diga “hin”, home e muller que sepa latín e fonte que regue no fondo do prado, renégoche deles coma do diablo.* (VS: 358)
416. *Cabalo que ha d’ir á guerra no es poltro o égua.* (VS: 359)
417. *Cabalo que ha de ir á guerra non o aborta súa nai.* (FMO: 1556)
418. *Cabalo que ha de ir á guerra, nin o come o lobo, nin o malpare a égoa.* (RGC)
419. *Cabalo que ha de ir á guerra, nino come o lobo, nino malpare a égoa.* (DD)
420. *Cabalo que ha de ir á guerra, non-o aborta súa nai.* (VS: 360)
421. *Cabalo que non conozas non montes.* (VS: 361)
422. *Cabalo que ten os ollos de diferente cor, é mui corredor.* (APRG)
423. *Cabalo que ten que ir á guerra non morre no ventre da égoa.* (RG)
424. *Cabalo que vai á guerra non morre na barriga da miña égoa.* (RG)
425. *Cabalo que voa non precisa espora.* (DD), (RGC)

426. *Cabalo regalado cóllese cos ollos pechados.* (BF), (DC: 0185)³⁷⁸
427. *Cabalo regalado non se lle mira o dente.* (REG)
428. *Cabalo vello, non aprende nova cabalgadura.* (RG)
429. *Cabalo, espada e muller, a naide se han de ceder.* (VS: 362)
430. *Cabalo, galgo e fidalgo, bos, pero non medianos.* (DD), (RGC)
431. *Cada burro dá a súa sentenza.* (VS: 15841)
432. *Cada cual co seu igual, e cada burro co seu atafal.* (APRG)
433. *Cada home, como o cabalo, ten o seu lado de montar.* (APRG)
434. *Cae un burro ás catro patas e non vai caer o que tén dúas?* (VS: 8911)
435. *Camiño de dura, pra mulo ou mula.* (DD)
436. *Can, de can vello; e poldro, de cabalo novo.* (DD), (RGC)
437. *Cando a burra está morta, está a pelexa á porta.* (DD)
438. *Cando a burra vai no xo, ¡xo burra, xo!* (VS: 19767 Nota)
439. *Cando espendoa o pan, o cabalo de frío ha de temblar.* (VS: 1335)³⁷⁹
440. *Cando está o pelexo á porta, sinal de que a burra é morta.* (DD), (VS: 81)
441. *Cando me eu casei, meu burriquiño alquilei.* (FMO: 1635)
442. *Cando nace a vasoira, nace o burro que a roa.* (DD), (VS: 15682)
443. *Cando o arrieiro bota a bota, ou cheira a pez ou está rota.* (DD)
444. *Cando o arrieiro vende a bota ou dá ó pez ou está rota.* (RG)
445. *Cando o arrieiro vende a bota, ou sabe a pez ou está rota.* (BF)
446. *Cando o arrieiro vende a bota, ou sabe ó pez, ou é que está rota.* (DD)
447. *Cando o burro pode, a burra non quer.* (DD)
448. *Cando o burro vén ó lugar, tóda-lo queren tomar.* (FMO: 871)
449. *Cando o burro vén ó lugar, todas io queren tomar.* (RG)
450. *Cando o burro vén ó lugar, todos o queren montar.* (DD)
451. *Cando o burro vén ó lugar, todos o queren tomar.* (VS: 419)
452. *Cando o ceo está de panza de burro, chove duro.* (VS: 16277)
453. *Cando o mal é moito amansa os cabalos, e mais son ben bravos.* (NVS: 917)
454. *Cando o pan anda no pendón, pra ben granar, ten que o cabalo co frío tembrar.* (VS: 1345)³⁸⁰
455. *Cando o vilán vai no mulo, coida que é seu todo o mundo.* (DD)
456. *Cando se sacan as albardas, vense as amatas.* (BF)
457. *Cando todos che digan que es burro, ornea.* (VS: 15804), (DD)
458. *Cando un burro fala, catorce escoitan.* (NVS: 868)
459. *Cando un burro fala, o outro ornea.* (NVS: 869)
460. *Cando un burro fala, o outro escoita.* (RSS: 708), (VS: 15843)
461. *Cando un burro ornea, o outro escoita.* (RSS: 709)
462. *Cando un burro ornea, o outro pica n'ó toxo.* (RGP: 248)
463. *Cando un burro ornea, outro baixa a orella.* (VS: 15844 Nota)
464. *Cando un burro ornea, outro escoita.* (RSS: 710), (VS: 15844)³⁸¹
465. *Cando un burro ornea, outro pica no toxo.* (VS: 10219)
466. *Cando un burro ornea, sempre hai outro que escoucea.* (DD)
467. *Cando un burro ornea, u outro escoita.* (VS: 15845)
468. *Canto máis besta, máis peixes.* (RGP: 257), (VS: 18807)

³⁷⁸ Refróns con que se dá a entender que o que sae de balde o hai que aceptar sen pórllle tachas ou pégas.

³⁷⁹ Equivale al refrán: *Cando o pan anda no pendón, pra ben granar, ten que o cabalo co frío tembrar.* / *Espendoar = echar la flor el centeno.* *Espendoar = andar no pendón.* Por eso se dice: *Abril, pendoril, porque en este mes echa el pendón o espendoa.*

³⁸⁰ *Pendón = Flor del centeno. Andar no pendón = echar la flor.* Carré y *Diccionario Enciclopédico* sólo lo aplican a la flor del maíz.

³⁸¹ *Cando un burro ornea, outro baixa a orella. / Cando un burro fala, catorce escoitan. / Cando un burro ornea, sempre hai outro que escoucea.*

469. *Canto máis burro é un, máis lle poñen a albarda.* (VS: 20247)
470. *Canto máis burro, máis grande é a albarda.* (VS: 20248)
471. *Canto máis burro, máis grande é albarda.* (RSS: 730)
472. *Canto máis burro, máis palla.* (RSS: 731), (VS: 436)
473. *Canto máis burro, máis peixe.* (CLC), (DFG: 0135)³⁸², (FMO: 2518), (VS: 18808), (REG)
474. *Canto máis burro, máis te avergonzas.* (RSS: 732), (VS: 15805)
475. *Canto máis lle dan ó burro, máis o burro quere.* (DC: 1389)³⁸³
476. *Car[g]a larga, mau de illarga, ó cabo do ano nin besta nin carga.* (RG)
477. *Carga larga e man na illarga, ao cabo do ano nin besta nin carga.* (DD)
478. *Carga larga e man na illarga, ó cabo do ano nin besta nin carga.* (DD)
479. *Carga larga, man n'a illarga, ò cabo d'o ano, nin besta, nin carga.* (DD)
480. *Carga larga, man n'a illarga; o cabo do ano, nin besta, nin carga.* (RGP: 267)
481. *Carga larga, man na illarga; ó cabo do ano nin besta nin carga.* (DD), (RSS: 772)
482. *Carga larga, man na illarga; ó cabo dun ano, nin besta nin carga.* (VS: 441)
483. *Carreira que non dá o cabalo, no corpo a leva.* (DD)
484. *Carreira que o cabalo non dá, no corpo a ten.* (RG)
485. *Carreira que o cabalo non dá, no corpo lle queda.* (RG)
486. *Carro untado, mula menos.* (VS: 1379)
487. *Carta ó santo, que saliu o burro do barranco.* (CLC)
488. *Casa de terra, cabalo de herba e amigo de pousada, non valen nada.* (VS: 22390), (DD), (RGC)
489. *Casa de terra, cabalo de herba e amigo de verba, todo é merda.* (DD)
490. *Casa, viña e poldro, fágano outros.* (DD)
491. *Casa, viño e poldro, fáganos outro.* (RGC)
492. *Casamento e comprar mula, acertalo gran fortuna.* (VS: 13055)
493. *Casar calquera se casa, calquer burro é casado: manter fillos e muller, retórcelle á porca o rabo.* (RSS: 793), (VS: 13072 Nota)
494. *Casar, calquera casa; calquera burro é casado; pero manter fillos e muller, retórcelle á porca o rabo.* (VS: 13072)³⁸⁴
495. *Casar, cácase calquera, calquera burro é casado, manter fillos e muller, retórcelle a porca o rabo.* (VS: 13072 Nota)
496. *Castigo de dura: unha no cravo i outra na ferradura.* (DD), (VS: 6435)
497. *Catro cousas hai no mundo e as catro testarudas: as mulleres e as cabras, as ovellas e as burras.* (VS: 15231)
498. *Catro cousas hai no mundo, todas catro cotarrudas: os porcos e as ovellas, as mulleres e as mulas.* (VS: 15232)
499. *Catro cousas hai no mundo, todas elas testarudas: os porcos i-as ovellas, as mulleres i-as burras.* (VS: 15233)
500. *Cebada do día non fai andar caballería.* (VS: 1396)
501. *Cebada do día non fai andar moito á cabalaría.* (RGC)
502. *Cebada e regalo fan o bo cabalo.* (DD)
503. *Cebada e regalo fan o bon cabalo.* (REG)
504. *Ceo de panza de burra, auga segura.* (DD)
505. *Chanzas con burros acaban en couces.* (DD)
506. *Co louco dómase o poldro.* (DD), (VS: 12278)
507. *Coitas alleas matan os asnos.* (VS: 8855)
508. *Coma come a besta, dfo a besta, y también dfo a bosta.* (DD)
509. *Come mais herva un día de sol no mes de febreiro ca os cabalos do rei no ano enteiro.* (FMO: 361)
510. *Come máis pan un día de sol de febreiro cós cabalos de todo reino.* (VS: 2400)

³⁸² Dise cando alguén saca proveito en algo, aínda que traballe mal: *-¿Ti viches o novato ese?, ensinámoslle a xogar a semana pasada e xa gaña todas as partidas. -Si, canto máis burro máis peixe.*

³⁸³ Refrán con que se expresa a insaciabilidade da xente cobizosa, ou con que se expresa que canto máis ten ou gaña unha persoa, máis quere ter ou gañar.

³⁸⁴ Var.: *Casar calquera se casa, calquer burro é casado: manter fillos e muller, retorcerlle á porca o rabo. / Casar, cácase calquera, calquera burro é casado, manter fillos e muller, retórcelle a porca o rabo.*

511. *Come máis pan un día de sol de febreiro que os cabalos de todo o reino.* (RGC)
512. *Come mais pan un día de sol do mes de febreiro que os cabalos de todo o reino.* (FMO: 362)
513. *Come máis pan un día de sol en febreiro que os cabalos de todo o reino.* (APRG)
514. *Come máis un día de sol de febreiro ca tod'os cabalos do reino.* (VS: 2401)
515. *Come máis un día de sol en febreiro que cantos cabalos ten o reino.* (VS: 2402), (REG), (RGC)
516. *Come máis unha xeadada de febreiro que os burros do Reino.* (RG)
517. *Come máis unha xeadada de xaneiro que tódolos cabalos do reino.* (VS: 2143)³⁸⁵
518. *Como come a besta, dío a besta.* (DD), (RGC)
519. *Como come a besta, dío a bosta.* (FMO: 1416), (VS: 449)
520. *Como come o burro, dicho o seu cu.* (VS: 450)
521. *Como come o mulo, así caga o cu.* (VS: 451)
522. *Con ferradura ou sin ferradura, coida ben a túa mula.* (VS: 10984)
523. *Con ferradura ou sin ferradura, coida ben á tua mula.* (DD)
524. *Con unha burra e un rabo xa van dacabalo.* (RSS: 844)
525. *Consulta de camiño, resposta de espola.* (VS: 5889, 13493)
526. *Cornada de burro non mata a xente.* (RSS: 848), (VS: 458)
527. *Corre máis un galgo dun mes c'on burro de tres.* (VS: 18727)
528. *Coser e facer albardas, todo é dar puntadas.* (DD), (VS: 20481), (RGE)
529. *Costa abaixo non me montes, costa arriba non m'afrentes, por llano non ma perdones.* (VS: 463)
530. *Costa abaixo non me montes, costa arriba non me aprontes, e polo chan dáme da man.* (RSS: 856), (VS: 462)³⁸⁶
531. *Costa arriba non me montes, costa abaixo non me afrontes, polo chan non me perdones.* (VS: 464)³⁸⁷
532. *Costa arriba, non me afrontes; costa abaixo non me montes, e polo chan, non me aforres.* (RG)
533. *Costas abaixo, eu me as subo; costas arriba, and'o meu burro.* (VS: 465)
534. *Costas arriba non m'apures, costas abaixo non me montes, e polo llano non me aforres (o cabalo).* (VS: 466)
535. *Couces de burro non chegan ó ceo.* (FMO: 1757)
536. *Couces de égoas non matan poldros.* (DD), (VS: 22924), (RGC)
537. *Criado e burro, un ano.* (RG)
538. *Cuidado coas bestas, que nin se confesan nin van a misa.* (VS: 5840)
539. *¡Cuidado coas bestas, que non se confesan nin van á misa!* (VS: 21084)
540. *Cuidados alleos matan os asnos.* (VS: 18310)
541. *Da besta á mular, e de home ó de pouco falar.* (MPM)
542. *Da besta, a mular, e do home, o de pouco falar.* (DD), (RGC)
543. *Da besta, a mular; de home, o de pouco falar.* (FMO: 1039)
544. *Dá ferraña ao caballo para o agarrar no tallo.* (NVS: 34)
545. *Da muller e do burro, canto máis lonxe máis seguro.* (APRG)
546. *Dábanme o ramal pero eu quería a besta.* (VS: 8471)
547. *De aquí a un ano, ou morre a burra ou quen a tangué.* (VS: 19568)
548. *De arrieiro a arrieiro, non pasa diñeiro.* (DD)
549. *De arrieiro pra arrieiro non hai diñeiro.* (FMO: 2220)
550. *De besta mular e de home de pouco falar.* (MPM)
551. *De besta vella, aos toxos.* (VS: 485)
552. *De besta, a mular, e de home, o de pouco falar.* (RSS: 913), (VS: 486)³⁸⁸, (RG)
553. *De besta, a mular, e de home, o pouco falar.* (RSS: 914), (VS: 487)

³⁸⁷ En la Tierra Llana se pone en boca del caballo. *Afrontar* es lo mismo que fatigar, cansar, y en este sentido lo incluye en su *Diccionario Carré Alvarellos*.

³⁸⁸ Lo primero por su buena andadura, y lo segundo, porque la prudente reserva es nota de discreción.

³⁸⁵ Var.: *O sol de xaneiro come máis pan que os cabalos do mundo inteiro.*

³⁸⁶ Lo dice el caballo.

554. *De besteiro a ladrón non hai máis c'un escalón.* (VS: 16695)
555. *De bestia mular, é de home de paso falar.* (MPM)
556. *De bestia vella, ós toxios.* (VS: 496)
557. *De burro abaixo non hai máis r[u]ñ besta.* (VS: 489)
558. *De burro abaixo non hai máis roñ bestío.* (VS: 490)
559. *De burro abaixo non hai máis ruñ besta.* (VS: 493)
560. *De burro abaixo non hai menos besta.* (VS: 491)³⁸⁹, (FMO: 876)
561. *De burro abaixo non hai pior besta.* (DD)
562. *De burro abaixo non hai pr'ond'ir.* (VS: 492)
563. *De burro embaixo non hay millor besta.* (VS: 491 Nota)
564. *De burro morto cebada ao rabo.* (FFA: 36)
565. *De burro morto, cebada ó rabo.* (RSS: 918), (VS: 19764)
566. *De burro pra abaixo non hai besta de menos monta.* (DD)
567. *De home galiña e de muller cabalón, líbranos, Señor.* (VS: 11119)
568. *De home maricas e de muller cabalón, libértanos Señor.* (RGC), (VS: 11121), (RAB)
569. *De homes é equivocarse; de bestas, amansarse.* (DD), (VS: 8916)
570. *De letras, como unha besta; de latín, como un rocín.* (VS: 18149)
571. *De muller que fala latín e a mula que faga "hin", líbreme Dios a mín.* (VS: 15246)
572. *De muller que sabe latín, e da mula que fai in, arrenega hasta o fin.* (APRG)
573. *De muller que sabe latín, e mula que fai ¡hin!, arrenega hastra o fin.* (DD)
574. *De neno, rei; de joven, capitán; de casado, burro; e de vello, can.* (VS: 18648)
575. *De neno, rei; de mozo, capitán; de casado, burro; e de vello, can.* (VS: 11125)
576. *De neno, rei; de mozo, capitán; de casado, burro; e de vello, can; i-o que como non-o merece; i-o que pide non llo dan.* (VS: 18647)
577. *De neno, rei; de mozo, capitán; de casado, burro; e de vello, can.* (REG)
578. *De noite á candeia, a burra parece doncella.* (APRG)
579. *De pai bodegueiro, fillo cabaleiro e neto limosneiro.* (RGC)
580. *De palla ou palleiro enche á besta o comedeiro.* (VS: 1431)
581. *De pequeno, rei; de mozo, capitán; de casado, burro; e, de vello, can.* (RG)
582. *Deixade ao mestre aunque seña un burro.* (FMO: 2527), (VS: 18155)
583. *Deixar ao maestro aunque sea un burro.* (VS: 18156)
584. *Desconfía da besta que fai "hin" e da muller que sepa latín.* (VS: 502)
585. *Despois de burro morto, cebada ó rabo.* (VS: 19766)
586. *Desqu'a burra xa vai no pó, ¡xo! burra ¡xo!* (DD)
587. *Desque a burra vai no pò, xò, burra, xò.* (DD)
588. *Desque a burra vai no po: -Xo, burra, xo!* (FMO: 12)
589. *Desque a burra vai no xo, ¡xo, burra, xo!* (VS: 19767)³⁹⁰
590. *Desque o burro entra no illó, ¡xò burro, xò!* (DD)
591. *Desque o burro vai no illó, ¡xo, burro, xo!* (VS: 19768)³⁹¹
592. *Deus fixo as bestas para descanso dos homes.* (APRG)
593. *Deus nos deixe andar a cabalo de quen o entende.* (RGC)
594. *Deus nos deixe andar dacabalo de quen non entende.* (RGC)
595. *Dio-lo queira, Dio-lo queira, que o meu burriño non vaia á feira.* (FMO: 1771)
596. *Dios fixo as bestas pra descanso dos homes.* (VS: 7657)
597. *Dios te garde de dianteira de viuda e da traseira de mula.* (DD)
598. *Do bispo e do mulo, canto máis lexos, máis seguro.* (VS: 20792)
599. *Do burro abaixo non hay menos besta.* (RSS: 1015)

³⁹⁰ Var.: *Agora que vai no xo, ¡xo, burro, xo! / Cando a burra vai no xo, ¡xo burra, xo!*

³⁹¹ Var.: *Desque a burra vai no po, ¡xo, burra, xo! / Desque o burro entra no illó, ¡xo, burro, xo! / Desque o burro vai no po, ¡xo, burro, xo!*

³⁸⁹ Var.: *De burro embaixo non hay millor besta.*
Indica el probe concepto que merece el asno.

600. *Do burro pra baixo non hai máis ruín besta.* (VS: 505)
601. *Do demo a besta que non gana a cebada.* (NVS: 37)
602. *Do home o falar da besta a mular.* (RSS: 1020)
603. *Do home, o falar, e da besta, a mular.* (VS: 508)
604. *Do superior e do mulo, canto máis lexos máis seguro.* (VS: 513 Nota)
605. *Do superior e do mulo, canto máis lexos millor.* (VS: 513)³⁹²
606. *Doce galiñas e un galo comen máis que un cabalo.* (REG)
607. *Donde canta un crego e ornea un burro, nunca falta un peso duro.* (VS: 21171)
608. *Donde hai cura ou albarda, sempre hai hora mellorada.* (VS: 21172)
609. *Donde hai égoas, poltros nacen.* (VS: 516)³⁹³
610. *Donde hai eguas, poldros nacen.* (FMO: 885)
611. *Donde vexas corpo, bota carga, e donde vexas orellas, albarda.* (VS: 523)
612. *Dos homes é errar e dos burros rebuznar.* (RG)
613. *Dou ó demo a besta que non gana a cebada.* (DD), (RGC)
614. *Dou ó demo o poldro que en vendo égoas non relincha.* (DD), (RGC)
615. *Dou ó demo o poldro que vendo égoas non relincha.* (VS: 19583)
616. *Dous cabalos rifadores non poden xuntos comer.* (DD), (RGC), (VS: 8095)
617. *Dous poldros a un can, ben o morderán.* (DD), (RGC), (VS: 19584)
618. *Dous Xans e un Pedro fan estar o burro quedo.* (VS: 14306)
619. *Dúas cousas quer o cabalo: paso de andadura e pescozo de galo.* (DD), (VS: 8103)
620. *Dúas cousas quere o cabalo: paso de andadura e pescozo de galo.* (RGC)
621. *Dun burro solo se poden esperar patadas e chichos.* (VS: 17246)
622. *Duras de cabeza son tres criaturas: a muller, a cabra e maila burra.* (APRG)
623. *É ben borrico o que vive pobre por morrer rico.* (VS: 4702)
624. *É lidar en van con un burro sin un pau.* (VS: 528)
625. *É mellor ser dono dunha besta que criado dunha recua.* (RSS: 1059)
626. *É millor andar ca ornear.* (FMO: 2368)
627. *É millor calar que con burro falar.* (VS: 10228)
628. *É millor morrer dunha bala ca da patada dun burro.* (NVS: 38)³⁹⁴
629. *É millor ser amo de un burro que criado de un mulo.* (VS: 16717)
630. *É millor ser amo dun burro ca criado dun mulo.* (NVS: 343)
631. *É millor ser burro que alcalde: alcalde é un hoxe e non é mañá, i-o que é burro, é burro sempre.* (VS: 11752)
632. *É millor ser dono dun burro ca criado dunha recua.* (VS: 16718)
633. *É millor ser dono dunha besta que criado dunha recua.* (VS: 16719)
634. *É pecado borricar ter besta e levala de ramal.* (VS: 15807)
635. *E se o grande é agudo poñe o pequeno no cu dun burro.* (REG)
636. *Eí vén San Martiño co seu cabaliño.* (NVS: 258)
637. *El que la burra presta y la mujer trai en festa, logo se quedará cornelán e sin besta.* (DRV: 383)
638. *En canto non morre a burra non se sabe quen é o arrieiro.* (APRG)
639. *En de morrendo o arrieiro, sábese de quen é a recua.* (RSS: 1126), (VS: 16724)³⁹⁵
640. *En de morrendo o arrieiro, sábese de quen é o gando.* (VS: 16724)
641. *En febreiro comerá máis o sol que tódolos cabalos do reino.* (REG)
642. *En maio unha besta vella parece cabalo.* (VS: 542)
643. *En maio, a besta é cabalo.* (APRG)
644. *En maio, auga para o cabalo e o galo.* (RA)
645. *En maio, calquer besta é cabalo.* (RG)

³⁹² Var.: *Do superior e do mulo, canto máis lexos máis seguro.*

³⁹³ No se deben estrañar los acontecimientos cuando están inmediatos a las causas de que provienen. / *Dum causa existit, effectus natura consequitur.*

³⁹⁴ Var.: *É millor morrer dunha bala ca dun noxo.*

³⁹⁵ Se dice de los que hacen alarde de lo que no tienen.

646. *En maio, calquera besta é cabalo.* (DD), (RG), (VS: 3056), (REG), (RGC)
647. *En maio calquera burro é cabalo.* (FMO: 385)
648. *En maio, o barrufeiro faise cabalo.* (DD), (RG), (RGC)
649. *En maio tembla o cabalo.* (VS: 3086)
650. *En maio vai a mosca do boi ó cabalo, e si é de lei, vai ó cabalo e non deixa o boi.* (VS: 3087)³⁹⁶
651. *En morrendo o arrieiro, sábese de quen era o gando.* (RG)
652. *En santa Mariña andan a cabalo du[nh]a espiña.* (RSS: 1245), (VS: 4205)
653. *En terra de ladróns, alforxas diante.* (VS: 21257)
654. *En xaneiro e febreiro busca a sombra o can; en marzo búscaa o burro.* (VS: 2163)
655. *En xaneiro, millor cabalo que o castiñeiro.* (VS: 2196)
656. *En xunio quítase a mosca ó boi e pégase ó burro.* (VS: 3239)³⁹⁷
657. *Ende morrendo o arrieiro, sábese de quen é o gando.* (RG)
658. *Enredos de homes, beixos de burro.* (RG)
659. *Entender de todo un pouco, e de albardeiro, dúas puntadas.* (VS: 16729)
660. *Entre Santos e Nadal arrieiro non vaias ó sal.* (REG)
661. *Entre Santos e Nadal, arrieiriño non vaias ó sal.* (REG)
662. *Entre santos e natal, arreeiriño non vaias ó sal, ca perdes o burro e o capital.* (FRG: 111)
663. *Enxame de maio vale un bo cabalo.* (DD)
664. *Enxame de maio vale un cabalo.* (VS: 8804)³⁹⁸
665. *Enxame de maio, val un cabalo.* (BF)
666. *Enxame de marzo val un cabalo.* (FMO: 405)
667. *Enxamio de maio vale un cabalo; o de san Xoán, un can; o da sega, unha cadela; i-o de agosto, un magosto.* (VS: 8808)³⁹⁹
668. *Errar é de homes e ser herrado de bestas.* (VS: 11131)
669. *Erreiro dunha besta, cesteiro dunha cesta e pescador dunha cana perden máis ca gañan.* (REG)
670. *Eu iba a cabalo daquel burro, caín del embaixo i-entón eu fun o burro.* (VS: 6210)
671. *Falou o burro e orneou.* (DD), (VS: 10180)
672. *Ferra a besta lixeiro e andarás cabaleiro.* (VS: 10985)
673. *Ferra á besta lixeiro, e andarás cabaleiro.* (DD)
674. *Ferradura que chouqueletea, cravo lle falta.* (DD), (VS: 10986)
675. *Férrase o burro á vontade do dono.* (FMO: 893)
676. *Festa de curas, inferno de bestas.* (VS: 9709)
677. *Festa de curas, morte de Burras.* (FRG: 115)
678. *Fidalgo pobre e bestas vellas acaban as nosas terras.* (RSS: 1428), (VS: 19352)
679. *Fidalgo pobre e bestas vellas acaban coas terras.* (VS: 19353), (APRG)
680. *Fidalgos pobres e bestas vellas acaban as nosas terras.* (RG), (VS: 19354)
681. *Fuxe o burro, paus na albarda.* (RG)
682. *Galope do meu cabalo non leva, no corpo queda.* (REG)
683. *Gárdate da mula que fai jhin! e da muller que sabe latín.* (FMO: 1644)
684. *Gracias de burro non chegan ó ceo.* (APRG)
685. *Grande pé e grande orella é sinal de grande besta.* (VS: 596)
686. *Hai cabalos tolos, e burros cordos.* (DD), (RGC)
687. *Hai cousas que parecen mal: o tempo composto de noite, a besta no curro i-o fidalgo en zocos.* (VS: 1568)
688. *Hai moitos burros da mesma color de coiro.* (VS: 597)
689. *Hai moitos burros da mesma color do coiro.* (RG)
690. *Hai moitos burros da mesma color que o coiro.* (VS: 598), (RSS: 1504)

³⁹⁶ Por el aumento de calor que se observa ya en algunas zonas.

³⁹⁷ Otros lo refieren a mayo, como notamos en su lugar.

³⁹⁸ Var.: *Enxame de maio vale un bo cabalo.*

³⁹⁹ Var.: *Enxamio de maio vale un cabalo. / No mes de maio o enxame vale un cabalo; o de san Xoán non vale un can, i-o da sega, unha cadela.*

691. *Hai moitos burros da mesma coor do coiro.* (DD)
692. *Hai moitos burros da mesma cor do coiro.* (FMO: 1804)
693. *Hai moitos burros do mesmo pelo.* (DD)
694. *Hai moitos burros dun color.* (VS: 599)⁴⁰⁰
695. *Hasta que morra o arrieiro non se lle ven as matas ó burro.* (RG)
696. *Hasta que non morre a besta non se sabe de quen son os aparellos.* (RG)
697. *Hasta xaneiro calquera burro pasa o regueiro.* (APRG)
698. *Hasta xaneiro, calquer burro avanta o regueiro, pro de xaneiro pra diante non hai can nin burro que o avante.* (RG)
699. *Hastra que morre o arrieiro non se sabe de quen é a récoa, o de quen son as bestas.* (DD)
700. *Home casado, burro amolado.* (REG)
701. *Home casado, burro escarallado.* (APRG), (REG)
702. *Home casado, burro estropeado.* (REG), (RG), (RSS: 1513), (VS: 11155)
703. *Home mozo que non troula, nin fuma, nin xoga, nin bebe, nin bica, nin cuspe no curro, máis que home é burro.* (VS: 11231)
704. *Home orelludo, señal de burro.* (VS: 15809)
705. *Home reñedor, cabalo corredor e odre de bo viño, nunca moito duran.* (APRG)
706. *Home reñidor, caballo corredor, odre de bon viño, nunca dura muito.* (MPM)
707. *Home reñidor, cabalo corredor e odre de bo viño nunca moito duran.* (FMO: 2374)
708. *Home reñidor, cabalo corredor, odre de bon viño nunca dura moito.* (VS: 11279)⁴⁰¹
709. *Home reñidor, cabalo corredor, odre de bon viño nunca dura muito.* (MPM)
710. *Home reñidor, caballo corredor, odre de bon viño, nunca dura muyto.* (MPM)
711. *Home rifador, cabalo corredor, xerro de bo viño e besta de andadura, nunca moito dura.* (DD)
712. *Home rifador, cabalo corredor, xerro de bo viño e besta de andadura, nunca moito duran.* (RGC)
713. *Home viúvo, cabalo picado.* (RGC)
714. *Home xeniudo, pequeno e burro.* (RSS: 1555)
715. *Home xeniúdo, pequeno e burro.* (VS: 11302)
716. *Horta e torta, moza e poldra e muller que mira mal, quérense saber tratar.* (DD), (VS: 11497)
717. *Horta e torta, moza, poldra e muller que mira mal, quérense saber tratar.* (RGC)
718. *Lavarlle a cabeza on burro é gastar xabrón e perder tempo.* (VS: 9120)
719. *Lebou o demo a besta a mays quen a tange.* (DD)
720. *Leite de cabra e leite de burra danse camiño da sepultura.* (DD), (VS: 13546), (FMO: 1236)
721. *Leite fresco con manteca é o almorzo das mulleres; e ó burro que vén dos toxos, come verzas, si as queres.* (VS: 15278)
722. *Librate de dianteira de viúda e de traseira de mula.* (DD), (VS: 601)
723. *Librate de traseira de mulo e de dianteira de viuda.* (APRG)
724. *Macho burreño, macho ferreño.* (VS: 603)
725. *Mágoas alleas mañan os burros.* (FMO: 2546), (RG), (RG), (VS: 13549), (RSS: 1615)
726. *Maio pardo e san Xoán claro val máis que usté, as mulas e o carro.* (VS: 3137)
727. *Maioraza de aldea e besta de herba, todo é merda.* (VS: 1606)⁴⁰²
728. *Máis corre un galgo de un mes que un burro de tres.* (VS: 5740)
729. *Máis fácele é ó burro preguntar que ó sabio responder.* (VS: 15810)
730. *Máis fácil é ó burro ornear có sabio responder.* (RAB)
731. *Máis que cen de pardal vale unha de asnal.* (VS: 17785)
732. *Máis quero burro que me leve ca cabalo que me derrengue.* (VS: 604)
733. *Máis quero burro que me leve, que cabalo que me deixe.* (FMO: 903), (VS: 20497), (DD)
734. *Mais val a besta que carrexas, que a besta que espoldrexa.* (DD), (RGC)

⁴⁰⁰ Se emplea jocosamente cuando se confunde una cosa con otra por su mucho parecido.

⁴⁰¹ Var.: *O home reñidor, cabalo corredor e odre de bon viño, nunca duran moito.*

⁴⁰² La caballería no le basta la hierba para andar, necesita pienso y el mayorazgo tiene de que hacer dinero, pero alcuamente no dispone de una perra.

735. *Máis val besta que carrexe que non que espeldrexe.* (VS: 605)
736. *Máis val burro vivo ca sabio morto.* (FMO: 2009)
737. *Máis val burro vivo que sabio morto.* (APRG)
738. *Máis val unha asnal que cen de pardal.* (VS: 606)
739. *Máis vale andar que asnear.* (VS: 6319)
740. *Máis vale asno que me leve que cabalo que me derrube.* (VS: 607)
741. *Máis vale gran de pimenta que bosta de besta.* (VS: 10079), (DD)
742. *Máis vale o can pequeno agudo có can grande e burro.* (VS: 8351)
743. *Máis vale pequeno e agudo que grande e burro.* (RSS: 1629), (VS: 8352)
744. *Máis vale pequeno listo que burro grande.* (RSS: 1630), (VS: 8353)
745. *Máis vale ruín besta que bon burro.* (VS: 608)
746. *Máis vale burro vivo que sabio morto.* (VS: 15811)
747. *Máis vale ser amo dun burro ca criado dunha recua.* (DC: 0188)⁴⁰³, (DFS21)
748. *Máis vale ser arrieiro dunha besta ca criado dunha recua.* (DC: 0188)⁴⁰⁴, (DFS21)
749. *Máis vale ser pequeno agudo que grande burro.* (RSS: 1634), (VS: 8354)
750. *Máis vale un día de sol en febreiro ca cantos cabalos ten o reino.* (VS: 2492)
751. *Máis vale unha asnal que cento de pardal.* (VS: 609)
752. *Mal a pé e peor d'a cabalo.* (VS: 8642)
753. *Maldito sea o burro que non gana a cebada.* (VS: 619)⁴⁰⁵
754. *Malia o burro que non gana a cebada.* (FMO: 909)
755. *Maquinista e conductor, canto máis burro, millor.* (VS: 16790)
756. *Maragato feato, rabo de la chincha, cando o galo canta o cabalo rincha.* (RSS: 1682)
757. *Marzo moscoso, abril chuvioso, maio pardo, san Juan claro, valen máis cás mulas i-o carro.* (VS: 2703)
758. *Marzo ventoso, abril chuvioso, maio pardo e san Xoán claro valen máis que as mulas i-o carro.* (VS: 2715)
759. *Mentras a burra non paire, non se sabe que cría sal.* (RG)
760. *Mentras a burra non pare, non se sabe que cría sale.* (APRG)
761. *Mentras hai burros, ándase a cabalo.* (VS: 631)⁴⁰⁶
762. *Mentras o burro non pare, non se sabe que cría sale.* (VS: 17842)
763. *Mentres a burra non pare, non se sabe que cría sale.* (FMO: 910)
764. *Millor é ser listo pobre que rico burro.* (VS: 19145)
765. *Moitas veces a mula reponse ó arrieiro.* (VS: 634)
766. *Moito madruga Xan de Guedella, moito madruga e tarde aparella.* (VS: 18556)
767. *Morra a recua e quede o arrieiro.* (VS: 16801)
768. *Mozo galán, nin besta nin can.* (VS: 8359)
769. *Mula con remoiño⁴⁰⁷ o dèmo a trasquila.* (DD)
770. *Mula con remuíño doulla ó meu veciño.* (DD)
771. *Mula de alquiler, se non leva dous leva tres.* (DD)
772. *Mula e tea non se han de escoller á candeia.* (DD), (VS: 15505)
773. *Mula mohína, ou falsa ou fina.* (RSS: 1765)
774. *Mula moína, ou falsa ou fina.* (VS: 642)
775. *Mula môiña⁴⁰⁸ ó demo á trasquila.* (DD)
776. *Mula que fai ¡hin! non é pra min.* (DRV: 253)
777. *Mula que fai ¡hin!, e muller que sabe latín, nunca fixeron a naide bo fin.* (DD), (VS: 15506)
778. *Mula que fai “hin” e a muller que charla latín non se fixeron para min.* (REG)
779. *Mula que fai hin e muller que chalra latín, non se fixeron pra min.* (DD)

⁴⁰³ Refróns que expresan que é mellor ser alguén que goza de certa consideración nun lugar, empresa, etc. pequenos ca non pintar nada nun lugar, empresa, etc. grandes ou de máis nivel.

⁴⁰⁴ Ver a nota 402.

⁴⁰⁵ Var.: *Do demo a besta que non gana a cebada.*

⁴⁰⁶ Alude figuradamente al abuso que se hace de los desheredados de la fortuna.

⁴⁰⁷ Ou moiña.

⁴⁰⁸ De remoiño.

780. *Mula que fai hin e muller que sabe latín, nunca fixeron bo fin.* (DD)
781. *Mula que teña remuíño non a quero pra andar camiño.* (DD)
782. *Mulas e muletas entran cas mesmas letras.* (RG)
783. *Mulas, mulleres e muletas empezan coas mesmas letras.* (RG)
784. *Muller casada, burra e amolada.* (APRG)
785. *Muller e besta, a naide se empresta.* (VS: 19853), (DD), (RG), (RSS: 1769)
786. *Muller e mula sin zuna, ningunha.* (VS: 15330)
787. *Muller que asubía, mula que griñe e galiña que canta como capón, na miña casa non, non.* (VS: 15355)
788. *Muller que axubee e mula que faga “iii”, garda pra ti que pra min non sirve.* (VS: 15359)
789. *Muller que do cuco fióu, ou era moi burra ou cucar desexóu.* (APRG)
790. *Muller que sabe latín e burra que fai jin, jín, líbranos, Señor, dela hastra o fin.* (RG)
791. *Muller que sabe latín e mula que fai jhin!, arrenega dela ata o fin.* (FMO: 1826)
792. *Muller que sabe latín e mula que fai “hin”, arrenega dela hastra o fin.* (VS: 15367)
793. *Muller que sabe latín e mula que fai hín, hín, arrenegar delas hasta o fin.* (APRG)
794. *Muller que sepa latín e besta que diga in apárteios Dios de min.* (RG)
795. *Muller que sepa latín e mula que faga “hin”, si non é mula, é ruín.* (VS: 15372)
796. *Muller que sepa latín e mula que faga “in”, nin o demo as monta.* (VS: 15373)
797. *Muller, reló e besta non se empresta.* (VS: 15395)
798. *Mulleres e mulas hai poucas sen zuna.* (FMO: 1664)
799. *Mulleres e mulas hai poucas sin zunas.* (VS: 15390)
800. *Mulleres e mulas, hai poucas sin zuna.* (VS: 15391)
801. *Mulleres e mulas, haiche poucas sen zunas.* (APRG)
802. *Mulleres, mulas e muletas escríbanse todas coas mesmas letras.* (RG)
803. *Na casa onde cantou un cura i-orneou un burro, nunca faltou un peso duro.* (VS: 21185)
804. *Na súa terra, ou o burro fala ou o burro ornea.* (VS: 21911), (DD)
805. *Na túa terra, o burro fala ou ornea?* (APRG)
806. *Nadie lle tira polo rabo á burra como seu amo.* (RSS: 1853), (VS: 645)
807. *Nadie turra do rabo do poltro como seu dono.* (DD)
808. *Naide turra do rabo do poltro como seu dono.* (VS: 646)
809. *Naide turra do rabo do poldro coma seu dono.* (DD), (RGC), (VS: 19585)
810. *Nas bestas vellas todos son sobrehuesos.* (VS: 647)
811. *Nas bestas vellas todos son sobreosos.* (APRG)
812. *Negra é a pementa e cómena os fidalgos, branca é a neve e trípana os cabalos.* (RGC)
813. *Negra é a pimenta e cómena os fidalgos, e branca é a neve, e trípana os cabalos.* (VS: 15889)
814. *Neva menudo, cebada ó burro.* (VS: 1648)
815. *Neva menudo, cebada pró burro; neva delgado, cebada pró cabalo.* (VS: 1649)
816. *Nin “arre” que escapes nin “xo” que te deites.* (VS: 648)
817. *Nin besta de moita herba nin home de moita verba.* (VS: 649)
818. *Nin besta de soilo herba, nin home de moita verba.* (DD)
819. *Nin besta de solo herba nin home de moita verba.* (APRG), (RG), (RGC), (VS: 650)
820. *Nin bo Pedro nin bo burro negro nin bo lameiro por riba do rego.* (APRG), (BF)
821. *Nin bo Pedro nin bo burro negro nin bo lameiro pra riba do rego.* (FMO: 439)
822. *Nin bo Pedro, nin bo burro negro, nin bo lameiro por riba do rego.* (DD), (RG), (DD)
823. *Nin bo porco, nin bo marelo, nin boa herba por riba do rego, nin boa mula que faga xin, nin boa muller que fale latín.* (APRG)
824. *Nin bo Xoán, nin bo Pedro, nin bo burro negro, nin bo lameiro encima do rego.* (RG)
825. *Nin bon Pedro nin bon burro negro, nin bon lameiro por riba do rego, nin vaca ramalleira, nin muller que sea mui amiga da feira nin ola sin asa, todos os demos fóra da miña casa.* (VS: 651)

826. *Nin bon Pedro nin bon burro negro, nin bon lameiro por riba do rego.* (VS: 1652)⁴⁰⁹
827. *Nin bon Pedro nin bon burro negro, nin bon prado por riba do rego, nin vaca ramalleira, nin muller que sea mui amiga da feira, nin ola sin asa; todas cos demos, fóra da miña casa.* (VS: 1653)
828. *Nin bon Pedro, nin bon burro negro nin bon lameiro por riba do rego.* (VS: 652)
829. *Nin boo Pedro nin boi marelo, nin boa herba por riba do rego, nin boa mula que faga ghin, nin boa muller que fale latín.* (VS: 1654)
830. *Nin burra coxa nin bolsa froxa.* (VS: 14411)
831. *Nin burro orneante, nin home rallante.* (DD)
832. *Nin couce de poldro, nin rascadura de un pè con outro.* (DD)
833. *Nin hai montañés burro, nin hai mal comedor.* (APRG)
834. *Nin meu pai nin meu abuelo foron veterinarios i-eu metinme a ferrador.* (VS: 16811)
835. *Nin mula que faga “hin” nin muller que sepa latín.* (VS: 653, 15403)
836. *Nin mula que xema jhin! nin muller que saiba latín.* (FMO: 1666)
837. *Nin tanto “so” que pare nin tanto “arre” que fuxa.* (VS: 657)
838. *Nin tanto arre que corra nin tanto xo que pare.*⁴¹⁰(DFG: 0056)
839. *Nin tanto arre que fuxa nin tanto xo que pare.* (FMO: 2026), (RSS: 1885), (VS: 655)
840. *Nin tanto arre que fuxa nin tanto xo que se deite.* (BF), (RSS: 1886), (VS: 656)
841. *Nin tanto arre que fuxa, nin tanto so que pare.* (APRG)
842. *Nin tanto que fuxa nin moito que se deite.* (RSS: 1887), (VS: 654)
843. *Nin tanto so que pare nin tanto arre que fuxa.* (RSS: 1888)
844. *Nin xo que pare nin arre que fuxa.* (BF)
845. *Ninguén lle tira polo rabo á burra como seu amo.* (RSS: 1889), (VS: 660)
846. *Ninguén turra do rabo do poldro coma o seu dono.* (RGC)
847. *Ninguén turra do rabo do poldro como o seu dono.* (DD)
848. *Ningún burro se quedou calvo.* (DD)
849. *No agosto está a iegua tras o toxo.* (RSS: 1896)
850. *No hai que esperar o día do mercado para ferrar o cabalo.* (BF)
851. *No maio na corte treme o cabalo.* (VS: 3165)
852. *No maio, o barrufeiro vólvese cabalo.* (DD)
853. *No mes de maio o enxame vale un cabalo; o de san Xoán non vale un can, i-o da sega, unha cadela.* (VS: 8808 Nota)
854. *No mes de maio, nin besta nin cabalo.* (BF)
855. *No mes de maio, nin égoa nin cabalo.* (RG), (DD), (VS: 13334)
856. *No pisar cóñcese o cabalo, i o cabaleiro no gobernal.* (DD)
857. *No pisar coñécese ó cabalo, e o cabaleiro no gobernal.* (RC), (RGC)
858. *No pueblo onde canta un crego e ornea un burro non falta un duro.* (RG)
859. *No seu esterco, o cabalo engorda cando ben repousa.* (DD), (RGC)
860. *Non amanses poldros nin chufes a muller doutro.* (RGC)
861. *Non amanses poldros se queres ter ben os ósos.* (REG), (RGC), (RG)
862. *Non amanses poltros nin chufes a muller doutro.* (VS: 15406)
863. *Non cabalgues en poldro nin a túa muller gabes a outro.* (RGC), (DD)
864. *Non come o lobo besta branca.* (DD), (VS: 12255, 14417)
865. *Non compres besta coxa pensando que sanará; a que está sana coxa ¿que fará a que coxa está? (VS: 5102 Nota)*

⁴⁰⁹ Var.: *Nin bo Pedro nin bo burro negro, nin bo lameiro por riba do rego, nin de sabugueiro un bo vencello, nin de cuñado un bo consello. / Nin bo Pedro nin bo burro negro, nin bo carreiro por riba do rego, nin de sabugueiro un bo vencello nin de cuñado un bo consello.*

⁴¹⁰ Expresa a conveniencia de procurar un termo medio, equivale a “nin excederse nin ficar curto”: *Non lle botes tanto sal ás patacas, nin tanto arre que corra nin tanto xo que pare.*

866. *Non compres besta coxa pensando que sanará; as sanas coxean, i-a coxa ¿que fará?* (RSS: 1957), (VS: 5102)⁴¹¹
867. *Non compres burro de recueiro nin te cases con filla de mesoneiro.* (VS: 13154)
868. *Non compres burro de recuero nin te cases con fillo de mesonero.* (VS: 13155)
869. *Non é moi burro o que sabe qu' é burro.* (VS: 18173)
870. *Non é o mel pra boca do burro.* (DD)
871. *Non é tan burro o que sabe qu' é burro.* (VS: 18174)
872. *Non esperes ó día do mercado pra ferra-lo cabalo.* (VS: 7428)
873. *Non hai besta sin freo nin espora.* (DD), (RGC)
874. *Non hai bo Pedro, nin bo burro negro, nin bo lameiro por riba do rego.* (RG)
875. *Non hai boa mula, nin bon can negro nin bon prado por cima do rego.* (VS: 672)
876. *Non hai home cordo posto dacabalo.* (VS: 11313)
877. *Non hai home quedo a cabalo.* (VS: 11315)
878. *Non hai Pedro bo, nin burro neghro, nin lameiro por riba de regho.* (DD)
879. *Non hai quen ande atrás da besta como o arrieiro.* (VS: 16821)
880. *Non hai quen ande atrás da besta como o dono dela.* (VS: 677)
881. *Non hai quen arree a burra como seu dono.* (NVS: 44)
882. *Non hai quen tire da burra coma seu dono.* (VS: 16822), (RSS: 2019)
883. *Non levarán por ben o burro á auga se él non tèn gana.* (DD)
884. *Non merques burro de recoeiro, nin te cases con filla de mesoneiro.* (DD)
885. *Non merques mula coxa pensando que vai sanar, nin cases con puta pensando que se vai enmendar.* (APRG)
886. *Non pesques con anzó de ouro nin montes poldro novo nin a túa muller gabes a outro.* (RGC)
887. *Non plantes árbores nin amanses poldros nin chufes⁴¹² a muller doutro.* (BF)
888. *Non podo dar na besta e mallo na albarda.* (DD), (RGC)
889. *Non poñas albres nin amanses poldros, nin chufe-la muller pouco nin moito.* (VS: 15417)
890. *Non prantes árbores nin amanses poldros, nin chufe-la muller doutro.* (RGC)
891. *Non prantes árbores nin amanses poldros, nin chufe-la muller pouco nin moito.* (RGC)
892. *Non prestes besta a quen non ten besta.* (VS: 19842)
893. *Non prestes besta ó que non ten besta.* (RSS: 2033), (VS: 19843)
894. *Non podo dar na besta e deu na albarda.* (VS: 14460)
895. *Non se sabe de quen é a récoa hasta que morre o arrieiro.* (DRV: 271)
896. *Non se sabe de quen é a récoa hastra que morre o arrieiro.* (DD)
897. *Non se sabe de quén é a recua hasta [que] morre o arrieiro.* (RSS: 2041)
898. *Non se sabe de quèn è a rècua hasta que mòrre o arreeiro.* (DD)
899. *Non se sabe de quen é a recua hasta que morre o arrieiro.* (VS: 16825)
900. *Non se sabe de quén é a recua hasta que morre o arrieiro.* (RG)
901. *Non se sabe de quén é a recua mentras non morre o arrieiro.* (VS: 16824)
902. *Non se sabe de quén e el macho, hasta que morre el arrieiro.* (DD)
903. *Non se sabe o que pode ensinar a muller ao bailar e o burro ao ornear.* (APRG)
904. *Non se sabe o que pode ensinar á muller o bailar e ó burro o ornear.* (VS: 8828), (DD)
905. *Non se vai ó ceo a cabalo.* (DD)
906. *Non se ven as amatas en canto non se quita a albarda.* (VS: 14453)
907. *Non se ven as amatas hasta quitadas albardas.* (APRG), (VS: 14454)
908. *Nubes de panza de burra, auga segura.* (VS: 16305)
909. *Nunca amanses poldros nin chufes á muller doutro.* (RGC), (APRG)
910. *Nunca compres besta coxa pensando que sanará, que inda enferma a qu' está sana, canto máis a qu' está xa..* (VS: 5102 Nota)

⁴¹¹ Var.: *Nunca compres besta coxa pensando que sanará, que inda enferma a qu' está sana, canto máis a qu' está xa. / Non compres besta coxa pensando que sanará; a que está sana coxea ¿que fará a que coxa está?*

⁴¹² Gabes.

911. *Nunca pela un burro aunque non teña o pelo moi duro.* (VS: 15814)
912. *Nunca pela un burro aunque teña o pelo moi duro.* (VS: 15815)
913. *Nunca se sabe de quén é o burro hasta que morre o arrieiro.* (RG)
914. *Nunca se viu burro calvo nin melón con pelos.* (VS: 18180)
915. *Nunca un burro morreu calvo.* (RSS: 2100), (VS: 15816)⁴¹³
916. *O alabardeiro fai da palla diñeiro.* (RGE)
917. *O albardeiro fai da palla diñeiro.* (DD)
918. *Ó albéitar non lle doe a carne da besta.* (RGE)
919. *Ó albéitar non lle doi a carne da besta.* (DD)
920. *O amigo amais o cabalo non hai que cansalo.* (VS: 4993)
921. *O amigo e o cabalo n'os canses.* (RSS: 2103), (VS: 4994)
922. *Ó amigo e ó cabalo non hai que cansalo.* (DD), (RGC)
923. *Ó amigo e ó cabalo non hai que forzalo.* (RG)
924. *Ó amigo e ó cabalo non o leves ó teu cabo.* (RGC), (DD)
925. *O amigo e o cabalo, non cansalo.* (BF)
926. *Ó amigo i ó cabalo non hai que esforzalo.* (RG)
927. *O amigo i-o cabalo non hai que esforzalo.* (VS: 4995)
928. *O barrufeiro non lle acai ben ó bo cabaleiro.* (DD), (RGC)
929. *O barrufeiro, no maio vólvese cabalo.* (DD), (RGC)
930. *O bo cabaleiro non se axeita nun barrufeiro.* (DD), (RGC)
931. *O boi frontudo e o cabalo cascudo.* (VS: 693)
932. *O boi peludo; e o cabalo, barrigudo.* (DD)
933. *O boi, frontudo; e o cabalo, cascudo.* (VS: 706)
934. *O burro acarra o viño e bebe a iauga.* (APRG)
935. *O burro burreño ten a forza dun camello.* (VS: 710)
936. *Ó burro de Cristo nunca lle faltou cebada.* (VS: 20876)
937. *O burro do sardiñeiro reventou cunha sardiña.* (NVS: 48)
938. *O burro do vilán é mulo no vran.* (DD)
939. *O burro do xitano, en vendo o pan alonga o paso.* (DD)
940. *Ó burro e ó carro, a carga ó rabo.* (DD)
941. *O burro é o único animal que tropeza dúas veces na mesma pedra.* (RSS: 2131)
942. *O burro é o único animal que tropeza dúas veces na mesma pedra.* (VS: 11323)
943. *O burro no maio vólvese cabalo.* (VS: 3175)⁴¹⁴
944. *O burro non anda senón coa albarda e a carga.* (DD)
945. *O burro pequeniño sempre é borriquiño.* (DD)
946. *O burro por onde pasa sempre deixa as ferraduras.* (VS: 15817)⁴¹⁵
947. *O burro que máis traballa é o que máis rota trae a albarda.* (RG)
948. *O burro que máis traballa é o que ten a albarda rachada.* (RG)
949. *O burro que máis traballa, máis axiña se cansa.* (DD)
950. *O burro que máis traballo, máis rota leva a albarda.* (VS: 713)⁴¹⁶
951. *O burro que moito carga, logo rompe o aparello.* (DD)
952. *O burro sofre a carga, mais non a sobrecarga.* (DD)
953. *O burro traseiro que zarre o boqueiro.* (RG), (FMO: 921), (VS: 714)
954. *O burro vai diante pa que non se espante.* (OR)
955. *Ó burro vello, a millor cebada i o peor aparello.* (DD), (VS: 20262)
956. *O burro, canto máis grande, máis lambe.* (RSS: 2132), (VS: 715)
957. *Ó cabalo dado non lle regañas o dente.* (VS: 6183)
958. *O cabalo do mesquiño, farto de auga, mal mantido e ben corrido.* (DD), (RGC)
959. *cabalo e a muller, a ninguén se han de ofrecer.* (DD), (RGC)
960. *O cabalo fai a égoa.* (DD), (RGC)

⁴¹³ Ningún burro quedou calvo.

⁴¹⁴ Como: *En maio, calquera besta é cabalo.*

⁴¹⁵ Los efectos de su mala actuación; aplícase a las personas.

⁴¹⁶ Recomienda la prudencia en el trabajo, a fin de no agotarse prematuramente.

961. *O cabalo farto non é comedor.* (DD), (RGC)
 962. *O cabalo grande, ande non ande.* (RSS: 2133), (VS: 716)
 963. *O cabalo no seu esterco engorda, cando ben come e descansa.* (VS: 9246), (DD)
 964. *O cabalo que ha de ir á guerra non morre no ventre da égoa.* (RG)
 965. *O cabalo que non dá a carreira, no corpo lle queda.* (VS: 717)⁴¹⁷
 966. *O cabalo que ten os ollos de diferente cor, é moi corredor.* (BF)
 967. *Ó cabalo regalado non se lle mira o dente.* (RGC), (VS: 718)
 968. *Ó cabalo regalado non se lle mira un dente.* (RSS: 2134), (VS: 719)
 969. *O cabalo regalado, cólleo cos ollos pechados.* (DD)
 970. *Ó cabalo regalado, cólleo cos ollos pechados.* (RGC)
 971. *O cabalo sube a calzada comendo, chega á vila e tropeza na lama i-están os da vila todos na cama.* (VS: 720)
 972. *O cabalo torto poder dar carreira dereita.* (RG)
 973. *Ó cabalo vello, cabezadas novas.* (VS: 721)
 974. *O cabalo, a muller i-a escopeta non se presta.* (VS: 15431)
 975. *O cabalo, no seu esterco engorda, cando ben come e repousa.* (RGC)
 976. *O cabalo, pando, e o boi, corvado.* (RGC)
 977. *O cabalo, pando, i o boi corvado.* (DD)
 978. *O cabalo, pra pelar, ha de temblar.* (VS: 722)
 979. *O can ouvea e o burro ornea.* (APRG), (VS: 18758), (DD)
 980. *O couce da égoa non fai mal ó poldro.* (DD)
 981. *O couce da égoa non fire ó cabalo.* (DD)
 982. *O cura vendeu a burra por non lle dar a cebada, i- agora vai aos enterros a cabalo da criada.* (OR)
 983. *O demo ben sabe a quen toma i-a besta a quen derriba.* (FMO: 1842)
 984. *O día que me casei un borriquito alquilei.* (VS: 13186)
 985. *O enxame de maio vale un cabalo.* (VS: 8813)
 986. *O fillo bastardo i a mula, cada día se mudan.* (DD)
 987. *O fillo bastardo i-a mula, cada día se muda.* (VS: 11033)
 988. *O fillo do burro ben sabe ornear.* (DD), (VS: 20157)
 989. *O fume vai pró seu lugar; burro é quen se deixa estar.* (VS: 14481)
 990. *O fruto basto trai o amo arrastro, e o rabo d'acabalo.* (FRG: 163)
 991. *O home de rapás é rei; de mozo, capitán; de casado, burro; e de vello, can.* (FMO: 2412)
 992. *O home reñidor, cabalo corredor e odre de bon viño, nunca duran moito.* (VS: 11279 Nota)
 993. *Ó home e ó cabalo non hai que apuralo.* (RGC)
 994. *Ó home i-ó cabalo non hai que apuralo.* (FMO: 930)
 995. *O home ten catro edades: de neno, rei; de mozo, capitán; de casado, burro e de vello, can.* (RG)
 996. *O home, cando é rapaz, é rei; de mozo capitán; de casado, burro; e de vello, can.* (VS: 11395)
 997. *O home, de neno é rei e de mozo capitán, de casado pasa a burro, e de vello pasa a can.* (VS: 11397)
 998. *Ó macho tonto pónselle un arrieiro loco.* (VS: 16844)
 999. *O maestro, anque seña un burro, hai que deixalo.* (VS: 18184)
 1000. *O médico que non é burro saca o enfermo de apuro.* (VS: 13663)
 1001. *O mellor cabalo ten un tropezón.* (DC: 0532)⁴¹⁸
 1002. *O mellor penso do cabalo está no ollo do amo.* (RGC)
 1003. *O millor cabalo dá un tropezón.* (DD), (RGC)
 1004. *O millor penso do cabalo está no ollo do amo.* (DD)
 1005. *O negocio das bestas, canto dá, canto pesca.* (VS: 15881)
 1006. *O oficio do albardeiro é meter palla e sacar diñeiro.* (DD), (RGE)

⁴¹⁷ Recomienda que no se gasten las fuerzas de una vez, y que es conveniente reservarse para el porvenir.

⁴¹⁸ Refrán con que se indica que ata a persoa mellor preparada nunha determinada actividade comete algún erro nela.

1007. *O ollo do amo engorda ao cabalo.* (RSS: 2330)
1008. *O ollo do amo engorda o cabalo.* (APRG), (RGC), (DD), (RG), (RSS: 2331), (VS: 788)
1009. *O ollo do amo engorda ó cabalo.* (DD), (REG)
1010. *O ollo do amo, mantén o cabalo.* (BF)
1011. *O ollo do dono engorda o cabalo.* (RSS: 2332)
1012. *O ollo do dono engorda ó cabalo.* (REG)
1013. *O pan de millo moita besta cria.* (FMO: 1854)
1014. *O pedir moito é de louco; e de burro o pedir pouco.* (VS: 18908)
1015. *O pensar é de burros.* (VS: 15821)
1016. *O poldro antes teu que de outro.* (VS: 19586)
1017. *Ó poldro e ó mozo, albardón novo e apretado o bozo.* (RGC)
1018. *Ó poldro i ó mozo, albardón novo e apretado o bozo.* (DD)
1019. *Ó poldro i-ó mozo, albardín novo e apretado o bozo.* (VS: 19587)
1020. *O poldro no maio, vólvese cabalo.* (BF)
1021. *O poldro, antes teu que de outro.* (DD)
1022. *O poldro, antes teu que doutro.* (RGC)
1023. *O poldro, primeiro de outro.* (DD), (VS: 19588), (RGC)
1024. *O potro, da potrela, i-o becerro, da vaca vella.* (VS: 799), (RSS: 2351)
1025. *O primeiro d'abril van os burros onde non deben ir.* (FRG: 31)
1026. *O primeiro de abril van os burros onde non deben de ir.* (REG)
1027. *O primeiro de abril van os burros onde non deben ir.* (VS: 7298)
1028. *O primeiro de abril van os burros onde non teñen que ir.* (APRG)
1029. *O primeiro de maio van os burros ó ensaio.* (REG)
1030. *O qu' é burro, pida a Dios que o mate.* (VS: 15822)
1031. *O qu' é burro, pida ó demo que o leve.* (NVS: 867)
1032. *O que abusa da montura nin vai lexos, nin lle dura.* (RG)
1033. *O que ameaza ó cabalo, ás veces faino malo.* (DD), (RGC)
1034. *O que aos trinta non se casa, aos coarenta non fai casa e aos cincuenta non é rico, jarre, borrico!* (RG)
1035. *O que aos vinte non se casa, aos trinta non fai casa e aos coarenta non é rico, jarre, borrico!* (RG)
1036. *O que besta ha ter, besta ha de ser.* (RSS: 2385), (VS: 804)
1037. *O que besta ha ter, besta ha ser.* (RG)
1038. *O que burro ha de ter, burro ha de ser.* (VS: 15824)
1039. *O que di mal da égoa, ese é o que a merca.* (VS: 22925)
1040. *O que dí mal da égoa, ese é quen a merca.* (DD), (RGC)
1041. *O que é burro pede a Dios que o mate i-ó demo que o carregue.* (FMO: 2570)
1042. *O que é burro, que o aparelen.* (VS: 15826)
1043. *O que é burro, verte as papas.* (FMO: 144), (VS: 15828)
1044. *O que é burro, Dio-lo mate.* (VS: 15829)
1045. *O que en agosto non dá cebada, en xaneiro colga a albarda.* (VS: 3402)
1046. *O que fala mal da egua, é o que a leva.* (FMO: 1861), (RGC)
1047. *O que fala mal da égua é o que a leva.* (VS: 13270 Nota)
1048. *O que foi mandar o seu, cando foi, foi dacabalo; cando volveu, veu andando.* (VS: 8036)
1049. *O que ha de ser arrieiro, ten que nacer entre as albardas.* (VS: 16862)
1050. *O que lava a cabeza a burros, perde o xabrón i-o tempo.* (VS: 9124)⁴¹⁹
1051. *O que lava a cabeza da burra, perde o xabrón e a lavadura.* (DD)
1052. *O que mal pensa, cánsalle a besta.* (VS: 816)
1053. *Ó que mal pensa, cánsalle a besta.* (DD)
1054. *O que nace burro, burro morre.* (VS: 15830)
1055. *O que nace pra burro non chega a cabalo.* (RG)
1056. *O que naceu pra burro, non pode chegar a cabalo.* (VS: 826)⁴²⁰
1057. *que non anda en burro anda en besta.* (NVS: 52)
1058. *O que non é burro, le no rubio.* (VS: 18194)

⁴¹⁹ Var.: *O que lava a cabeza da burra, perde o xabrón e a lavadura.*

⁴²⁰ Con la misma enseñanza que el que dice: *O que nace para ichavo, non pode ser carto.* Desgracia (Pesimismo en la desgracia).

1059. *O que non monta a cabalo, nunca cae do cabalo.* (BF)
1060. *O que non monta a cabalo, nunca se cai no cabalo.* (VS: 20330), (DD)
1061. *O que non monte a cabalo, nunca se cae do cabalo.* (RGC)
1062. *O que non pode dar na besta, dá na albarda.* (VS: 828)⁴²¹
1063. *O que non pode mallar no burro, malla na albarda.* (DD), (APRG), (VS: 14522)
1064. *O que non queira couces, que non vaia á feira das bestas.* (VS: 19695 Nota)
1065. *O que non queira patadas, que non vaia á feira das bestas.* (VS: 19695)⁴²²
1066. *O que non viu mundo é como unha besta brava.* (CLC)
1067. *O que o burro ha de ter, burro ha de ser.* (VS: 833)
1068. *O que o burro gaba, tal fillo lle naza.* (VS: 15834)
1069. *Ó que o burro gaba, tal fillo lle naza.* (DD)
1070. *Ó que ó burro gaba, tal fillo lle naza.* (APRG)
1071. *O que oie o cuco en aúnas, leva albarda pró ano.* (VS: 834)⁴²³
1072. *O que ós corenta anos non chega a rico, despois “arre borrico”.* (VS: 8195)
1073. *O que ós corenta anos non chega rico, despois “arre borrico”.* (RSS: 2615)
1074. *O que ós trinta non se casa e ós corenta non ten casa i-ós cincuenta non é rico, é un solemne borrico.* (VS: 8198)
1075. *O que pensa mal, cánsalle o burro no camiño.* (VS: 836)⁴²⁴
1076. *O que pensa sin cebada, sáelle a burra mal pensada.* (VS: 837)
1077. *O que perde o burro e atopa a albarda, xa non sofre perda tanta.* (RG), (DD)
1078. *O que perde o burro e encontra a albarda, non é a perda tanta.* (RSS: 2629), (VS: 838)
1079. *O que pèrde o burro e tòpa a albarda, ja non sofre pèrda tanta.* (DD)
1080. *O que perde o burro e topa a albarda, xa non sofre perda tanta.* (VS: 839)⁴²⁵
1081. *O que pon chatas, ten máis que o burro amatas.* (VS: 7393)
1082. *O que queira burra sin chata que ande a pata.* (RG)
1083. *O que queira ganar o inferno, que compre un cabalo no vrao e un burro no inverno.* (VS: 6438)
1084. *O que queira levar boa vida no mes de maio que chegue a súa burriña ó contrario.* (RG)
1085. *O que queira ter unha ruín besta, que compre un burro bo.* (VS: 844)
1086. *O que queira unha mala besta, que compre un burro bon.* (VS: 845)
1087. *O que quere ter besta, ten que ser el besta dela.* (VS: 846)
1088. *O que se pon ó lado do fuso ou é burro ou non ten uso..* (FMO: 1873)
1089. *O que se pon do lado do fuso, ou é burro ou non ten uso..* (VS: 6040)
1090. *O que só come o seu galo, só aparello o seu cabalo.* (RGC)
1091. *O que soilo come o seu galo, soillo aparello o seu cabalo.* (DD), (VS: 9974)
1092. *O que ten besta e anda a pé ben burro é.* (APRG), (RGC)
1093. *O que ten besta e anda a pé máis besta é.* (RC), (RGC)
1094. *O que tèn besta e anda a pé máis besta é, o ben burro é.* (DD)
1095. *O que ten besta e anda a pé, ben burro é.* (RSS: 2684), (VS: 9126)
1096. *O que ten besta e anda a pé, máis besta é.* (RSS: 2686), (VS: 9128)⁴²⁶
1097. *O que ten besta e anda a pé, máis besta é.* (BF), (DD), (RSS: 2685), (VS: 9127)
1098. *O que ten besta e vai a pé, máis besta el é.* (RSS: 2687), (VS: 9129)
1099. *que ten besta soña coa albarda.* (DD), (RGC)
1100. *que ten besta, soña na albarda.* (VS: 852)

⁴²¹ Como último recurso del que no puede tomar venganza en la misma persona del ofensor.

⁴²² Var.: *O que non queira couces, que non vaia á feira das bestas.*

⁴²³ Creencia supersticiosa, que asegura mala suerte al que oye al cuco antes de desayunar.

⁴²⁴ Todos repiten la idea del ya registrado: *O que mal pensa, cánsalle a besta.*

⁴²⁵ Del mal, el menos.

⁴²⁶ *Quen ten burro e non vai nel, máis burro é el. / Quen tendo burro vai a pé, máis burro é el.*

1101. *que ten bo cabalo ten que saber montalo.* (APRG), (RGC), (DD)
1102. *O que ten burro e anda a pé, máis burro el é.* (RG)
1103. *O que ten burro e muller, monta e f... cando quer.* (RG)
1104. *O que ten burro e sal a pé, ben burro é.* (VS: 9130), (REG), (DD)
1105. *O que ten burro e vai a pé, máis burro el é.* (VS: 9131)
1106. *O que ten burro non pode ir calado; cuando jarre burro! cuando mandando aquedalo.* (DRV: 330)
1107. *O que ten chatas, ten máis que o burro amatas.* (VS: 7394)
1108. *O que ten fillos e bestas, non lle faltan novidades frescas.* (VS: 9571)
1109. *O que ten fillos e bestas, sempre espera novidades frescas.* (BF)
1110. *O que ten mulleres, cabras e bestas sempre ten novidades frescas.* (REG)
1111. *O que ten un burro e o vende... ben s'entende.* (RSS: 2716)
1112. *O que trata con mulleres e bestas, nunca lle faltan novidades frescas.* (VS: 859)
1113. *O que vai buscar unha mula i-atopa un ramal, inda menos mal.* (NVS: 382)
1114. *O que vai no carro, non vai a pé nin vai a cabalo.* (DD), (VS: 18617 Nota)
1115. *O que vai nunha mula e con un francés, vai tolo e vai de a pé.* (VS: 860)⁴²⁷
1116. *O que vive pobre e morre rico é ben borrico.* (VS: 14922)
1117. *Ó rico empréñalle a besta e maila vaca; e ó pobre, a muller e a gata.* (REG)
1118. *O rocín de maio vólvese cabalo.* (RGC)
1119. *O rocín en maio vólvese cabalo.* (VS: 3190 Nota)
1120. *O rocín no maio vólvese cabalo.* (APRG), (DD), (FMO: 470), (MPM), (VS: 3190)⁴²⁸
1121. *O rocín no mayo verase cabalo.* (VS: 3190 Nota)
1122. *O rocín no mayo vólvese cabalo.* (MPM)
1123. *O sol de xaneiro come máis pan que os cabalos do mundo enteiro.* (VS: 2143 Nota)
1124. *O sol dun ano mata o cabalo dun ano.* (VS: 1818)
1125. *O tempo non recúa, porque non é mula.* (DD), (VS: 21868)
1126. *O traballo é prós burros.* (VS: 22122)
1127. *trote que colle a mula, todo o día lle dura.* (DD), (VS: 22266)
1128. *O vinte de abril vai o burro onde non debe ir, i-o vinte de maio vai o burro buscar o recado..* (VS: 2988)⁴²⁹
1129. *Obra feita, espello de burros.* (FMO: 2259)
1130. *Obras feitas, escola de burros.* (VS: 16417)
1131. *Odre de bo viño, cabalo saltador e home rifador, nunca dura moito co seu señor.* (DD)
1132. *Odre de bo viño, cabalo saltador e home rifador, nunca duran moito co seu señor.* (RGC)
1133. *Oficio de albardeiro mete palla e saca diñeiro.* (MPM), (VS: 16884)
1134. *Ollo de amo engorda o cabalo.* (RSS: 2788), (VS: 879)
1135. *On burro nunca lle falta albarda.* (NVS: 369)
1136. *Ond'hay crêgo, ou albarda, sèmpr'hai hora millorada.* (DD)
1137. *Onde a mula dianteira mexa, mexa toda a récoa.* (DD), (VS: 9295)
1138. *Onde burro mexa, tódolos demais mexan.* (DD), (VS: 9296)
1139. *Onde burros andan, alí escoucean.* (VS: 18269)
1140. *Onde cai o burro dânselle os paus.* (DD)
1141. *Onde cai o burro, alí lle dan os paus.* (VS: 17128)⁴³⁰
1142. *Onde canta un crego e ornea un burro, alí nunca falta un peso duro.* (DD)
1143. *Onde canta un crego e ornea un burro, nunca falta un peso duro.* (APRG)
1144. *Onde canta un crego i-ornea un burro, nunca falta un duro.* (VS: 21211)
1145. *Onde canta un crego, moe un muíño e ornea un burro, nunca falta un peso duro.* (FMO: 1377), (VS: 21212)
1146. *Onde canta un crego, moe un muíño e ornea un burro, nunca faltará un duro.* (APRG)

⁴²⁷ Con una reliquia del odio que se atrajeron los franceses desde la guerra de la Independencia.

⁴²⁸ Var.: *O rocín no mayo verase cabalo. / O rocín en maio vólvese cabalo.*

⁴²⁹ El 20 de abril es día clásico para meter pullas en toda aquella comarca.

⁴³⁰ Var.: *Onde cai o burro, alí lle dan os paus.*

1147. *Onde égoas pacen, poldros nacen.* (DD), (RGC), (VS: 22926)
1148. *Onde hai crego ou albarda, sempre hai hora mellorada.* (VS: 21216), (CLC)
1149. *Onde hai cura ou albarda, hai sempre hora millorada.* (RG)
1150. *Onde hai égoas nacen poldros.* (DD), (VS: 22927)
1151. *Onde hai égoas nacen potros.* (VS: 20172)
1152. *Onde hai égoas, poldros nascen.* (CLC)
1153. *Onde hai eguas, nacen poldros.* (RGC)
1154. *Onde hai potros, yeguas nacen.* (RG)
1155. *Onde hai un crego enriba de albarda, sempre hai hora millorada.* (DD)
1156. *Onde hai crego o[u] albarda, sempre hay hora mellorada.* (RSS: 2797)
1157. *Onde hay crego ou albarda, hay hora mellorada.* (RSS: 2801)
1158. *Onde hay crego ou alborada [sic], sempre hay hora mellorada.* (RSS: 2802)
1159. *Onde non hai burro non se pode botar carga.* (RG)
1160. *Onde non vexas burro, non botes carga.* (REG)
1161. *Onde ornea un burro nunca faltou un peso duro.* (RG)
1162. *Onde os burros andan, alí escoucean.* (DD)
1163. *Onde poida andalo carro, non vaia cabalo.* (DD)
1164. *Onde poldros nacen, égoas pacen.* (DD), (RGC), (VS: 19589)
1165. *Onde vai o burro vai a albarda.* (DD)
1166. *Onte vaqueiro e hoxe cabaleiro.* (VS: 22397)
1167. *Oraciós de burro non chegan ó ceo.* (VS: 892)⁴³¹
1168. *Orneadas de burro non chegan ao ceo.* (DFG: 0810)⁴³², (DFS21)⁴³³
1169. *Orneadas de burro non chegan ó ceo.* (AFG: 1955)⁴³⁴, (DC: 0997)⁴³⁵
1170. *Orneos de burro non chegan ao ceo.* (DD)
1171. *Orneos de burro non chegan ó ceo.* (DD), (DC: 0997)⁴³⁶
1172. *Os amigos i-as mulas fallan ás duras.* (VS: 5029)
1173. *Os bestas da miña terra, pillan-á carne e vánse con-ela.* (MPM)
1174. *Os burros acarrean o viño e beben a auga.* (VS: 6744)
1175. *Os burros da miña terra pillan a carga e quedan con ela.* (CLC)
1176. *Os burros do arrieiro levan viño e beben auga.* (FMO: 1882)
1177. *Os burros na miña terra collen a carga e están con ela.* (RSS: 2841)
1178. *Os burros na miña terra collen a carga i-están con ela.* (VS: 893)
1179. *Os couces das égoas non fan dano ós poldros.* (DD), (RGC)
1180. *Os couces das eguas non fan dano ós poldros.* (VS: 22928)
1181. *Os dacabalo pasan de largo, i-os da pé non dan chegado.* (VS: 13241)⁴³⁷
1182. *Os machos, velos vir, e as mulas, velas ir.* (VS: 898)⁴³⁸
1183. *Os poldros caíndo e os mozos brincando, van asisando.* (RGC)
1184. *Os poldros caíndo i os mozos brincando, van asisando.* (DD), (VS: 6021)
1185. *Os tres arrieiros que levan o viño do val son Miguelete, Crucete e Marquete.* (RG)
1186. *Outro burro virá que mellor rebuznará.* (VS: 9153)

⁴³¹ Así se ataja a los que inconsideradamente piden pestes contra sus semejantes.

⁴³² Dise cando alguén di unha parvada ou tenta ofender ou molestar, para dar a entender que non se lle fai caso: *A Xulia anda a dicir que me deron este traballo pola miña cara bonita, pero eu non lle fago caso. ¡Patadas de burro non chegan ao ceo!*

⁴³³ Indica indiferencia ou despreocupación.

⁴³⁴ Ante necias palabras o mellor é non facer caso.

⁴³⁵ Refrán con que se recomenda ignorar e non lles dar nin a máis mínima importancia a aqueles comentarios estúpidos ou que non veñen ó caso. Ex.: *-Pois a min non me estrañaría nada que fose Gonzalo quen lle enviou a carta de amor a Susana –comentou o Careca. –Orneadas de burro non chegan ó ceo –respondeu Gonzalo.*

⁴³⁶ Ver a nota 434. Ex.: *-Pois a min non me estrañaría nada que fose Gonzalo quen lle enviou a carta de amor a Susana –comentou o Careca. –Orneos de burro non chegan ó ceo –respondeu Gonzalo.*

⁴³⁷ Lamento de las solteronas. A las solteronas.

⁴³⁸ Como: *O boi velo vir, i-a vaca vela ir. / A los machos se les admira y elige por la estampa que presentan por delante: pecho, etc. A las mulas, al revés.*

1187. *Pa quen é burro, bastante é a albarda.* (RSS: 2894)
1188. *Pa quen é burro, boa é a albarda.* (RSS: 2895), (VS: 14564)
1189. *Pacen os poldros o mesmo uns que outros.* (RGC)
1190. *Pacen os poldros, o mesmo us que outros.* (DD), (VS: 19590)
1191. *Palabras de burro non chegan ó ceo.* (DC: 0997)⁴³⁹, (VS: 10296, 228)
1192. *Pan e viño, sopas de burro cangadiño.* (NVS: 658)
1193. *Para quen é burro, bastante é a albarda.* (RSS: 2922), (VS: 14566)
1194. *Para quen é o burro ben serve a albarda.* (DFG: 0141)⁴⁴⁰
1195. *Para quén é o burro, ven vale a albarda.* (APRG)
1196. *Para quen é o cabalo, chega ben a ferradura.* (RGC)
1197. *Para ser bon arrieiro hay que nacer entre as albardas.* (DD)
1198. *Para tal besta, abóndalle tal albarda.* (RSS: 2925), (VS: 14569), (RG)
1199. *Paragüero i-afilador, cuanto máis burro, millor.* (VS: 16900)
1200. *Patada de besta non mata cabalo.* (RSS: 2940), (VS: 909)
1201. *Patada de burro non mata a ninguén.* (VS: 910)
1202. *Patada de yegua non mata o caballo.* (RSS: 2941)
1203. *Patada de yegua non mata o cabalo.* (VS: 911)
1204. *Patadas de burro non chegan ao ceo.* (DFG: 0875)⁴⁴¹
1205. *Patadas de burro non chegan ó ceo.* (DC: 0997)⁴⁴², (VS: 912)
1206. *Pensando morreu o burro.* (APRG)
1207. *Pobriño el, pobriña ela que morreron da cornada dun burro.* (AFG: 4598)⁴⁴³
1208. *Poda o burro e Dios dá viño.* (NVS: 482)
1209. *Pola corda vai a besta.* (VS: 927)
1210. *Pola forza nin os burros beben.* (OR)
1211. *Pola Santa Lucía non hai besta vacía.* (VS: 4345)
1212. *Poldro, de poldrela; becerro, de vaca vella.* (DD), (RGC)
1213. *Polo can e o cabalo conócese o amo.* (VS: 14579)
1214. *Polo San Pedro*⁴⁴⁴, *o burro quedo.* (DD)
1215. *Polo san Pedro, burro quedo.* (VS: 4421)
1216. *Polo Santiago non hai mal cabalo.* (DD)
1217. *Poltro, de poldra; e macho, de besta vella.* (NVS: 59)
1218. *Poltro, de poltrela, e boi, de vaca vella.* (DD), (RGC)
1219. *Poltro, de poltrela; becerro, de vaca vella.* (FMO: 496), (RG)
1220. *Por culpa da besta mataron o bispo.* (VS: 9323)
1221. *Por culpa da besta mataron ó bispo.* (DD)
1222. *Por culpa do burro mallan na albarda.* (APRG), (DD)
1223. *Por culpa do burro zorregan na albarda.* (DD), (VS: 9324)
1224. *Por san Pedro xa é burro e medio.* (RSS: 3123), (VS: 937)
1225. *Por San Pedro, burro quedo.* (DD)
1226. *Por Santiago non hai cabalo malo e hasta o burro é cabalo.* (VS: 4560)
1227. *Por un clavo perdeuse unha ferradura; por unha ferradura, un cabalo; por un cabalo, un cabaleiro; por un cabaleiro,*

⁴³⁹ Ver a nota 434. Ex.: *-Pois a min non me estrañaría nada que fose Gonzalo quen lle enviou a carta de amor a Susana –comentou o Careca. –Palabras de burro non chegan ó ceo – respondeu Gonzalo.*

⁴⁴⁰ Dise para comentar a correspondencia entre dúas cousas. Por exemplo, unha cousa e o seu dono, ou cando se compara a beleza dalguén coa do seu cónxuxe: *-A ver cando cambias de coche que este está moi vello. –Estou ben así, para quen é o burro ben serve a albarda.*

⁴⁴¹ Dise cando alguén di unha parvada ou tenta ofender ou molestar, para dar a entender que non se lle fai caso: *A Xulía anda a dicir que me deron este traballo pola miña cara bonita, pero eu non*

lle fago caso. ¡Patadas de burro non chegan ao ceo!

⁴⁴² Refrán con que se recomenda ignorar e non lles dar nin a máis mínima importancia a aqueles comentarios estúpidos ou que non veñen ó caso. Ex.: *-Pois a min non me estrañaría nada que fose Gonzalo quen lle enviou a carta de amor a Susana –comentou o Careca. –Patadas de burro non chegan ó ceo –respondou Gonzalo.*

⁴⁴³ Úsase para rir das lamentacións alleas.

⁴⁴⁴ 29 de Junio.

- unha guerra; e por unha guerra, un reino.* (VS: 5648)⁴⁴⁵
1228. *Por un cravo pérdese a ferradura.* (DD)
1229. *Por un cravo pérdese un cabalo, por un cabalo, un cabaleiro, e por un cabaleiro, un reino.* (RGC), (DD)
1230. *Por unha besta dar un couce non se lle corta a perna.* (FMO: 2068)
1231. *Por unha sardiña cansou a burra.* (VS: 12934), (RSS: 3180)
1232. *Por unha sardiña casou a burriña.* (VS: 13260)
1233. *Por unha sardiña non arrenta o burro.* (VS: 12935)
1234. *Porcos, bestas e demos, grandes; sea porco, sea besta, sea o demo maior, canto máis grande millor.* (VS: 945)⁴⁴⁶
1235. *Porque a besta día un couce, non lle vou cortar a perna.* (VS: 946)
1236. *Porque un burro dea un couce non se lle ha cortala pata.* (DD)
1237. *Posto no burro, aturalas azoutas.* (DD)
1238. *Potro de cabeiro d'un ano se libra é de dous se deixa comer.* (DD)
1239. *Potro de potrela, becerro de vaca vella.* (RSS: 3187)
1240. *Potro e becerro que haxas de castrar, de outubro nunca ten que pasar.* (VS: 947)
1241. *Potro estrelado, nin na corte nin no prado nin en ningún lado.* (VS: 948)
1242. *Potro, de potrela; becerro, de vaca vella.* (DD), (VS: 949)
1243. *Pouco importa que vaia o agudo, se non vai o burro.* (VS: 18210)
1244. *Pra almorzar, con cazadores; pra xentar, con carpinteiros; pra merendar, con serradores; pra cenar, con arrieiros.* (VS: 16906)
1245. *Pra andar, unha mula; pra correr, un cabalo; e pra marchar de andadura, un borrico castellano.* (VS: 951)
1246. *Prá boca do burro non se fixo o mel.* (DD)
1247. *Pra costas arriba quero o meu mulo, que as costas abaixo eu as subo.* (VS: 1874)
1248. *Pra destetar a burra nova non hai como matar a vella.* (NVS: 61)
1249. *Pra entender de burros, os gitanos.* (RG)
1250. *Pra pasar boa vida, cabalo de militar, can de rico, servico de gardia civil, ou chaqueta de camiñeiro.* (VS: 16909)
1251. *Prá porta é a pechadura, e pró cabalo a ferradura.* (VS: 80)
1252. *Pra porta é a pechadura; e pro cabalo a ferradura.* (DD)
1253. *Pra quen é o burro, ben lle chega a albarda.* (VS: 14589)
1254. *Pra subir quero a miña mula e pra baixar quérome sólo.* (VS: 1886)
1255. *Pra tal besta, abóndalle tal albarda.* (RG)
1256. *Primeiro a albarda e despois a besta.* (AFG: 2899)⁴⁴⁷
1257. *Prós burros de Cristo nunca falta cebada.* (FMO: 1383)
1258. *Prós enfermos do peito, o leite de burra é remedio feito.* (DD), (VS: 8714)
1259. *Proyentos d'homens pobres, peidos de burra vella.* (VS: 19390)
1260. *Que queira que non queira, o burro ha de ir á feira.* (DD)
1261. *¿Que sabe un burro cando é día de festa?* (VS: 14602)
1262. *Queira non queira, meu burriño ha d'ir á feira.* (FMO: 84)
1263. *Queira ou non queira, o burro ha de ir á feira.* (APRG), (BF)
1264. *Queira, que non queira, o burro ha de ir á feira.* (VS: 958), (DD)
1265. *Quen bebe o viño do arreeiro, págao co conto ou con diñeiro.* (FMO: 1457)
1266. *Quen calza espola, a febillá aforra.* (VS: 4756)
1267. *Quen calza espola, a fibela aforra.* (FMO: 1160)
1268. *Quen con burros anda pola maña ornea.* (APRG)
1269. *Quen dí mal da égoa, ese é quen a merca.* (DD)
1270. *Quen fala mal da egua é o que a leva.* (VS: 13270)⁴⁴⁸
1271. *Quen monta con carga, mata ó burro e gasta a albarda.* (DD)

⁴⁴⁵ Var.: *Por un clavo pérdese unha ferradura.*

⁴⁴⁶ Lema de los que prefieren la cantidad a la calidad, como dijimos en *Cabalo grande, ande ou non ande.*

⁴⁴⁷ Dise cando se actúa ó revés.

⁴⁴⁸ Var.: *O que fala mal da égua é o que a leva. / O que fala mal da yegua, é o que a leva. / Se aplica figuradamente al matrimonio, como O que fala da ovella, casa con ela.*

1272. *Quen non monta a cabalo, nunca se cai do cabalo.* (DD), (RGC)
1273. *Quen non pode dar no burro, dá na albarda.* (VS: 14609)
1274. *Quen non ten pés non pode dar couces.* (VS: 18969)
1275. *Quen perda o burro e topa albarda, non sofre perda tanta.* (VS: 963)
1276. *Quen perde o burro e atopa a albarda, eso gana.* (DD)
1277. *Quen perde o burro e topa albarda, non sofre perda tanta.* (RSS: 3307)
1278. *Quen predica en deserto, perde o sermón, e quen lava a cabeza ó burro, perde o xabrón.* (VS: 19818)
1279. *Quen queira mula sin chata, ten que andar a gatas.* (DD), (VS: 15507)
1280. *Quen quer besta sin chata, a pé anda.* (DD), (RGC)
1281. *Quen rico queira ser estas cousas ha de ter: ovella, abella e a pedra terbella, égoa parideira e muller gobernadeira.* (RG)
1282. *Quen rico queira ser, estas cousas ha de ter: ovella i-abella i-a pedra que terbella, égoa parideira e muller governeira.* (VS: 21232)
1283. *Quen rico ser queira, estas cousas ha de ter: ovella e abella e a pedra que terbella, egua parideira e muller governeira.* (RGC)
1284. *Quen rico ser queira, que teña égoa parideira e muller governeira.* (DD)
1285. *Quen rico ser queira, que teña egua parideira e muller governeira.* (RGC)
1286. *Quen ten besta e anda a pé, máis besta el é.* (FMO: 958), (RG)
1287. *Quen ten besta e vai a pé, máis besta el é.* (RSS: 3317), (VS: 9134)
1288. *Quen ten burra e a vende, ben s'entende.* (FRG: 221)
1289. *Quen ten burro e anda a pé, ben burro é.* (APRG), (BF)
1290. *Quen ten burro e non vai nel inda máis burro é el.* (DD)
1291. *Quen ten burro e non vai nel, máis burro é el.* (VS: 9128 Nota)
1292. *Quen ten mulleres e bestas sempre ten novidades frescas.* (FMO: 1912)
1293. *Quen ten un bon cabalo e unha bonita muller, nunca está sin aflicción.* (VS: 15467)
1294. *Quen tendo burro vai a pé, máis burro é el.* (VS: 9128 Nota)
1295. *Quen trasnoita e madruga, vai montado en boa burra.* (DD), (VS: 12350)
1296. *Quen vai en carro, nin vai a pé nin a cabalo.* (RG), (RSS: 3325), (DD)
1297. *Quen vai en carro, non vai a pé nin a cabalo.* (RSS: 3326), (VS: 18617)⁴⁴⁹
1298. *Quítalle a mosca ó boi en junio e pónselle ó burro.* (VS: 965)
1299. *Rebuznos de burro non chegan ó ceo.* (VS: 969)⁴⁵⁰
1300. *Renego da besta que no inverno quer sesta.* (DD), (RGC)
1301. *Renego da besta que no inverno ten xesta.* (VS: 2098)
1302. *Rompen os burros e páganos os arrieiros.* (VS: 11958)
1303. *Sachar, quen sepa; podar, un burro.* (RG)
1304. *Santos de Natal, inverniño carool, arrieiro non vaías ó sal si perdes o burro e o caudal.* (REG)
1305. *Sardiña a sardiña rebenta o burro.* (APRG)
1306. *Sarradéla á boa herba, meu cabalo come dela.* (MPM)
1307. *Se che dixeren dous que eres burro, ornea.* (DD), (VS: 20610)
1308. *Se en agosto e setembro non hai cebada, no resto do ano non poñas albarda.* (RGE)
1309. *Se non é frade, será femia, e se non, mula galega.* (APRG)
1310. *Se non fora o rabo, empreñaba a burra.* (VS: 7397), (FFA: 106)⁴⁵¹
1311. *Se non fose polo rabo, empreñaba a burra.* (APRG)
1312. *Se os burros ornean moito, non saldrás enxoiito.* (VS: 20128)
1313. *Se queres saber o que valen os poldros, vende os teus e merca os de outros.* (DD), (VS: 19591), (RGC)
1314. *Se queres ter un bo poldro, que cho amanse outro.* (RGC)
1315. *Se queres un bo poldro, que cho amanse outro.* (DD), (RGC), (VS: 19592)

⁴⁴⁹ Var.: *O que vai no carro, non vai a pé nin vai a cabalo.*

⁴⁵⁰ Como *Oraciós de burro non chegan ó ceo.*

⁴⁵¹ Fór. COL. [Dise cando hai algún inconveniente para facer algo]: *–Se non fose aquel semáforo, aprobaba o carné de conducir. –Home claro, se non fora o rabo empreñaba a burra.*

1316. *Se se quer destetar o burro, matala nai.* (NVS: 62)
1317. *Se tódolos burros trouxeran albarda, os albardeiros moito ganaban.* (DD)
1318. *Según é o burro según é a albarda.* (OR)
1319. *Según é o burro tállanlle a albarda.* (VS: 20271)
1320. *Según é o burro ten que ser a albarda.* (VS: 20272)⁴⁵²
1321. *Según é o burro, así se lle tasa a albarda.* (VS: 20274)
1322. *Según é o burro, así se lle fan os aparellos.* (RSS: 3472), (VS: 20273)⁴⁵³
1323. *Según é u burro, así se lle fan us aparellos.* (VS: 20275)
1324. *Según sea o burro, así se lle pon a albarda.* (RSS: 3474)
1325. *Según sea o burro, así ten que se-la albarda.* (RG), (RSS: 3475)
1326. *Según sea o burro, así ten que ser a carga.* (VS: 20277)
1327. *Según sexa o burro así ten que ser a albarda.* (RG)
1328. *Según sexa o burro, así se lle pon a albarda.* (VS: 20276)
1329. *Seis galiñas e un galo comen a ración dun cabalo.* (RGC)
1330. *Sementar basto e arar miúdo é a regra de un gran burro.* (VS: 1957)
1331. *Sementar vasto e arar miúdo é a regra de un gran burro.* (VS: 1959)
1332. *Señores á porta e cabalos na horta, anque non os haxa, pouco importa.* (NVS: 1029)
1333. *Señores pobres e bestas vellas acaban cas terras.* (VS: 19866)
1334. *Señores pobres e bestas vellas, ao monte con elas.* (VS: 19367)
1335. *Seso ten de borrico quen vive pobre para morrer rico.* (REG)
1336. *Sete galiñas e un galo comen tanto como un cabalo.* (VS: 984)⁴⁵⁴
1337. *Sete pitas e un galo comen a cebada dun cabalo.* (DD)
1338. *Sete pitas e un galo comen a renta dun cabalo.* (APRG)
1339. *Sete pitas e un galo comen o pienso dun cabalo.* (RG)
1340. *Sete pitas i-un galo comen a ración de un cabalo.* (NVS: 63)
1341. *Sete pitiñas co galo comen ración de cabalo.* (FMO: 1189)
1342. *Sete pitiñas co galo comen ración dun cabalo.* (RG)
1343. *Sete por nove, sesenta e tres: o que non-o sepa ben burro é.* (VS: 14642)
1344. *Si en agosto e setembro non dás cebada, en todo o ano non poñas albarda.* (VS: 3429)
1345. *Si en Agosto e Setembro non hai cebada, no resto do año non poñas albarda.* (DD)
1346. *Si máis dixeras máis burro eras.* (VS: 10305)
1347. *Si no inverno queres besta, colle no vran herba seca.* (VS: 9223)
1348. *Si non queres levar patadas, non vaias á feira das bestas.* (RSS: 3530), (VS: 19720)
1349. *Si os burros ornean, non saldrás enxoiito.* (VS: 992)
1350. *Si queres ter unha mala caballería, compra un bo burro.* (RG)
1351. *Si tódolos burros trouxeran albarda, os albardeiros moito gañaban.* (VS: 15846)
1352. *Si ve-lo médico na mula, morte segura.* (NVS: 795)
1353. *Siñal é de boa besta a boa pata e a boa orella.* (DD), (RGC)
1354. *Sirve ó cura pra que che preste a mula.* (VS: 20648)
1355. *Sofre o burro a carga, máis non a sobrecarga.* (DD)
1356. *Sofre un burro a carga, mais non a sobrecarga.* (REG)
1357. *Sogra, cabalo e león son malos de corazón.* (APRG), (RGC)
1358. *Sol madrugadín, muller que lee latín e mula que faga “hin”, todo ten mal fin.* (VS: 15480)
1359. *Sol madrugadín, burra que faga “in”, muller que fale latín, Dios che mos aparte de min.* (VS: 15481)
1360. *Sol madrugador, mula que fai “hin” e muller que sabe moito latín nunca tran bo fin.* (REG)

⁴⁵² Var.: *A albarda ten que ser conforme o burro. / Según sea o burro, así ten que se-la albarda.*

⁴⁵³ Enseña que en todo han de guardarse las debidas proporciones.

⁴⁵⁴ Var.: *Sete pitas e un galo comen tanto como un cabalo. / Sete galiñas e un galo comen a cebada dun cabalo.*

1361. *Sol madrugador, muller que lee latín e mula que dice ghim, todo ten mal fin.* (RSS: 3606)
1362. *Sol madrugante, mozo ruante e mula que fai "hin..." nunca terán bo fin.* (REG)
1363. *Sonche fillo de un burro e neto de un frade; aquel que pregunta é porque non sabe.* (FMO: 2608)
1364. *Tales tempos, tales verdades; tales burros, tales atafales.* (VS: 20287)
1365. *Tarde ou cedo, queda o burro sin pelexo.* (VS: 21739), (DD)
1366. *Ten burro e anda a pé máis burro é.* (RG)
1367. *Tirando pola corda vén o burro.* (RSS: 3639), (VS: 5955)
1368. *Tódolos burros comen palla, o caso é saber darlla.* (VS: 2026)
1369. *Todos somos arrieiros e xa nos atoparemos.* (DD)
1370. *Tres anos, unha sebe; tres sebes, un can; tres cans, un cabalo.* (FMO: 971)
1371. *Tres cunha besta perdidos van: un agarra, outro ten man e outro tira coa carga no chan.* (VS: 1008)
1372. *Tres cunha besta perdidos van: un agarra, outro ten man i-outro arréalle a carga pró chan.* (FMO: 1934)
1373. *Tres Jàs e un Pedro fan estar o burro quedo.* (DD)
1374. *Un burro calado pasou por un sabio.* (FMO: 2104)
1375. *Un burro con albardas cheas de cartos non deixa de ser un burro.* (APRG)
1376. *Un día de sol no febreiro come por cantos cabalos ten o reino.* (VS: 2522)
1377. *Un enxamio en maio vale un cabalo.* (VS: 8821)
1378. *Un home, tres bestas; unha besta, tres cas; un can, tres sebes; e unha sebe, tres anos.* (VS: 8136)
1379. *Un potro e mais un rabo forman un bo cabalo.* (VS: 1012)
1380. *Un potro máis un rabo forma un bo cabalo.* (RSS: 3678)
1381. *Un potro máis un rabo forman un bo cabalo.* (VS: 1013)
1382. *Unha besta non fai feira.* (DD), (RGC)
1383. *Unha besta non quer outra.* (DD), (FMO: 975), (RG), (RGC), (RSS: 3682), (VS: 1016)
1384. *Unha besta non quere outra.* (RG)
1385. *Unha hora dorme o galo e dúas o cabalo.* (VS: 1017)
1386. *Unha sebe dura tres anos; un can dura tres sebes; unha besta, tres cans e un home tres bestas.* (APRG)
1387. *Unha sebe tres anos dura, un can tres sebes: unha mula tres cans; un home tres mulas.* (DD)
1388. *Unha sebe tres anos, tres sebes un can, tres cás un cabalo, tres cabalos un home.* (APRG)
1389. *Unha sebe tres anos, un can tres sebes, unha besta tres cas e un home tres bestas.* (DD)
1390. *Unha sebe, tres anos; tres sebes, un can; tres cas, unha égoa; tres égoas, un home; tres homes; un corvo.* (VS: 8137)
1391. *Unha sebe, tres anos; un can, tres sebes; e unha mula, tres cas.* (VS: 8138)
1392. *Unha sebe, tres anos; un can, tres sebes; un cabalo, tres cas; i-un home, tres cabalos.* (NVS: 497)
1393. *Unha sebe, tres anos; un can, tres sebes; unha besta, tres cas; un home, tres bestas.* (VS: 8139)
1394. *Val máis andar que ornear.* (RSS: 3723), (VS: 6332)
1395. *Val máis arrieiro de unha besta, que criado de unha récoa.* (DD)
1396. *Val máis burro ser que con burros debater.* (VS: 15838)
1397. *Val máis pan duro que consello de burro.* (FMO: 202), (VS: 10922)
1398. *Val máis pequeno agudo que grande burro.* (RSS: 3728), (VS: 8376)
1399. *Val máis pequeno agudo que grande e burro.* (VS: 8377)
1400. *Val máis pequeno e agudo que grande e burro.* (VS: 8378)
1401. *Val máis pequeno i-agudo que grande e burro.* (FMO: 1939)
1402. *Val máis que sobre a cebada ca que rabee o burro.* (VS: 2052)
1403. *Val máis ser amo de unha mula ca criado de unha recua.* (FMO: 1940)
1404. *Val máis ser arrieiro dunha besta que criado dunha recua.* (RSS: 3733)
1405. *Vale máis andar ca ornear.* (REG)
1406. *Vale máis andar que ornear.* (RSS: 3743), (VS: 6340)
1407. *Vale máis andar qu'arnexar.* (VS: 6339)

1408. *Vale máis arrieiro dunha besta que criado dunha recua.* (REG)
1409. *Vale máis arrodear que onear.* (BF)
1410. *Vale máis burro que me leve que cabalo que me mate.* (RG)
1411. *Vale máis burro vivo que doutor morto.* (VS: 15839)
1412. *Vale máis burro vivo que sabio morto.* (RSS: 3745), (VS: 15840)
1413. *Vale máis calar que con burros falar.* (VS: 10313)
1414. *Vale máis pequena e aguda que grande e burra.* (VS: 8379)
1415. *Vale máis pequeno aghudo que grande burro.* (RSS: 3751)
1416. *Vale máis pequeno agudo que grande burro.* (RSS: 3752)
1417. *Vale máis pequeno e listo que grande e burro.* (VS: 8380)
1418. *Vale máis ser amo dun burro ca guía dunha récoa.* (VS: 16978)
1419. *Vale máis ser amo dun burro que criado dun señor.* (VS: 16979)
1420. *Vale máis ser amo dun burro que criado dunha recua.* (RG), (VS: 16980)
1421. *Vale máis ser amo dun xumento que criado dun convento.* (VS: 16981)
1422. *Vale máis ser arrieiro d'unha besta que criado d'unha rëcua.* (DD)
1423. *Vale máis ser arrieiro dunha besta que criado dunha récoa.* (DD)
1424. *Vale máis ser arrieiro dunha besta que criado dunha recua.* (RG), (RSS: 3757), (VS: 16982)
1425. *Vale máis ser dono de un burro que criau dunha recua.* (VS: 16983)
1426. *Vale máis ser dono dun burro que criado dunha recua.* (NVS: 521)
1427. *Vale máis ser home pequeno forzado que grande burro.* (RSS: 3758), (VS: 8381)
1428. *Vale máis ser pequeno e agudo que grande burro.* (RSS: 3759), (VS: 8382)
1429. *Vale máis ser pequeno e agudo que grande e burro.* (VS: 8383)
1430. *Vale máis un pequeno agudo que un grande burro.* (VS: 8384)
1431. *Vale máis ser pobre que burro.* (VS: 19260)
1432. *Vale máis un burro vivo que un home morto.* (VS: 11448)
1433. *Vale máis un pequeno agudo que un grande burro.* (RSS: 3770)
1434. *Vén de parvo e foi de burro.* (VS: 6213)
1435. *Ven máis catro bestas que un avogado.* (RG)
1436. *Veouse o burro ás berzas, e non deixou verdes nin secas.* (DD)
1437. *Xa común o burro, agora traede a albarda.* (RG)
1438. *Xan da Guedella moito madrugada e tarde aparella.* (VS: 18578)
1439. *Xan de Guedella cedo madrugada e tarde aparella.* (VS: 18579)
1440. *Xaneiro escarcheiro, febreiro nevadeiro, marzo airoso, abril chuvioso, maio pardo e San Juan claro, valen máis que las mulas y el carro.* (VS: 2335)
1441. *Xaneiro xabreiro, febreiro amoroso, marzo ventoso, abril chuvioso, maio pardo e san Xoán claro valen máis que as mulas i-o carro.* (VS: 2354)⁴⁵⁵
1442. *Xaneiro xadeiro, febreiro berceiro, marzo ventoso, abril chuvioso, maio pardo e san Xan claro, co'axuda de Díos, vale máis que su mula y su carro.* (VS: 2355)
1443. *Xaneiro xeadeiro, febreiro amoroso, marzo ventoso, abril chuvioso, maio pardo e san Xuan claro valen máis que as mulas e o carro.* (VS: 2360)
1444. *Xaneiro xiadeiro, febreiro amoroso, marzo ventoso, abril chuvioso, maio pardo e san Juan claro, valen máis que las mulas y el carro.* (VS: 2365)
1445. *Xente nova e besta vella acaban coa terra.* (VS: 8387)
1446. *Xò, que te estrozo, burra de meu sogro.* (DD)
1447. *Xogan os burros e páganos os arrieiros.* (DD), (VS: 1046)
1448. *Xogan os burros e perden os arrieiros.* (REG), (VS: 1047)⁴⁵⁶
1449. *Yeguas e vacas que paren, nos estabros se reparan.* (VS: 1049)
1450. *Zapato burgués e besta de andadura, pouco dura.* (DD)

⁴⁵⁵ Xabreiro es bravo, duro.

⁴⁵⁶ Lo mismo que Pagar xustos por pecadores.

3.7. Refráns con topónimo e ditos tópicos

1. *¡Ai!, rapaces de Santomé: o que non ten besta, anda a pé.* (VS: 1188)
2. *-Ai, pai ¿i-a ovella morta, lévoa ó monte? -Ai, fillo dun burro ¿e non lle darás unha guichiña de herba e déixala na corte?* (VS: 383)⁴⁵⁷
3. *A Fufín non hai que ir; en Quintela non te metas; en Seber, sonche bruxos, e na Aireal, pretas; a Corbeira, a curiosidá; Vilareal, a Tolda; cabalgantes, os das Lamas; puntuales, os de Vilar do Monte; chatoleiros os de Quintián; andantes os de Nodar; lobos ruzos, os de Agreixán; roubamantas os de Pico; acubilladores, os de Inxerto; rosquilleiros, os de Marrubio; fariñeiros os de Aguada, e calcapelicos, os de Vidueiros.* (VS: 468)
4. *Arriba, cabalos de Foles, que atrás dos ricos veñen os dos pobres.* (VS: 446)⁴⁵⁸
5. *Arrieiros de Loiván, cunha besta catro van: dous arrean, e un ten i-outro mira si vai ben.* (VS: 16607, 598)
6. *Arrieiros de loiván, cunha besta catro van: dous arrean, un contén, e outro mira se vai ben.* (DD)
7. *Besta de Liñares, mora de Mellide, e troita de Furelos, arrenegar de todas as tres como de todos os demos.* (DD)
8. *Besta de Liñares, moza de Melide e troita de Furelos, arrenega de todos tres como do demo.* (VS: 472, 584)
9. *Besta luguesa, muller coruñesa e home pontevedrés líbrenos Dios de todos tres.* (FMO: 1475)
10. *Besta luguesa, muller coruñesa e home santiagués, merda prós tres.* (VS: 314, 617, 1177)
11. *Besta luguesa, muller coruñesa e home santiagués, ningún dos tres.* (RG)
12. *Besta luguesa, muller coruñesa e home santiagués, para amolalos a todos tres.* (APRG)
13. *Besta de Narla e zapato d'amalló, fo.* (RSS: 496)
14. *Besta de Narla e zapato de amalló.* (VS: 809)⁴⁵⁹
15. *Besta roxa de Laxosa.* (VS: 562)
16. *Besta roxa, de Laxosa.* (VS: 563)
17. *Besta vella os de Laxosa.* (VS: 564)
18. *Bestas en pelo, hainas en Monterroso.* (VS: 775)⁴⁶⁰, (FMO: 1476), (RGP: 181), (DD), (RGC)
19. *Bestas en pelo, na Ponte de Outeiro.* (VS: 972)⁴⁶¹
20. *Besteiros, na Corredoira.* (VS: 307)
21. *Burros blancos, burros negros, lameiros arriba do rego e mozas de Boborás, vai que ben vas.* (VS: 353)⁴⁶², 125)
22. *Burros van a Santarén, burros van e burros vên.* (VS: 1169)
23. *Cabalgantes, os das Lamas.* (VS: 548)
24. *Caballeros en Fingoi; patrós de lancha en Monzoi; carreteiros en Ponteagos; tripeiros na Viña; lavacús, no Baño; n'Esperante, carrasqueiros; en Sanfiz, pataqueiros; en Piugos, argalleiros; hinchafoles os de Carreiros; maqueiros nos Cangos; muiñeiros en Peiteiros; chingadores en Soñar; borrachos, no Carballal; famentos na Madanela; fachendiñas en Villalbite; estrigapolos no Vilar; retorcidos en Cuña; planetas e direucióis, zancanillas i-apertadores de carabillas en Cabo de Vila; berrallós, en Vilamiñao; demoños vivos en Cumbraos; pantoxas en Ribeira; caladiños en Santalla; choqueiros na Tolda; en Piteiro pitos coxos; en Renque, bestas mortas; en Penoucos, laroucos; os de Bravos, letrados; os de Paredes, cagados; e limpan os de Risende e poñen os trapos os*

⁴⁵⁷ Matraca que dan los de Caurel a los vecinos de Eiriz (Folgo), para tratarlos de tontos.

⁴⁵⁸ Quedó en refrán de un jefe carlista que pronunció la frase después de requisar unos caballos en una casa rica de Foles.

⁴⁵⁹ Narla, en el municipio de Ferrol.

⁴⁶⁰ Tiene fama en toda la provincia de Lugo, su feria de ganado caballar.

⁴⁶¹ Var.: *Bestas é pelo na ponte de Outeiro.*

⁴⁶² *Burros blancos e negros, lameiros arriba do rego e mozas de Boborás, vai que ben vas.*

- de Angueiro i-auga os de Barbaín i-o gas os de Bóveda.* (VS: 439)⁴⁶³
25. *Camiño de Roma nin mula coxa nin bolsa froxa.* (DD)
  26. *Camiño de Roma, nin mula coxa nin bolsa floxa.* (VS: 9688)
  27. *Cando corren as nubes para Santiago, pon a sella e o cabalo.* (DD)
  28. *Cando corren as nubes pra Santiago, pon a silla ó cabalo.* (VS: 3690, 1172)
  29. *Cando nace unha muradana, nace unha dama; cando nace unha montañesa, nace unha cesta; cando nace unha mariñana, nace unha besta.* (NVS: 428)
  30. *De besta luguesa, de muller coruñesa e de home pontevedrés, librenos Dios dos tres.* (NVS: 429)
  31. *De Lugo, nen boa besta nen bo burro, mais montadores, os mellores.* (REG)
  32. *De Lugo, nin bo home nin bo burro.* (FMO: 1490)
  33. *De Lugo nin boa besta nin bo burro, pro montadores os millores.* (FMO: 1491)
  34. *De Lugo, nin boa besta nin bon burro.* (DD)
  35. *De Lugo, nin boa besta nin bon burro; pero montadores, os millores.* (VS: 622)⁴⁶⁴
  36. *De Lugo, nin boa besta, nin bo burro; máis montadores, os millores.* (DD)
  37. *En Castilla o cabalo leva a silla.* (RSS: 1123), (VS: 14323, 239)
  38. *En Arzúa todo se volven mulas.* (RSS: 1109), (VS: 64)
  39. *En Deza, nin boa besta nin bo burro.* (VS: 373)
  40. *En Deza, nin boa besta nin boa peza.* (DD), (RGC)
  41. *En Lugo nin boa albarda nin bo burro, pro montadores, dos millores.* (FMO: 1501)
  42. *En Lugo, nen boa besta, nen bon burro.* (CLC)
  43. *En Lugo, nin boa besta nin bo burro.* (DD), (RGC)
  44. *En Lugo, nin boa besta nin bon burro, pero montadores, os mellores.* (VS: 625)
  45. *En Meira nin boa besta nin boa feira.* (FMO: 1503)
  46. *En Penacrespa morreu unha besta: os de Vilar comeron'a fresca, y'os de Montouto mandaron recado que lles gardaran a croca do rabo.* (VS: 783, 920, 1362)
  47. *En Renque, bestas mortas.* (VS: 1044)⁴⁶⁵
  48. *En (os de) santa Susana matan á besta ós de (en) Conxo cómena fresca y os de (en) Sar mandaron recado de que lles gardasen á croca do rabo.* (MPM)
  49. *En santa Susana matan á besta ós de Conxo cómena fresca i os de Sar mandaron recado de que lles gardasen á croca do rabo.* (APRG)
  50. *En Santa Susana matan a besta, en Sar cómena fresca, i-en Conxo mandan recado de que lles manden a croca do rabo.* (NVS: 461)
  51. *En Xudán, catro nunha besta van: un carga i-outro ten, i-outro mira si vai ben, i-outro mira de acolá pra decir: "ajajá".* (VS: 1403)
  52. *Espantapegas, de Lamas; Mirandelas, de Cadrón; Cerraportas, do Castelo; Estafetas, de Muimenta; Pantrigueiros de Mengumín; fidalguería, de Parada; Cagarria, de Alperiz; Besta roxa, de Laxosa; picapeidos, de Gorgueiro; Ladroízos de Goiás; Encubridores, de Santón; Abolleiros, os de Ponte; Mangueiraos, de Carballada.* (VS: 545)⁴⁶⁶

⁴⁶³ Todos son parroquias, o lugares de las cercanías de Lugo. *Caballeros* equivale a señoritos. / Porque eran poco trabajadores, mas bien señoritos. / Los nombrados son todos pueblos, lugares y aldeas de las cercanías de la ciudad de Lugo. *Caballeros* = señoritos, poco trabajadores.

⁴⁶⁴ Var.: *En Lugo, nin boa besta nin bon burro. / O gaiteiro de Lugo, nin boa besta nin bon burro.*

⁴⁶⁵ *Bestas mortas*, lo explican unos porque son muy calmosos y llenos de pachorra, y otros, porque en aquel lugar se enterraban los caballos que morían en toda la comarca. / Allí llevaban a enterrar las caballerías que morían, y se les llama así también porque son muy calmosos, *teñen pachorra*. / *Bestas mortas* = llevaban allí a enterrar las caballerías, también se les llama así porque son muy calmosos. *Tienen pachorra*.

⁴⁶⁶ Parroquias y lugares de la comarca de Lalín. Mirandelas, curiosas, fisgonas; cerraportas, asustadizas; porque cierran las puertas, en cuanto ven personas forasteras por los alrededores; estatefas, estafadores; abolleiros, abusones;

53. *Fariñeiros, os de Aguada.* (VS: 13)
54. *Fidalguía de Parada; abreportas, de Castelo; espantosos, os de Lamas; manqueiros de Manxomín; picapeidos, en Gurgueiro; besta roxa de Laxosa, e borrachos, os de Ventosa.* (VS: 895)
55. *Fidalguía, de Parada; cascarría, de Alpiriz; besta vella os de Laxosa; e borrachos os de Ventosa.* (VS: 896)
56. *Home de Lugo, muller de Melide, besta da Cruña e can de Furelos, de todos eles Dios che me libre como dos demos.* (VS: 319, 473, 628⁴⁶⁷, 716), (FMO: 1515, 14)
57. *Na provincia de Lugo non hay boa besta nin bon burro, pero montadores... dos millores.* (VS: 633)
58. *Nin muller de Chamoso nin besta de Arroxo.* (VS: 62, 353)
59. *O que burro vai a Roma, burro vén a volta.* (VS: 1092)
60. *O que che é burro, tanto é aquí coma en Lugo.* (REG)
61. *O que che é burro, tanto e eiquí coma en Lugo.* (REG)
62. *O que é burro, tanto é aquí como en Lugo.* (VS: 15827)
63. *O que é burro, tando é en Horta como en Lugo.* (RSS: 2446)
64. *O que non foi a Lugo, morre como un burro.* (VS: 636)
65. *O Ribeiro é o inferno das bestas e o purgatorio dos cans.* (VS: 1065)
66. *O señor Eusebio de Portalodoso éche un home mui agudo: de día busca a grade e de noite amansa o burro.* (NVS: 924)⁴⁶⁸
67. *Os da Estación mataron un burro; os da Chanca, comérono crudo; os de Paraday mandaron recado que lles gardaran a punta do rabo.* (VS: 354, 403, 897)
68. *Os de Baíña, tiñosos; os de san Paio, carpanceiros; os de Carmoega, fariñeiros; os de Esperante, cucos; os de Vilarinho, cereixeiros; os de Merlín, lagartos; os de Orrea, gorriós; os de Brántega, croieiros; os de Tuiriz, sadiñeiros.* (VS: 81)
69. *Os de Bealo, nin boa besta nin bo cabalo.* (VS: 108)
70. *Os de Berredo, burros; os de Orrea, gorriós; Ventosinos, cadelos finos, patadas e cucha metidas na ucha; os de Brántega, croieiros; os de San Paio, lagarteiros; os de Artoño, fariñeiros; os de Baíña, carrapelos; os de Sangorza, rateiros.* (VS: 117)
71. *Os de Berberetoros, burriqueiros.* (VS: 115)
72. *Os de Cardoeiro comen o burro tras do outeiro.* (RG)
73. *Os de Carmoega, fariñeiros.* (VS: 216)
74. *Os de Corzans mataron un burro, os de Meder comérono crudo, i-os de Leirado mandaron recado que lle gardasen as tripas i-o rabo.* (FMO: 16)
75. *Os de Curra moxen a burra, i-os de Prada danlle a canada, i-os de Riomao danlle cun pao i-os de Neda móntanlle nela.* (VS: 350, 681, 1006, 1075)
76. *Os de Ferreira mataron un burro, os de Escairón comérono crudo, os de Monforte mandaron recado que lles garden a punta do rabo.* (VS: 392, 422⁴⁶⁹, 76)
77. *Os de Lamas mataron a besta, os de Cadrón comérona fresca, os de Castelo mandaron recado que lles gardaran a croca do rabo, os de Muimenta a gritas e gritas que lles gardaran a merda das tripas.* (VS: 163, 243, 547, 799)
78. *Os de Lugo, nin boa besta nin bon burro; montadores, os millores.* (RSS: 2849)
79. *Os de Meiraos comen caldo e tabaos, i-un burro que mataron a paus en Fontaos.* (VS: 454⁴⁷⁰, 710)
80. *Os de Oleiros mataron o burro, os de Liñares comérono crudo, os de Leirado mandaron recado, pa que lle deixaran a punta do rabo.* (OR)
81. *Os de Pacios, comen o burro a pedazos; os de San Vitorio, roéronlle o coiro; i-os de San Martín, comen o cabritín.* (NVS: 456)

---

mangueiraos, mandantes; cagarrias, cobardes. En Mengumín se dá el trigo mejor de la comarca.

⁴⁶⁷ Var.: *Muller de Melide e can de Furelos, arrenega de el coma dos demos.*

⁴⁶⁸ Se dice del que es muy holgazán. *Señor Eusebio* = personaje popular inexistente. Portalodoso, de San Juan de Mos.

---

⁴⁶⁹ Se atribuyen los mismos conceptos a muchos otros pueblos de Galicia.

⁴⁷⁰ Pueblos de Caurel.

82. *Os de Paradela morreulles a burra rabela; todos os que aquí non canten levan o camiño dela.* (VS: 899)⁴⁷¹
83. *Os de Salagosa mataron un burro fórono cocer e comérono crudo, os da Serralleira levantaron bandeira e coméronlle o rabo i-a tripa cagueira.* (FMO: 15)
84. *Os de Santa Susana matan a besta, en Conxo cómena fresca i en Sar mandaron recado de que lles gardasen a croca do rabo.* (APRG)
85. *Os de Trasar matan a besta, os de Lobelle cómena fresca, i-os de Quintá mandaron recado que lles gardaran a mitá do rabo.* (VS: 1016, 1275)⁴⁷²
86. *Os de Masma, os do burro.* (VS: 675)
87. *Os de San Xorxe, burriqueiros.* (VS: 1148)⁴⁷³
88. *Os de Vilamaior, conexos; os de Ferreira, sombrizos; os de San Román, zorros; os de San Xorxe, burriqueiros; os do Pacio, rupelos.* (VS: 1350)⁴⁷⁴
89. *Os de Villaquinte, facos; os de Vilar de Donas, lobos; os de Lestedo, os marelos; os de Cubelo, os zorros; os de Ligonte, ranchos; os de Aday, garruchos; os de Grallás, guímaros; os de Villapedre, coellos; os de Goyán, coceiros; os de Súa, cureños; os de Beleigán, cereixeiros; os de Maceda, fabeiros; os de Lapío, lagartos; os de Bocamaos, fabeiros.* (VS: 1361)
90. *Os do cabaliño.* (VS: 679)⁴⁷⁵
91. *Paragüeros en Orense, cesteiros en Redondela, capas negras en Santiago, bos aparellos en Mondoñedo, vacas flacas na Cañiza.* (VS: 848)
92. *Pra bestas, Monterroso.* (VS: 779)
93. *Quen é burro tanto é aquí como en Lugo.* (FMO: 1529)
94. *Se os cabalos corren pra Viana, culle os bois e vai á arada; se corren pra Quiroga, culle os naipes e xoga.* (RGC)⁴⁷⁶
95. *Veun home de Monterroso cunha besta i-un burro coxo.* (VS: 780)
96. *Zapato burgués, besta d'andadura e amigo coruñés, pouco duran todos tres.* (DD)
97. *Zapato burgués, besta d'andadura e amigo cruñés pouco duran todos tres.* (FMO: 1545)

⁴⁷¹ Var.: *Os de Paradela, teñen a burra rabela.*

⁴⁷² Pueblos de Carballedo.

⁴⁷³ Se refiere a Villamayor de Negral, Puenteferreira, San Román de Retorta, San Jorge de Aguas Santas y Santa María de Pacio, en el municipio de Guntín y Palas de Rey.

⁴⁷⁴ Se refiere a Villamayor de Negral, Puenteferreira, San Román de Retorta, San Jorge de Aguas Santas y Santa María de Pacio, en el municipio de Guntín y Palas de Rey.

⁴⁷⁵ Var.: *Os de Cabaliño. Los de Mazura. (Mazúa)*

⁴⁷⁶ Aquí os cabalos son metáfora por nubes.

4. Abreviaturas empregadas

Desenvolvemos agora as abreviaturas dos traballos que nos serviron como fontes para recadar os fraseoloxismos, converténdooas na referencia bibliográfica que se cita na epígrafe 5. Referencias bibliográficas.

AFG – LÓPEZ (1995).

APRG – PÉREZ

BF – FILLOS 4.0 (2009).

CLC – PAZ (2003).

DC – PENA (2001).

DD – INSTITUTO DA LINGUA GALEGA

DFG – MARTÍNEZ (2000).

DFGX – LÓPEZ (2008).

DFS21 – FEIXÓ (2007).

DRV – FERRO (2009).

FFA – PENÍN (2008).

FFN – BARBEITO (2005).

FG – MARTÍNS (2007).

FM – HERMIDA (2009).

FMO – VENTÍN (2007).

FRG – FERRO (2008).

LGC - Wikipedia: Locucións galegas sobre o cabalo.

MPM – VIDAL (2003).

NVS – PAZ (2007)

OR – Fonte Oral. Fraseoloxismos de persoas da comarca do Condado.

RA – GONZÁLEZ

RAB – CUNS (2001).

RC – Wikipedia: *Refraneiro*

RCC – CONCELLO DE CARBALLEDO

REG – PRIETO (2009).

RG – TABOADA (2000).

RGC – Wikipedia: Refraneiro galego sobre o cabalo.

RGE – REIGOSA

RGP – PRACER (2003).

RSS – BUJÁN (2003).

VS – VÁZQUEZ (2003).

5. Referencias bibliográficas

- BARBEITO LORENZO, María Dolores (2005): “Frasas feitas do Concello das Neves”, en *Cadernos de fraseoloxía galega 7*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- BUJÁN OTERO, Patricia et alii (2003): “Refraneiro do Seminario de Santiago (1947-1958)”, en *Estudos e recadávivas. Cadernos de fraseoloxía galega 4*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- CUNS LOUSA, Xulio (2001): “O refrán” en *Anuario Brigantino 24*. [Documento en liña] http://anuariobrigantino.betanzos.net/Ab2001PDF/2001%20497_508.pdf [Data de consulta: 18/02/2010]
- FEIXÓ CID, Xosé (coord.) (2007): *Dicionario fraseolóxico Século 21 castelán/galego e de correspondencias galego/castelán*. Vigo: Xerais e Edicións do Cumio.
- FERRO RUIBAL, Xesús (2008): “Refraneiro de Grou (Lobios) recollido por Bieito Fernandes do Palheiro”, en *Cadernos de fraseoloxía galega 10*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- FERRO RUIBAL, Xesús; GROBA BOUZA, Fernando (2009): “Dichos y refranes en dialecto vianés de Laureano Prieto (1951) (ms. RAG-C170/5)”, en *Cadernos de fraseoloxía galega 11*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- GONZALEZ, Isabel; SANCHEZ, Artemia; o alumnado de 1º da ESO: *Refráns de auga*. [Documento en liña] A Coruña, IES Salvador de Madariaga. http://centros.edu.xunta.es/iessalvadordemadariaga/files/Documentos/Refrans_Auga.pdf [Data de consulta: 16/02/2010]
- HERMIDA ALONSO, Anxos (2009): “Fraseoloxía de Matamá (Vigo)”, en *Cadernos de fraseoloxía galega 11*. Santiago de Compostela, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- LOPEZ TABOADA, Carme; SOTO ARIAS, María do Rosario (1995): *Así falan os galegos. Fraseoloxía da lingua galega*. A Coruña: Galinova.
- (2008): *Dicionario de fraseoloxía galega*. Vigo, Xerais.
- MARTINEZ SEIXO, Ramón Anxo (dir.) (2000): *Dicionario fraseolóxico galego*. Vigo: A Nosa Terra.
- MARTÍNS SEIXO, Ramón Anxo (2007): “108 fórmulas galegas”, en *Cadernos de fraseoloxía galega 9*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.

- PAZ ROCA, M.ª Carmen (2003): “Aportazón ao refraneiro. Colección de refrás recollidos da tradición oral por Lois Carré (1898-1965)”, en *Estudos e recadávivas. Cadernos de fraseoloxía galega* 4. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- (2007): “Aínda novos manuscritos paremiolóxicos de Vázquez Saco”, en *Cadernos de fraseoloxía galega* 9. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- PENA ROMAY, Xosé Antonio (2001): *Dicionario Cumio de expresións e frases feitas galego-castelán*. Vigo: Edicións do Cumio.
- PENIN RODRIGUEZ, Dorinda (2008): “Frases feitas de San Lourenzo de Abelendo”, en *Cadernos de fraseoloxía galega* 10. Santiago de Compostela, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- PEREZ PAZ, Jacobo; PEREZ RODRIGUEZ, José Antonio: *Refraneiro*. [Documento en liña] Boqueixón, Asociación Pura Raza Cabalo Galego. <http://www.cabalogalego.com/refraneiro.htm> [Data de consulta: 15/02/2010]
- PLACER LÓPEZ, Gumersindo (1929/2003): “Refranero gallego”, en *El Obrero de Nazaret*, 16, 1929 – 24, 1930. Reedición en VAZQUEZ, Lois (2003): “Refranero gallego. Colección hecha por el P. Gumersindo Placer López”, en *Estudos e recadávivas. Cadernos de fraseoloxía galega* 4. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- PRIETO DONATE, Estefanía (2009): “Refraneiro escolar galego do cambio de milenio”, en *Cadernos de fraseoloxía galega* 11. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- REIGOSA, Antonio; FERNANDEZ PRADO, Manuel (coords.): *Literatura de tradición oral en Galicia encantada. Enciclopedia de fantasía popular de Galicia*. [Base de datos en liña] <http://www.galiciaencantada.com/dentro.asp?c=11> [Data de consulta: 12/02/2010]
- TABOADA CHIVITE, Xesús (2000): *Refraneiro galego. Cadernos de fraseoloxía galega* 2. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- VAZQUEZ SACO, Francisco (2003): *Refraneiro galego e outros materiais de tradición oral. Cadernos de fraseoloxía galega* 5. Santiago de Compostela: CENTRO RAMON PIÑEIRO PARA A INVESTIGACION EN HUMANIDADES.
- VENTIN DURAN, José Augusto (2007): *Fraseoloxía de Moscoso e outros materiais de tradición oral*. Anexo 1 de *Cadernos de fraseoloxía galega*. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- VIDAL CASTIÑEIRA, Ana (2003): “Un manuscrito paremiolóxico de Murguía”, en *Estudos e recadávivas. Cadernos de fraseoloxía galega* 4. Santiago de Compostela: Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.

Referencias electrónicas

- RCC = <http://www.concellocarballedo.info/node/143> [Data de consulta: 16/02/2010]
- BF = <http://biblioteca.fillos.org/category/refrans-galegos/> [Data de consulta: 16/06/2010]
- DD = <http://sli.uvigo.es/DdD/index.html> [Data de consulta: 13/06/2010]
- <http://www.eurocarne.com/informes/pdf/sectorequino05.pdf> [Data de consulta: 30/06/2010]
- <http://wapedia.mobi/gl/Cabalo> [Data de consulta: 16/02/2010]
- http://es.wikilingue.com/gl/El_burro_en_la_cultura_popular_gallega#Refraneiro [Data de consulta: 16/02/2010]
- LGC = http://gl.wikipedia.org/wiki/Locuci%C3%B3ns_galegas_sobre_o_cabalo [Data de consulta: 15/02/2010]
- http://gl.wikipedia.org/wiki/O_cabalo_na_cultura_popular_galega [Data de consulta: 15/02/2010]
- RC = <http://ir2.me/s/browse.php?u=Oi8vZ2wud2lraXBIZGllhLm9yZy93aWtpL0NhYmFsbw%3D%3D&b=13> [Data de consulta: 16/02/2010]
- RGC = http://gl.wikipedia.org/wiki/Refraneiro_galego_sobre_o_cabalo [Data de consulta: 15/02/2010]